

l. s de la Librería del R. Colegio de la Compañía
de Jesús de Salamanca

Num. T. cas. 6. num. 24.

Villadiego una práctica primitiva.

A la una de la mañana

316/2

Ad illustrissimam reginam bispa-
nie tractatus contra hereticam prauita-
tem per Gundisaluum de villadiego sa-
cri palaci apostolici auditorem editus
incipit feliciter.

Aluator noster Regi-
na clarissima olim in
euangelio prexiperat:
Circa fine seculi pseu-
do christos: et pseudo
prophebas surgere et
multos seducere et fide-

les suos multas in mundo habituros
pressuras: sed tamen portas inferi non
preualituras: Proinde ut dicit Aposto-
lus. Oportet bereses esse ut qui proba-
ti sunt manifesti fient: Quapropter opos-
tet nos cum propheba ex aduerso cosur-
gere et murum opponere pro domo isra-
el: et euangelici meminisse mandati quo
ab ipso veritate precipitur: Si si nos ocu-
lus aut pes aut derria scandalizauerit
manus a copage corporis auferatur: cu
melius sit hijs carere membris. Nam su-
perfluo extra ecclesiam positis resistim
si ab hijs que intus sunt in eis quos de-
cipiunt vulneramur. Huij enim nec ut in-
fideles discedunt neq; permanet ut fide-
les: sed mysteriorum percepta noticia et
fidei nostre secretioribus perscrutatis:
Conuersi postmodum impugnant nos
et contradictioni b'suis corda nostra dis-
rumpunt: conculcantes verbi dominici
margaritas et ornamenta fidei maculan-
tes. Ex quibus nouissimis diebus istis
multi in provincijs et regnis tue ditioni
suppositis in lucem prodierunt qui ante
in antris latebant: legem veterem su-
scitantes que ab olim sepulta iacet: ac
in passione christi consumata est: iuxta ip-
sius vocem inter crucifixores emissam qua
do etiam velum quod ipius secreta tege-
bat scissum est in duas partes a summo
vscg deorsum: ut revelata facie mysteria
iesu conspiceremus. quicq; emulatores
moysi se iactant: cum reuera ipius capi-
tales existant inimici vtpote doctrinam
eius ut falsam respuentes. Si enim ut ve-
ritas inquit Moysi crederent: vtq; et

christo crederent. De illo enim ipse scripsit
Unde et illud Hieronymi: Proibdolorz
prouincie tue competere satis video: ibi
enim cespire terra secundo: dominici se-
minis puritatem centeno fructu olim re-
ferebat. Nunc aut fulcis obrupta frumē-
ta in loliū auenasq; degenerat: ibi quon-
dam sol iusticie christus oriebatur. Huc
aut lucifer ille qui ceciderat: supra sidera
posuit tbz onum suum. Cum itaq; sce-
ptrum regni de manu altissimi suscep-
ris et pro tanti honoris fastigio taliones
ei iuxta vires tua celstudo impēdere te-
neatur. Assurge obsecro viriliter et vesti-
gia redemptoris amplectere et vbi mul-
eres bierusalem cum plangebant et lame-
tabantur: cum baiulans sibi crucem exi-
ret in caluariam: tu qui iam examinatus
in cruce et postea resurgentē adoras son-
tem aperi lacrymarum vbi rursus ma-
nibus buiusmodi sceleratorum hominū
illum expui blasphemari crucifigi et laces
perforari dietim vides. Haec iuxta illud
Hester: Quis nouit vitrum idcirco vene-
ris: ut in tali tempore parareris: quod
vbi tua maiestas ut dignum est perege-
rit vniuersi ditioni tue subiecti clama-
bunt: etq; benedicent dicentes. Tu glo-
ria bierusalem: tu leticia israel: tu bono
rificientia populi nostri quia fecisti virtu-
liter. et postremo post temporale regnū
quod obtines eterni regni gloriam con-
sequens. Et quō magis iuridice ista pe-
ragi queant presentem tractatum agere
institui: et materiam prosequi ordine sub-
sequenti.

Prima questio.

Rimo quero quid faciat bere-
ticum: et quid sit hereticus.
p Ad hoc respondet magister
quarto sen. di. xiiii. inducēdo varias san-
ctorum sententias. Ait enim Illarius.
Exterunt plures qui celestium verbo-
rum simplicitatem non veritatis. ipius
absolutionem susciperent aliter interpre-
tantes q̄ dictorum virtus posibaret.
De intelligentia enim beresis non de scri-
ptura est: et sensus non sermo sit crimen:
idem intelligentie sensus in criminē est.

9 ii

COLL SOC IESV SAL M EX DONO REGVM.

Hieronymus dicit Φ ex verbis inordinate prolati incurritur heres. Augustinus diffiniens quid sit hereticus ait. Hereticus est qui pro aliquius tempore his cōmodi et maxime glorie principatus Φ sui gratia falsas ac nouas opinione vel gignit vel sequitur. Gregorius super Ezechielem: qui in expositione sancti elo quip; ut auditoribus placeat aliquid sicut sua verba loquitur nō dei. Qui aut in verbis dominicis aliter Φ is qui pro cōtulit senserit; et si sub alio intellectu ramen ad edificationem charitatis tendit domini sunt verba que dicit hereticus ille. Inter istas aut dissimilations illa Augustini videtur esse priorior. et banc secutus est Granius. p. iii. q. iii. bereticus. et glo. in cle. vniuersitate. Sanc^t Ebo. quarto sentent. di. p. iii. arti. iii. dicit Φ hereticus dicitur qui a fide divisa est. et hoc facit ex quadam electione: ad cuius evidentiā considerandum est secundum eum Φ in fide sunt aliqua ad que explicite cognoscenda omnis homo tenetur: ut sunt articuli fidei. Unde si in his aliquis errat infidelis reputatur: et hereticus si pertinaciam ad iungat. Si aut circa illa ad que explicite credenda homo nō tenetur errat: nō audiatur hereticus. ut si aliquis simplex credit Jacob patrem fuisse Abram: quod est contra veritatem scripture quam fides profiteretur: quousque sibi innoescat Φ fides ecclesie contrarium babet: quia non discedit per se loquendo a fide ecclesie: nisi ille qui scit hoc a quo recedit de fide ecclesie esse. Et quia quedam sunt que in fide ecclesie implicite continentur ut conclusiones in principiis: ideo in his diversae opinione sustinentur quousque per ecclesiam determinetur Φ aliquid eorum est contra fidem ecclesie quia ex eo sequitur aliquid contrarium fidei directe. Idem sequitur prefatus doctor sedes sedē. q. vi. arti. ii. vbi subiungit Φ aliqua dicuntur pertinere ad fidem dupliciter. Uno modo directe et principaliter sicut articuli fidei. Alio modo indirecte et secundario sicut ea ex quibus sequitur corruptio aliquid articulū et circa vitram potest esse heres ex modo quo et fides. Idem tenet prima

parte. q. p. ii. arti. iii. et inde est Φ nedū est hereticus qui male sentit de articulis fidei: sed etiā ille qui nō tenet rectā fidē erga sacramēta ecclesie: de bere. ad abo- lendum in prin. Et quibus sequitur Φ si extra p̄dictos casus reperiatur alius in quo quis dicatur hereticus illud erit lar ge et ipso p̄prie per quem modū deberit religi id quod dicitur Φ simonia est heres. i. q. i. eos de simo. c. quotiens. Itē et qui liber excommunicatus: et qui p̄misum Romanē ecclesie infringit et qui eius precepta transgredit. Item cōtumax et qui liber ifidelis et plures alij modi qui nō per glo. p. iii. q. iii. illi qui. et per Anno. de bere. firmissime. per Hosti. in sum. de bere. q. i. et c. si papa xl. di. ita tenet Lal. consi. iii. ti. de bere. Confirmatur etiam istud per id quod dicit sanctus Ebo. iii. sen. vbi supra: vbi dicit Φ simoniact dicunt heretici per similitudinem quia sicut hereticus contra fidem sentit: ita simoniact operatur ac si contra fidem sentire dum precio sacra vult adipisci, et per cūndem modum intelliges alios modos ipso p̄prie heres de quibus p̄dictum est. et quia fides principaliter consistit in corde. Et etiam secundario in ore: iuxta illud Apostoli ad Roma. p. Corde creditur ad iustitiam ore aut confessio fit ad salutē. Si milititer heres principaliter consistit in corde: sed quod Hilarius dicit. Intelligentie sensus in criminē est: sed secūdaria in ore. Unde Hieronymus dicit Φ ex verbis inordinate prolati incurritur heres: nō quia heres per se in his consistat: sed quia sunt occasio et causa erroris ut Ebo. dicit ibi. Et de etiā Φ verba sunt signa earum que in anima sunt passionum ut Iohannes dicit. Non enim presumitur quis dicere que ante animo non cogitauit. de lib. lega. labeo. Sed quo iuxta hoc. Nonne Φ ille qui dicit aliquid contra fidē dicit se nō seriose nec expatio: sed potius per lubricū lingue aut ioco illud dixisse an sit puniendus. Latus et dñs Cardi. in dicta cle. vniuersitate. s. sane de usur. Dicit Φ extraordinarie puniendus et iponetur ei aliqua levitas iudicis et iponetur ei aliqua levitas p̄missa salutaris. p. vii. di. nec licuit. p. viii.

q. i. bec est fides. Augerem tamē ego pe- nam ex qualitate persone et ex qualitate loci et personarū astatiū et scandali ex parte insurgentis que oia et etiā alia in p̄mēdis delictis sunt attēdēda: de bomi. sicut dignū. i. prin. f. de pe. aut facia. talis enim locus nō est permittēdus per quod venit ad crimina. f. ad. l. acq. nā ludus. de bomi. cōtinebat. et ibi in glo. Item quādo per lubricū lingue: si fuit in culpa. ut bec lubricitas in eo causare tur puniēt alias nō. Presumerē tamen ego verba seriose fuisse dicta et ex malo aio processisse per iura p̄dicta: et etiā quod omnīe male factū prae presumit actum ut in. l. si non conuicti. L. de in iur. et de presump. c. i. nisi ex alijs conjecturis con trarium appareret. Et tamen casu quo būiusmodi verba nō saperet heresim sed excusarentur ioco vel lubrico lingue non posset penā infligere inquisitor. ar. c. ac cusatus. s. sane de bere. li. vi. sed ordinarius illud ficeret.

Secunda questio.

Secundo quero unde dicatur heres. Et quod dicendum sc̄d̄ Φ heres est nomē grecū et id est Φ divisionē importat. Unde et heretica diuisiua dicuntur. Hieronymus tamē in ep̄la ad Galatas et babeat transumptive. p. viii. q. iii. heres. Dicit Φ heres grece ab electio dicunt Φ scilicet eā sibi quis est eligat disciplinā quā purat esse meliorē. et utrumque istoru dicitur cōuenienter. Ex hoc enim quis efficitur hereticus Φ eligit singularē opinionē tenere diuisas et distinctam a cōmuni ecclesie catolice dogmate et determinatione. Unde si quis nunquam fuisse in unitate ecclesie ut pote iudeus vel sarracenus etiā si teneat contraria fidei nō est iudicandus hereticus nō enim potest dici diuisus ab unitate ecclesie qui nunquam in ea fuit: ut dicit glo. in cle. vniuersitate. Similiter etiā si quis catolicus teneret contrariū aliquid fidei nō tamē eligēs sed per errorē credens illud etiā per catolicā ecclesiam tenere paratus corrigi vbi in errorē se lapsum co-

gnosceret. et est hereticus. Pro quo est optimus tertius. p. viii. q. iii. dicit apo stolus. ibi cū dicit. Sed qui suam suam quāvis falsam atq; peruersā: nulla per tinaci obstinatione defendunt: presertim qd̄ nō audacia sue presumptionis peperint s̄z a seductis atq; in errore lapsis parētib; accepterūt: querūt aut causa solicitudine veritatē: corrigi parati cū in uenerint: nequaquam sunt inter hereticos deputādi. Operit aut et latine hoc no men eidē. Hā potest dici heres ab herendo qd̄ sue opinioni vobemēter. iberet per electionē ut p̄dictimus et ex p̄dictis iustificari potest qd̄ not. Inno. de sum. tri. c. firmiter. dices Φ si alijs habet fidē catolica implicitē qd̄ credit quicq; ecclēsia credit sed falso opinat naturali rō motus Φ pater maior vel prior sit filio vel Φ tres persone sunt tres res a se in uicem distinet et separare et distantes qd̄ nō est hereticus: dūmō hunc errorē suū nō defendat et hoc ipsum credit qd̄ credit sic ecclēsiam credere et suā opinionē fidei ecclesie supponit parat: se submittere iudicio ecclēsiae vbi ecclēsia sciret contrariū sentire heres enim req̄rit pertinaciā. ut de sum. tri. cle. vniuersitate. porro. et dicta cle. vniuersitate. s. p. de usur. Zicet tñ ego excusare būiusmodi hominē ab heresi. Hā tñ excusare illū a p̄tō si errauit in his quācā tenēbarur. de pertinētibus ad fidē. De qbus per sanctū Ebo. sed a scđe. q. ii. arti. v. qd̄ et ipa ignorātia est p̄tē in his que scire qd̄ tenetur. p. viii. di. qui. ea. et p. p̄būm tertio etbi. et p. magistrū. ii. sen. di. p. viii.

Tertia questio.

Tercio quero si scismati ci sunt iudicandi heretici. Ad quod respōdet Hieronymus in ep̄la ad Galatas: et babeat transumptive. p. viii. q. iii. inter heresim. qd̄ inter heresim et scisma hoc interest: qd̄ heresim peruersū dogma. babeat scisma nō post episcopale disces sionē ab ecclesia separat. Qd̄ quidem in principio aliqua ex p̄tē intelligi potest dinersum. Ceterū nullū scisma est nisi sibi ali quā heresim cōfingat ut recte ab ecclesia

recessisse videatur. Et ad larioz̄ intelle-
trum huiusmodi considerat q̄ beresis &
scisma distinguunt scdm ea q̄bus virtut
& per se directe opponitur. Nam beresis
per se opponit fidei. Scisma autem oppo-
nitur unitati ecclesiastice charitatis. Et
sdeo sicut fides & charitas sunt diversae
virtutes: quāuis q̄cūq̄ careat fide careat
charitate. Ita etiā scisma & beresis sunt
diversa via. quāuis q̄cūq̄ ē bereti sit
etiam scismaticus: sed non cōueritur. Verū
est tamē q̄ sicut amissio charitatis ē via
ad amittendō fidē: iuxta illud. i. Zbimo.
i. q̄bus quidam aberrantes scilicet a
charitate & alijs huiusmodi cōuersi sunt
in vaniloquii & ceta. Ita etiā scisma est
via ad beresim. Et sic innuit Hierony-
mus in auctoritate preinducta: ita decla-
rat sanctus Zbmo. scda scde. q. xxix. arti. i.
& propter hoc dicit glo. xxviii. q. i. didisci-
mus. Q̄ scisma inueteratū sapit beresim
quasi velit q̄ si nō esset bereticus nō per-
duraret tam diu in scismate. Ex q̄bus in-
seritur q̄ si q̄s recederet ab obedientia
pape qui vices p̄pi tener qui est caput ec-
clie nolens superbe & contumaciter & in-
cōemptū ei subjici esset scismaticus tantū:
Ubi ramen ideo recederet ab ipius obe-
dientia q̄ crederet q̄ ille nō baber poter-
statem codendi canones: aut q̄ potestas
suprema ecclie nō residet penes ipm nā
quam qui vicem gerit eius qui est caput
ecclie qui est p̄pus. Iuxta illud Aposto-
li ad Collo. ii. & ad Epbe. i. qui dedit ip-
sum caput supra oēm ecclie: iste bereti-
cus iudicandus foret ut dicit glo. xix. di.
c. nulli. & m.c. generali. de elect. li. vi.

Questio quarta.

q. Verto quero: Quot sūt spe-
cies beresis. Hoc determi-
nat Isidorus. viii. li. erbi. c. v. & babetur
translumpriue. xxviii. q. iii. c. quidam. vbi
multe enumerant: q̄bus sic enumeratis
magister Gratianus subiungit aliam be-
resim dicēs. Sed quicunq̄ aliter sancta
scripturam intelligit q̄ sensus sp̄us scri-
flagitat a quo scripta est licet de ecclia
nō recesserit tamē bereticus iudicari po-

test. Et habuit hoc a Hieronymo ut su-
pra diximus in primo mēbro. Et intellige
q̄ ille dicitur aliter exponere sanctā
scripturam q̄ sp̄us sancte flagitat qui
ad hoc sancta scriptura retoqueret quod
cōtrariatur ei q̄d per sp̄um sanctū est re-
uelatum. Ita dicit Zbmo. scda scde. q. xi.
arti. ii. Ex quo sequitur q̄d si quis daret
aliquem intellectū sacre scripture qui nō
esset cōtra veritatem revelatam per spiri-
tum sanctū sed preter illam: nō ad corrū-
ptionem fidei: sed edificationē fidelium
nō esset bereticus iudicandus. Et hoc sa-
ris aperte innuit Gregorius super Eze-
chielē ut patet in auctoritate inducta
supra in primo mēbro. Augustinus etiā
in li. de beresibus: cōmemorat aliquos
catolicos tractatores qui de beresibus
scriperunt diuersas earum species enu-
merantes: ip̄e etiā ibidē noiatum plu-
res exprimit. Inter oēs aut bereses post
p̄pi aduentū prima fuit illa quam q̄dam
discipuli incurserūt de sacramento altra-
ris: de qua scribit Jo. vi. Cum enī p̄pus
poixisset: nisi manduaueritis carnē filij
bois: & biberitis eius sanguinem nō babe-
ritis vitam in vobis. Et subiuxisset q̄
dam alia iuxta hoc: illi perditi boies di-
perunt: durus est hic sermo & q̄s poterit
eum audire & ex illa die abiecti retro.
Et ut dicit ibi Nicolaus: Nō est intelligē-
dum hoc de duodecim Ap̄lis vel de sep-
tuaginta duob̄ discipulis: q̄ isti p̄po ad
beresunt: scdm q̄ patet ex discursu eu-
geliorum: sed multi alij sequebātur ipm
ad audiendū ei⁹ doctrinā: & de istis mul-
ti retrocesserūt & q̄ ista fuerit prima be-
resis. patet de cōse. vi. ii. prima beresis.
Et postq̄ illi sc̄i p̄r̄ de q̄bus p̄dixim⁹
p̄dictas bereses coscripserunt multe aliae
suborte sunt nouiter & dietim suboruntur.
Et iuxta verbū saluatoris nři. De
quo in primo themate premisimus: quo
magis finis seculi appropinquare: eo ma-
gis bereses subcrescerūt: q̄d partim ex p̄-
larorum negligētia prouenire cōspicū
est. dormientib⁹ cni boib⁹: ut saluator
inquit Iminicus bō supersemnauit zi-
zania. Ex alio etiam hoc prouenit quo-
mam post illa tēpora quo illi sancti do-

ctores scripserunt: multi articuli sūnerūt
per ecclesiam determinati & sint contra
fidem. Ende si quis modo pertinaciter
cōtrarium affirmarer: bereticus censere
tur q̄d minime cōrigisser ante determina-
tionem ecclie: ut dicit Zbmo. i. parte. q.
xxxi. arti. iii. & prodest scire huiusmodi
beresum species ut ex illis possit cognoscī
qui sit bereticus: vel quid faciat be-
reticum: de quo in primo dubio ractum
est: q̄d nō sine diffīcilitate cognoscī in
aliquibus articulis: ut dicit Augustin⁹
in li. de beresibus. Illud tamē indubita-
tum existat & cum malum infiniti sit ut
Hirbagorici dicit testē philosopho. ii.
erbi. & per cōsequēs infiniti errores pos-
sent occurtere contra fidem: cōsequenter
possent bereses in infinitū multiplicari.

Sed iuxta predicta quereret ali-
quis curiosus: de scola eorum qui volūt
sapere plus q̄ op̄ortet sapere cōtra do-
ctrinam apli. Cur de⁹ permittat tot be-
reses esse rōḡ eorū secratores in infer-
na demergi. Ad hoc respōdet Augustin⁹
& babetur in c. fi. xxviii. q. iii. Ideo diu-
na prouidentia multos diuersi erroris
bereticos esse permittit: ut cum interro-
gant nos: ea quē nescim⁹: sic discutiam⁹
pigriciam. & diuinās scripturas cupia-
mus. Ideo enī aplus ait. Oportet bere-
ses esse ut qui probati sunt manifesti ſi-
ant. Nij enim deo probati sunt qui bene
possunt docere. Et quāq̄ iste intellectus
Aug. sit bonus ad illam auctoritatem
apostoli: superficies tamē littore magis
capit būc sensum: ut ideo deus p̄mitat
bereses esse: ut cōstantia fidelium cōprobe-
tur sed vtrumq̄ recte dictū erat. Cei di-
cas q̄ ista q̄ in secretis dei cōsistunt non
sunt a nobis iquirēda: iuxta illud Eccl.
iii. Altiora te ne q̄sieris: & fortiora te ne
scrutatus fueris: & in plurib⁹ operibus
eius ne fueris curiosus. & postea subdit:
Multos enī subplantauit suspicio illo
rum: & in vanitate derinuit sensus eorū.
& Eccl. vii. Quid necesse est homini ma-
jora se q̄rere: cū ignoret q̄d coducat ſibi
in vita sua: & post pauca: Nec plus fa-
pias q̄ necesse eſtne obſtupescas. Ha-
bemus etiā exemplū Apli qui cū de p̄de

ſtinatione verba ſe p̄tueriſſet ad
illud: quare oā eligat: alios aut re-
probet iuxta illud: Jacob dilegi. Esau
aut odio babui. ſapiētissime intulit. Et
altitudo diuinarum ſapiētiae & scientie
dei q̄ incōrebensib⁹: ia ſunt iudicia ei⁹
& iuſtigabiles vie eius. & ne eodē Aug.
super Jo. in illo verbo: Mēmo potest ve-
nire ad me niſi pater qui miſit me tra-
xit eum. Dicit quare bene trabat & qua-
re illū nō trabat noli iuſtigare ſi non
vis errare. Per idem respōdet magiſter
ii. ſen. di. xxviii. bjs qui querūt: cur deus
pmiserit primū hominē peccare cū poſſet
eius voluntate vertere in bonum q̄d om-
nipotēs eſt. Poſſet iquit ille reuera: cur
no fecit: quia noluit. Cur noluit: ip̄e no-
uit. Nō debemus plus ſapere qua opo-
ret ſapere: hoc vnuū in huiusmodi debet
nobis babūde ſufficere & ut dicit Aug.
in encirideon. Deus oipotens cui reruſ
est ſumma poſteſtas: cum ſumme bonus
ſit. nullo modo ſineret aliquid mali eſſe
in operibus ſuis: niſi vſq̄ adeo eſſet oī
potens & bonus & bene ſaceret etiam de
malo. quō aut illud intelligatur: & qua-
liter ex malis deus eliciat bona: latifili-
me prosequit magiſter. i. ſen. di. xlvi. & p̄-
p̄dicta etiā ſufficiet respōdef ad id q̄d
multi petunt: Quare deus permittat le-
gen: macbomeri in tantū preualere.

Questio quinta.

q. Vinto q̄ro de cōparatiōe bere-
ticorū ad alios ifideles: & infi-
deliū inter ſe inuicē. Ad q̄d dicēdū ſcom
Zbmo. scda scde. q. f. arti. vi. Q̄ in infidi-
late duo poſſunt cōſiderari. quorū vnuū
eſt cōparatio eius ad fidem. & ex hac par-
te grauius peccat contra fidem qui reni-
titur fidei ſucepte. Hic grauitus pec-
cat qui non implet quod promisit qua-
qui nō implet quod nunquam promisit:
& ſecundum hoc infidelitas bereticorum
qui profitentur fidem euangeli & ei reu-
tunt eam corrupientes grauior eſt q̄
iudeorum & aliorum infidelium qui nu-
quam fidē euangeli ſucepterūt: Sed q̄d
iudei ſucepterūt figurā euangeli in ye-

teri lēge quā male interpretantes corrū
punt. Ideo enī corum ifidelitas est gra
uitus p̄cm q̄ infidelitas gentiū qui nun
quā fidē euangeli suscepérūt. Aliud qđ
in ifidelitate cōsiderat est corruptio eoz
q̄ ad fidem pertinet. t sc̄m hoc cū in plu
ribus errēt gentiles q̄ iudei: t iudei quā
beretici: grauior est infidelitas gentiliū
quam iudeorū: t iudeorū quam beretico
rum: nisi forte quorundā pura manicheo
rum qui etiam circa credibilia plus er
rant quam gentiles. Hoc tamē duarū
grauitatū prima prepoderat sc̄ude quā
rum ad rationē culpe: qz infidelitas ba
bet magis rationē culpe ex hoc qđ reni
tetur fidei quam ex hoc qđ non haber ea
que sunt fidei. hoc enī vltimū videt ma
gis ad rationē pene pertinere. Unde sim
pliciter loquendo infidelitas bereticoz
est pessima. Si aut̄ queras: ex quo in
ter infideles peiores sunt beretici ut pro
p̄ne diximus. Quid si cōpa remus eos
ad idolatras Ad hoc dicendū sc̄o Zbo.
sc̄a sc̄de. q. sc̄iii. arti. ii. quod grauitas
aliorū peccati attendi potest dupliciter.
Uno modo ex parte ipius peccati. t
sic peccari: ydolatrie est grauissimū. Si
cur enī in terrena republica grauissimū
esse viderur qđ aliquis bonoꝝ regium
alteri spēndat quam vero regi: qz quan
tum in se est rotum reipublice perturbat
ordinē. Ira in peccatis que contra deum
comittuntur que tamē sunt maxima: gra
uissimū esse viderur qđ aliquis bonoꝝ regium
diuinū creature spēndat: quis quantum
in se est facit alium deum in mūdo minu
ens principatū diuinū. Alio modo po
test attēdi grauitas ipius peccati ex par
te ipius peccantis: sicut dicitur grauius
peccatum eius qui peccat scienter quā eius
qui peccat ignoranter. t secundum hoc
mūbil probaber grauius peccare bereti
cos qui scienter corrumpunt fidem quā
accepterunt: quam ydolatras ignoranter
peccantes. Et b̄is tu clare poteris ifer
re qđ tamē isti beretici qui nouiter in bis
pania detecti sunt potius apostate quā
simplices beretici sint iudicandi: cū non
in parte tantū de fide ieu xpi male senti
ent: sed in totuꝝ eam abuſiant ad legem

¶ Doyſi iam diu ſepultā reuersi: peiores
quam ali⁹ beretici ſunt iudicandi: qz in
plurib⁹ ſimo in totū aberrant. q̄nde ſup
illud Ep̄l i ad Gal. iii. Quō conueri
mimi iterum ad egena t infirma elemēta
dicat glo. Hiero. Legis obſeruantia cui
tunc dediti erant: erat p̄cm pene par ſer
uituꝝ ydolorū cui ante cōuerſione vaca
uerant. t ſic apparet qđ eſt crimen pene:
par ydolatrie: t nedum ppter atrocitatē
delicti quin etiam ppter periculū prodi
tionis deberent principes eos a ſuo con
ſortio i totū expellere: pſerti ne principes
fierēt cōſilioꝝ ſuoꝝ: aut eoꝝ q̄ ſtatū regi
um cōcernūt qđ aperte dicit cociliū Zole
tanēſis. De quo bētur. ii. q. vii. nō pōt.
cuius verba ſunt. Hō potest erga boies
eſſe fidelis: qui deo extiterit infidelis.
Unde ſubiugit de quibusdam iudeis q̄
dudū xp̄iani faci fuerant t demū in xp̄i
fide ſunt p̄garicati: ut a rētimonio re
pellantur. Hō eſt enī eis credendū: qui ſi
dei veritatē a ſe abiecerunt. t iſtud ſtat
in aperto: qui enī fidē xp̄i ſuceptam ad
quā ſtrictiſime tenetur ſeſellit: quō fi
dem quam principi terreno debet firmā
tenere poterit. Ad qđ etiam facit qđ ſcri
bitur puerio. vi. Homo apostata: vi
nūtūſ gradiens ore peruerso: annuit
oculis: terit pede: digito loquitur: prauo
corde machinatur malum: t in omni tem
pore iurgia ſeminat. Habet etiam aliud
malum buiuſmodi apostasia. qđ qui eaꝝ
incurrit vix potest ad bonum reparari:
ut dicit apostolus ad Hebre. vi. Impos
ſibile eſt eos qui ſemel illuminati ſunt:
t poſt pauca t prolapsi ſur: ſc̄z per apo
ſtasiā: rursus renouari ad penitētiaꝝ.
t accipitur ibi imposſibile pro difficulti.
Hic eſt enim vnuſ modus imposſibilita
tis ut babef. v. m̄rba. quod potiſſimū
in iſtis de quibus paulo ante premiſſi
mus locum habet: qui a parentibus iu
deis perfidiam legis veteris cū ſanguine
trahit. Et ex b̄is iferri potest ad queſti
onē quam posuit Oldradus cōſi. li. Enī
iudeus transiēt ad ſectā ſarracenoꝝ ſit
puniēdus. t tandem post multa cōclusiū ſp̄
nō: t inter cetera mortua ſua eſt illud. ſp̄
deterior eſt infidelitas iudeoꝝ quā Sar

racendū aut gentiliū ut ſuperius di
gitimus. Pro quo etiā eſt rex. aptus. i. q.
i. nōne. cu ergo de peiori tranſeat ad mi
nus malā. non eſt ob hoc puniēdus. Ex
quo etiā ſequitur qđ iſti apostate qui in
legem iudeorū recidūt: peiores ſunt quā
ſi eſſent apostate legem ſarracenoꝝ am
pleſtantes vel aliam buiſcēmodi. Enī
tamē nō omittā qđ licet oēs infideles tā
iudei quā ali⁹ ſint mali t iniqui vrpote
infideles: tolerātur tamē per ecclēſia in
infidelitate ſua: ut vel ſic tollerati fina
liter cōuertantur ad fidem. ut de multis
iam vidimus: ut in. c. qui ſincera. p̄ly. di.
t. c. ſicut iudei. de iude. Magis tamē
ſunt tolerabiles rimē iudeorū q̄ aliorū
infidelū: licet iudei ſint peiores ut diſi
mus. Lui⁹ ratio eſt: quia cū in eis oīlī
p̄figurabat veritas fidei quā tenemus:
puenit hoc bonū ſp̄ ſtimoniū fidei n̄e
babemus ab bōſtib⁹: t quaſi in figura re
preſentatur nobis qđ credimus: quod in
alijs ifidelib⁹ nō cōtingit. ut dicit Zbo.
ſc̄a ſc̄de. q. x. arti. xi. t bac cōſideratiō
licet iure nō ſit expreſſa: iura prohibēt
ne ſarraceni publice faciant ceremonias
ſuas inuocādo publice nomē macbome
ti vñſimilia faciēdo ut in cle. vñica de iu
de. Hoc tamē nō reperitur prohibitū
in iudeis. t hoc tenet Ebarb. t do. Lar.
di. t Jo. de Zmo. in dicta cle.

Septa queſtio.

¶ Exto quero an beretici ſint
tollerandi? Et diſtinguedū
eſt: qz aut occurrit caſus in quo no po
ſent puniri beretici quin ſimul punian
t boni. Et quia latente inter bonos. Et
quia babēt multos ſequaces: ita ſp̄ ſine
catholicorū periculo interfici nō poſſunt
t tali caſu beretici ſunt tollerandi. t hoc
aperte domin⁹ oſtentit. Mathei. xiiii. vbi
in parabola prohibuit colligi ſizania:
ne forte eradicantes ſizania: eradicaret
ſimul t triticum. Quādo vero ex occaſi
one bereticoꝝ non iminet periculum bo
nis: ſed magis tutela t ſalus tunc liget
poſſunt occidi: ut dicit Aug. contra per
menianū. Sicur enī ſi ſaluti totius co
poris humani eppediat preciſio alicui⁹
membri: puta cum eſt putridū vel corrū
ptuum aliorū membrorum: laudabiliter
t ſalu briter abſcinditur. Et a cum quel
bet perſona ſingularis cōparetur ad co
tam cōmunitatē ſicut pars ad totū. Si
aliquis bō ſit periculofuſ ſomunitati t
corruptius ipius ppter aliquod p̄cm:
laudabiliter t ſalubriter occidi: ut bo
num cōmune cōſeruetur. modicū enī fer
mentum totā maſſam corrūpit. ut. i. ad
Corin. v. Id bec adaptari poſſunt not
per Zbo. ſc̄a ſc̄de. q. Ixiii. arti. ii. t ſi
hoc in alijs enorimib⁹ criminib⁹ locū ba
bet fortius in crime beretis: quod ſua
grauitate flagiosiſſimū eſt: ut in preba
bitis patet. eo marime qz iuxta Ep̄l.
.ii. ad Zbimo. ii. beretis ut cancer dicif
ſerper. Unde reſecanda eſt a principio:
ne paſuſtum intima cordis corrodat: t
ſpiritualē vitā adimat: reſecande ſiqđe
ſunt putride carnes t ſcabioſa ouis a cau
lis repellenda: ne tota domus maſſa: co
pus: ardeat: corrūpat: putrefacat: infe
reat. Arrius in Allexandria vna ſc̄ntil
la fuit: ſed qm̄ nō ſtatiū oppreſſus e: to
tum orbē eius flāma eſt populaſt. xxiij.
q. iii. reſecande. Ioannes quoqz apls in
canonica ſua. Si quis inq̄t venit ad vos
t banc doctrinā no affert: nolite eum re
cipere in domū: nec ei dixeritis. Qui enī
dicit illi aue: cōmunicat operibus illius
malis. Hec Ioannes que de ſc̄ismaticis
ſiue bereticis vitādis verbis docuit etiā
factis exhibuit. Narrat enī de illo audi
tori eius vir sanctiſſim⁹ Polycarpus: ſp̄
tpe quodā cum apud ep̄bē ſum balneas
lauandi grātia fuſſet ingressus t vidis
ſet ibi cherintum: ep̄lit continuo t diſ
ceſſit non lotus dicens. Fugiamus binc
ne t ipſe balneē corrūat in quibus. Et be
rintus lauatur inimicus veritatis: de
quo eſt teſtus. xxiij. q. i. ois qui. Ade
pulchrum te. ea. cā t que dignior. Un
de t ſi in alijs criminib⁹ occultis tener
atur quis crimen proximi celare pro
pter charitatem ut in. c. ſi ſacerdos. de
offi. ord. t. i. q. i. christus. hoc tamē fal
lit in crime quod pertinet ad corrupti
onē cōmunitatis ſpiritualē vel corporē

talem. Hoc enim casu tenetur quis illud
propalare testificando vel denunciando;
ut dicit Zbo. scda scde. q. lxx. arti. i. Idem
sentit Inno. de testi. cogen. c. i. et ponit ex
empli in beresi quod ut pater ex pres-
missis spirituale detrimentum inferre co-
munitati est aptissimum. prodest etia bec-
punitio criminum reipublice ut ceteri
metu pene arceantur a similibus comit-
tendis. xliii. q. v. non est innocentie. de vi.
et bone. cler. ut clericorū. et inde est quod ut
magis ista in plurimorum exemplum ve-
niant publice debet malefactores puni-
ri. l. capitalium. s. famosos. ff. de pe. vii.
q. i. demig. versi. turibula quoque.

Septima questio.

Optimo quero. Ad quē spe-
ciat iudicare de heresi. In
hoc distinguerem quia Aut
agit de articulo nodum deciso per ec-
clesiam. Aut de articulo iam deciso.

Primo casu iudicium spectat ad papā:
ut probat rex. xliii. q. i. quocies: t. c. bec
est fides. t. c. i. de iura. calū. t. c. maiores
de bap. qd etiam sacre scripture auctoritate
ostenditur. Nam et saluaroꝝ Petruſ
dit: quem summū pōtificem constituit.
Ego pro te rogaui Petre ut nō deficiat
fides tua. et tu aliquando cōuersus con-
firmā frēs tuos. Luce. xxii. Et ubi xp̄us
discipulos interrogauerat: vos aut quē
me esse dicatis? Petrus respondit. Tu
es xp̄us filius dei viui. Matb. xvi. Doc-
eria tenet sanctus Zbo. scda scde. q. i. arti.
x. Et huius ratio est: quia una fides de-
bet esse totius ecclesie. secundū illud. i. ad
Corin. i. id ipm dicatis oēs et nō sint in
vobis scismata: quod seruari non posset
nisi quod de fide exorta: determinare-
tur per eum qui toti ecclesie p̄fessi: ut sic
eius sententia a tota ecclesia firmiter te-
neatur. Illud idem sequitur Aug. de an-
ebona in summa sua de potestate eccle-
sie. q. t. arti. i. t. ii. et hoc satis figuratum
est. Exo. xviii. ubi dictum est. Moysi qui
fuit rector iudeorum: sicut papa rector
est oīum xpianorum. Esto tu populo in
bijs que ad deum pertinent: ut ostendas

ei ceremonias et ritum colendi deum. Si
cur ergo omnes questiones emergentes
de lege et de cultu dei: reseruabāt Moy-
si determinande. Sic omnia que sunt fi-
dei christi aīe spectant ad determinatio-
nem pape. Unde dicit Cirill⁹ in li. resau.
ut membra maneamus in capite: in no-
stro apostolito throno romano pontifi-
ce maneamus: a quo nostrū est querere
quid eredere qd tenere debeam⁹. et Ad-
pimus in epistola orientalibus missa: di-
cit. omnes fines orbis terre qui dominū
sincere receperunt et vbiqz terrarum ca-
tholici veram fidem cōfidentes: in ponti-
ficem romanorū tanquam in sole respi-
ciunt: et ex ipso lumine catholice et aplice
fidei recipiunt veritatem: licet enim apud
alios forte posset esse profundior sciētia
ad ista decidenda qua in romanū pōnt.
Vestramen eis potestas de bijs iudicā-
di et statuēdi: que in solo romano pōtifi-
ce residet ut predixim⁹. Laute tamē age.)
Et papa si cum de istis dubiis articu-
lis occurrit cōcilium generale faceret co-
gregari: ut cum eius cōsilio decideret qd
esse tenendū et credendū. Sicut apli feci-
runt actuū. c. xv. quando insurrexit here-
sis illorū qui dicebant legē moysi simul
qū euāgelio obseruanda. Louenerū enī
Hierosolimis videre de verbo hoc. Si
mile fuit in. c. firmiter. de sum. tri. t. c.
dāpnamus. eo. ti. t. c. vñico eo. ti. li. vi.
t. cle. vñica e. fi. Et hoc idem in oībus ar-
duis cōsulte esset agendum ut appare. l.
di. de eo. xvi. di. bene quidē. xxxv. q. v. ad
sedem. xlii. q. ix. quod quis integrum est
enī iudicium: quod plurimop̄ sententijs
confirmatur: de offi. deleg. prudentiam
in prīm. xx. di. de quibus. L. de fideicon.
l. fi. Est enim rāta in hoc pape potestas
quod si possibile foret quod angel⁹ de celo ali-
quid contra fidem doceret aut sentiret:
per papā iudicari et excommunicari posset
ut probatur ad Gal. i. c. Sed licet nos
aut angelus de celo euangeliza uerit vñ-
bis: preterquam quod euangelizauim⁹
vobis: anaebema sit. Si tamen cōtinge-
ret papā errare in bijs qd sunt fidei truc-
dāpnari posset per cōcilium generale: ut
in. c. si papa. xl. di. cuius glo. et per glo. xv.

di. sicut. t. t. di. Anastasius. et Inno. in
c. ex parte de verb. signi. et per docto. in
c. in. fidei fauorem de bere. li. vi. Nec per
hoc dicimus inferiorē dicere ius in su-
periorē cum papa sit maior cōcilio ge-
nerali ut in. c. significasti. de elec. t. c. alio
rum. t. c. nemo. ix. q. iii. quoniam cum pa-
pa incurrit beresim: definit esse papa: cu
non sit de corpore ecclesie pro quo ē glo.
xliii. q. in acacius. ergo et multo minus
potest dici gerere vices eius qui est caput
ecclesie. Et huic sententie generalis con-
ciliū stari deberet: yrpote que veritatem cō-
tinet indubitatā. Nam et si papa possit
errare in bijs que sunt fidei. Nam et le-
gimus aliquos romanos pontifices be-
resim incurrisse. ut patet in dicto. c. Ana-
stasius. xix. di. c. nunc aut. xxi. di. Zamen
concilium generale in tangentibus fidē
errare non potest: et de hoc vere intelligi
tur predicta auctoritas Luce. Ego pro
te rogaui Petre ut no deficiat fides tua
Dictum enim est ei in persona totius ec-
clesie. cui etiam consonat illud verbū sal-
uatoris nostri Marb. xxviii. Ego enim
vobiscum sum oībus diebus vñcqz ad cō-
sumationem seculi. Non siquidem tantū
Petro nec duodecim apostolis dictum
intelligitur: cum morte finierint dies su-
os: nec vñcqz in finem seculi perseverau-
rint: sed potius vniuersali ecclesie que in
finem est duratura que in generali conci-
lio representatur. et tante auctoritatis ē
conciilij determinatio in huiusmodi. qd
euangelium illa nominatur. ut patet ad
Gal. ii. quando Paulus dixit qd He-
trus non ambulabat ad veritatem euā-
gelij. Id tamen in quo paulus reprobē-
bat Petrum erat quod ipse subtrabe-
bat se agentibus nolens manducare de-
cibis eorum: sed obseruabat ritus iudeo-
rum qui superauerant a Hierosolymis
hoc tamen non erat contra aliquod de
quatuor euangelij: sed erat contra de-
terminationem concilij generalis quod
ab apostolis fuerat celebratū super bu-
iūsmodi legalibus non seruandis. actuū
xv. Ad qd etiam ostendendū sola vniuersa-
lis sinodus loquitur sub nomine spūs scri-

ptū sicut
monachij generali loquitur
in nomine spūs scri-

vt ibi potest. ma cum in eodem cōcilio fie-
ret diffinitio: dictū fuit. placuit spiritui
sancto et nobis. et istis verbis postmodū
vñs fuerunt generalia cōcilia que in ecclē-
sia vñuersali fuerunt cōgregata: vñi er-
go talis assessor accedit locus errāti nō
potest occurrere. Et si corrāti dicerem⁹
nil certū esset in fide. Unusquisqz em te-
queretur opinione suā et fluctuarem⁹
omni vento doctrine sicut paruuli: cōtra
Ap̄lin ad Ep̄be. iii. vñi ait qd xp̄us de-
dit in ecclēsia quosdā ap̄los: alios pp̄be-
ras: alios vero pastores et doctores ad
cōsumationē sanctoz in edificationem
corporis xp̄i: donec occurramus oēs in
vñitatē fidei: et paulo post: ut iam nō fu-
mus paruuli fluctuantes et circuferamur
omni vento doctrine in inequicia et asti-
ria hominū ad circumuentionē errōris:
quasi velit qd cum fuerim⁹ in fide istoz
qui fidem ecclesie representāt nō fluctua-
bimus in doctrina fidei tanquā paruuli
Sed pōictis vides obstare. c. tria. iuncto
c. placuit. xlii. q. ii. t. c. fi. de rap. vñi ap-
paret qd illud qd circa mīmonū nō cō-
trabendū inter raptorē et raptā fuerat
erronee per cōcilium statutū tuit postea
emendatū. Et hoc tamē stat resposio: qd
illud nō est despectatib⁹ ad fidē in qbus
obtinet qd predixim⁹. Et aliter dicēdū
qd illud nō fuerat erronee statutū. I. eēt
cōtra testimonia veteris legis: ut voluit
glo. et male in dicto. c. tria. Hacū illud
eset p̄ceptū iudiciale nō obligabat in
lege noua: sed fuit correctuz: qd pro hoc
tempore sic fuit vñs legislatori: siue quia
sibi placuit qd sufficit. ut. s. sed qd prin-
cipi. insti. de iur. natu. et per P̄būm. v.
etbi. Nec dixi submittē me determinatione
sancte matris ecclesie. Aut qrimus
circa ea que iam sunt per ecclesiā decisā:
et tunc legat⁹ sedis aplice est cōpōrēs in
dex vt. c. vt. comissi. de bere. li. vi. Item
ep̄us poterit iudicare de questione fidei
et cōtra hereticos procedere: et etiā capi-
tulum sede vacante in. c. ad abolendā de-
bere. in. prīm. et etiā inquisitores per se-
dem apostolicā deputati. in. c. p. hoc t. c.
ut inquisitiōis. de bere. li. vi. et cle. i. eodē
ti. Per hoc enim quod papa deputat inqui-

inquisitorum super heretica prauitatem non videtur facultatem super his procedendi ordinariis tollere ut in dicto.c. per hoc. Et quo infestatur q̄ per potestatem datur delegato ad vniuersitatem causarum nō videtur eria in illis causis abdicata potestas ab ordinario. hoc colligitur et illo tex. iuncta glo. que vult q̄ inquisitor bererice prauitatis dicitur esse delegat ad vniuersitatem causarum. ex quo habes optimam limitationem ad .c. studiisti. de offi. le. vt nō babeat locum in delegato ad vniuersitatem causarum. pro quo est glo. in dicto.c. per hoc facit in simili qd no. Bar. in. l. i. L. de offi. perfec. vr. vbi tener q̄ licet in ciuitate fiat yn' officialis super dampnis datis vel super abundantia: nō tamen propter hoc tollitur iurisdictio quam haber potestas qui haber vniuersale iurisdictione. pro quo bene facit tex. in dicta. l. i. et in. l. fi. iuncta glo. L. de iuris. om. ii. et glo. in. c. in galiorum. xxv. q. ii. Hoc tamen limita veru est quotiens vna iurisdictio subalterna tur alteri ut in exemplo predicto. Si ramen ille specialis iudex esset superior generali: vtpura iudex depuratus per statutum super causis appellationū et nullum patum: tunc generalis iudex non se intromittit de speciali. Idem etiam si non se haber tranquā superior sed tranquam differens specie: vt est iudex insinuationū: L. de testa. consulta diuinalia. ita determinat Hal. in. l. vni. ff. de offi. consu. Ad terit etiam cognoscere de criminis heresis delegatus ab episcopo depuratus: aut a capitulo sede vacante ut in cle. i. h. i. et in cle. ii. de bere. Debet tamen talis inquisitor: ac etiam delegatus annum quadragesimum attingere ut est tex. in dicta cle. ii. in prin. cum glo. ex quo limitatur. c. cum vicesimum de offi. deleg. Idem si sit delegatus a papa cum tex. dicte cle. generaliter loquatur. Sed an inquisitor possit committere vices suas. Solutio glo. in dicta cle. ii. arguit pro et contra. Finaliter tenet quid sic per illum tex. et per tex. in cle. i. h. porro. eo. ti. et banc opinionem tenet communiter doctores. Sed dubium est de vicario generali episcopi

aut capituli sede vacante. et dicendum est secundum Lapum et Jo. de ymo: in dicta cle. i. de bere. quod non poterit sine speciali commissione episcopi de hoc crimine cognoscere per tex. in. c. licet de offi. vica. li. vi. Et aut tam lata istorum potestas quod contra quoscumq; eriam quantumc; exceplos poterunt procedere et eos de hoc crimine condēpnare: nō obstante quocumq; privilegio excepionis ut in. c. ad abolendam. h. fi. de bere. fallit tamen hoc in episcopis contra quos procedere nō possunt inquisitorum: nisi expresse hoc sibi committatur. ut in. c. inquisitorum. eo. ti. li. vi. Debent tamen nunciare Romano pontifici si illi de hoc crimine ifamati sive suspecti existat ut dicit ibi tex. Credere tamen q̄ vbi esset suspecti d̄ fuga. carcerari posset ut ad papa remitteret: ut in. c. audiet. in aut. de defeso. ciui. coll. iii. Ad quod faciunt not. per Bar. in. l. magistris. ff. de iuris. om. ii. et glo. in. c. in galiorum. xxv. q. ii. Hoc tamen limita veru est quo iuxta hoc an ille tex. procedat tantum in inquisitoribus: an etiam locum sibi vendicet in ordinariis de hoc crimine in quirentibus. Ego putarem quod tantum in inquisitoribus locum habeat: nō enim debet extendi ad episcopū aut ad capitulum sede vacante: cum de ipsis non loquatur: nec per hoc quod sint episcopi qui heresim incurrint effugient iurisdictionem episcopi. in cuius territorio delinquunt. Pro quo est glo. in. c. ibi enī ii. q. vi. et m. c. i. de rap. et per Inno in. c. cum inferior. de maio. et obe. Ulterius iuxta idem querit: an episcopus possit procedere contra inquisitorem: si heresim incurrat. Lapus Abb. in dicto. c. inquisitorum: dicit q̄ nō: durante officio nisi crimen esset adeo notorium q̄ nō requireretur cause cognitionis. de fil. presbi. qm. Idem sequitur ibi Domi. bec opino posse etiam iustificari per ea q̄ not. Bar. in. l. fi. ff. de re. diu. vbi tenet q̄ si duo sint domini insolitum alicuius castri et unus delinquat: non poterit puniri a cōdomino quia nō habet in eum iurisdictionem. Nam par in parem nō habet imperium de elec. i. c. innotuit. Sed hoc nō obstante ego credere indistincte posse.

dici q̄ possit contra eum super buiusmodi crimine procedere: cum istud sit delictum per quod perditur iurisdictione ipso iure. Pro quo faciunt not. in predicta materia per Bar. in. l. qui iurisdictionis. ff. de iuris. om. iudi. in additi. et ponit exemplum in crimine lese maiestatis. L. de digni. l. si gradatim. et l. quorū. li. vii. L. de offi. rect. prouin. l. ii. vbi videt glo. eo etiā casu quo delinqueret in male procedendo in officio: indubie posset eū punire: cum ordinarius delegatum apostolicum male se gerērem in causa sibi commissa punire possit: sic tamen ut ex hoc iurisdictione eius non impediatur: intra not. per doc. in. c. fi. de rescrip. et per Ly. et legistas in aut. qua in punitia. L. vbi de cri. agi. oportet. In processu autē super hoc crimine faciendo episcopi et inquisitorum apostolice sedis habent exhortationem a iure in virtute sancte obedientie: et sub intermissione maledictionis eternae ut contra suspectos vel diffamatos de buiusmodi prauitate: districte et proprie procedant. sic tamen q̄ maliciose et fraudulenter hoc nefandum crimen falso alicui non imponat. Q̄ si odij gratie vel amoris: lucri aut cōmodi temporalis obtentu contra iusticiam et conscientiam suam omisserint contra quemquam procedere vbi fuerit procedendum super buiusmodi prauitate: Aut obtentu eodem prauitatem ipsam alicui imposuerint ac eū super hoc presūperint quoquo modo verare: preter alias penas pro qualitate culpe eis imponendas. Episcopus aut superior suspensionis ab officio per triennium. Alij vero excommunicationis sententiā eo ipso incurrāt a qua quidē excommunicationis sua q̄ ea icurrerint: nō nisi p summū pontificē poterunt: preterquā in mortis articulo. et tunc satisfactione premissa obsolutionis beneficium obtinere: nullo in hac parte privilegio suffragante. De quo est tex. in cle. i. h. verū. de bere. Insuper si quis episcopū in expurgando hereses de sua dioecesi negligens fuerit vel remissus cum id certis iudicis apparuerit: deponēdus est ab officio episcopali: et in locum ipius alter substitue-

dus est: qui velit et possit hereticam confundere prauitatem de beret. excommunicamus. in. fi. Ex quo manifeste apparet quam damnabiliter et cum quanto animarum suarum periculo episcopi et alij ad quos buiusmodi inquisitio spectat tam detestādum facinus persecuti ac punire omittant. Inferiores autē prelati de hoc crimine se intromittere nequeunt: cu superioribus prefatis sit reseruatus et predictissimus. Potestates autē sive domini temporales ac eorū officiales de hoc crimine cum sit mere ecclesiasticum se intromittere nequeunt: ut de eo cognoscāt aut indicent aut incarceratos ab episcopo et inquisitore a carcere liberent. executionem tamen super hoc crimine fiendā sibi a iudicibus ecclesiasticis predictis iniunctam adimplere nō derracent: aut eorum iudicium seu sententiā directe vel indrecte impedire quoquo modo nō presumant. Si quis vero de prefatis secularibus iudicibus contra predicta fecerit: aut prefatis episcopo et inquisitorib; in predicto fiduci negocio se opposuerit: sive illud quovis modo ipediverit: et qui scienter in predictis dederint auxilium: consilium: vel fauore. excommunicationis sententiā incurrat ipso iure quam si per amū antimo sustinuerit indurato ex tunc velut hereticus condemnatur. c. ut inquisitorib; s. fi. de bere. li. vi.

Questio octaua.

o Ita quo de ordine: qui debet teneri p iudices in procedendo contra hereticos. Ad quod dicendum q̄ in primis clerum et populum conuocabunt exponendo eis inquisitionē quam facere intendunt. Auxilium quoq; et consilium et fauorem ab ipsis petet. c. ut cōfissi. in. h. i. de bere. li. vi. et solent inquisitorum primo ire ad episcopum loci vel vicarium et ostendere eis facultatem et auctoritatem suam: et rogare q̄ congreget clerum. quo congregato ostendunt eis litteras et facultatem predictas: sermonem faciunt et corum auxilium et fauores postulant. Postea simile faciunt cu po-

testate siue correctore ciuitatis et cōcilio
siue in hispanice loquamur consistorio.
demum convocant totam contionem po-
puli; et habito sermone ad populum idem
faciunt ut prediximus. Postea interpo-
latim inquisitor facit sermones ad popu-
lum de fide. Et cōueniens est quod ad min-
due monitiones premittantur cōtra om-
nes hereticos; ut relitis erroribus suis
ad fidem catholicam reuertantur; et ad
ecclesie gremium redeant; que tanquam
pia mater non claudit gremium redeunti
ut c. super eo. de beret. li. vi. Et pro his
monitionibꝫ satissimac auctoritas Apo-
stoli ad Litud. iii. vbi dicit bereticum bo-
minem post unam et secundum admoniti-
onem de vita. ad idem. xxi. q. i. que di-
gnor. t. q. iii. dicit apostolus. Inquisi-
tores etiam et habudanti. cōsueuerunt ad-
dere tertiam monitionem ut magis pro-
cessus suos videatur iustificare. In qui-
bus monitionibus quarum singule de-
cem dies cōtinent monitores ad cōuer-
sionem; et reuertentibus promittunt be-
mignam misericordiam. Quibus pacitis
procedendū est ad inquisitionē recipie-
do in unaquaqꝫ parrochia iuramentū
a rectore parochiali; et ab alijs probis
et bondis viris. et si illi deponat aliquos
de parrochia fore hereticos; aut diffa-
matos siue suspectos; cōsueuerunt secre-
to eos et coram se vocare et secreto ad con-
versionē monere. et ubi nec sic voluerint;
proceditur contra eos secundū formam
iuris; qui processus determinatur aper-
te per tet. in cle. i. s. i. de beret. vbi ter. di-
cit quod procedendū est per diocestanos epi-
scopos et per inquisidores a sede aposto-
lica deputatos simul cōuenientes. Sunt
ramē quedā que possunt unus sine alio
agere; ut pote citare arrestare; seu capere
ac carceri mancipare. etiā ponendo in co-
pedibus vel manicis ferreis prout secū-
dum deum viderit expedire. Poterit eri-
am inquirere quisqꝫ predictorū sine al-
tero cōtra illos de quibus viderit inqui-
rendum. dico ramē carceri mancipare si
ue arto qui magis ad penā quā ad custo-
diā videatur; aut tormentis suppene-
re eos cōtra quos proceditur; aut diffi-

nituā sententiā ferre cōtra eos nō po-
terit episcopus sine inquisitore; aut inqui-
sitor sine epo; aut eius vel capituli sede
vacante super hoc delegato. quod tamē in-
tellige dūmodo ad inuicem copiā babe-
re valeant infra octo dierum spaciū post
quā inuicem se requisuerint. Si autē cō-
uenire non potuerint propter premissa
tunc inquisitor ordinario; vel cōtra or-
dinarius inquisitori poterit super pre-
missis cōmittere vices suas; vel per litte-
ras significare eidē suum consilium vel
assensum ut dicit ibi ter. et ut cum majori
puritate et integritate res agatur. Inbi
bitum est inquisitoribus tamē iporum
quod epozū a capitulorū sede vacante dele-
gatis siue cōmissariis; ne pretextu inqui-
sitionis offici qui busius modis illicitis
hab aliquibꝫ pecuniā extorqueant; et si se-
xus fecerint eiopso sententiā excommunicati-
onis incurrit. a qua nō possunt absol-
ui preterquā in mortis articulo; donec
plenaria satisfactionē fecerint his a qui
bus extorserūt a qua satisfactionē nullis
pacis aut priuilegiis aut remissiōibus
poterunt liberari. et ne hoc latere possit:
notarij et officiales dicti officij nec nō fra-
tres et soci inquisitorū ipozū et cōmissari-
orū qui dicros inquisidores aut cōmissa-
rios secrete predicta nouerint cōmississe.
si indignationē dei et sedis apostolicae offensi-
voluerint evitare; grauitcr ipos arguere
et corriger studeat in secreto. quod si taliter
ea sciuerint ut probare valeant prelatis
inquisitorū et cōmissariozū corundē stu-
deant nūciare. ut in cle. ii. co. ti. Hodera-
tamē illū ter. qui nō loquitur de epis. unde
licet ipi ab his debeat abstinere. nō tñ
pena pdicta haberet locū in illis cū non
sit expressum. volunt enī dignitati eoz
deserre. ut in. c. sane. io. ii. de offi. deleg. et
in. c. ii. eo. ti. li. vi. ita tenet glo. in dicta
cle. ii. quā sequūtur ibi cōmuniter docto-
res. Epus ramē nō debet aliquid habere
propter inquisitionē nec parte aliquam
de deputatis inquisitionis officio ut pa-
ter in extrauagan. Boni. ex eo. s. pe. ita
tenet Jo. an. in c. fi. s. i. de beret. li. vi. O
sidera etiā circa idē quod ter. ille pbibet illi
citas extorctiones; nō ramē per hoc tollit

penas pecuniarias; applicandas officiō
imponi et exigi scdm glo. ibi circa qd di-
cit Marb. quod bene possunt in culpa-
tis de hoc criminē imponi penitentie in
pecunia pro pauperibus; vel alijs pijs
operibus ut c. accusatus. s. de questioni-
bus. t. s. si vero. de bereri. li. vi. Refert
etiā fratrem aluarum hispanuz tenuisse
quod hanc multam pecuniariam inquisito-
res imponunt quotiens aliqui proferunt
verba heretica; aut ludendo; aut ex ira;
aut ex fatua simplicitate et ignorantia quod
tamen excusationem non habet. Et his
casibus et similibus possunt pecuniari-
ter puniri. Nam et ecclēsia hoc facit. xiii
di. quamquā. de iude. ad liberandā de-
rapto. in archiepiscopatu. Item inqui-
sidores possunt hereticis cōuersis penas
pena. et cōmutare vel minorare in. c. ut cōmissi-
sor. et cōfessor. de beret. li. vi. Nam et alias iudex ex cer-
tis causis minorat penam. ff. de penis.
aut facta. s. fi. Item pro hoc facit littera
dicte cle. ii. a contrario. per hoc enim quod di-
cit quod modis illicitis nō possunt extorque-
re pecuniā ergo licitis sic. de presump-
tione. xxv. di. qualis. ff. de iudi. cū pretor.
Item quia dicta cle. ponit verbū extor-
queant quod sonat in vitium. violentie vel
fraudis ergo secus si iuste cōdemnent;
sed caueant scdm eum ne imburcent quia
reputaretur extorsio; sed dent pauperi-
bus vel applicant officio inquisitionis.
in cle. statutum de elec. de presump. litte-
ras de offi. ordi. dilectus. Idem per oia
seqtur do. Cardi. in dicta cle. ii. tñ cle.
ad nostrū. in fi. eo. ti. Sed quod iux-
ta predicta; utrum inquisidores possint
recipere modica exēnia que consistunt in
esculentis et poculentis mera liberalita-
te oblatis que paucis possunt consumi
diebus et veritas huius questionis pen-
det ab illa. Enī alij iudices possint ista
recipere. In quo sicut varieras inter do-
cto. nā glo. in. l. plebisciro. ff. de offi. p. s.
tenuit quod licet olim illud licetū esset per
dictam. l. et per. l. solent. ff. de offi. precō-
su. tamen bodie illud est immunitū per
iura noua et correctum. Sed Marb. in dicta
l. plebiscito. post Guili. tenet opinio-
nem cōtrariam. Sed in aut. ut iudi. sine
mynt. hyspaloy. de g. 4. r.

quodquo suffra .. iptum. tenet op. di-
cte glo. quoqꝫ etiam tenet glo. in dicto. s.
et dicit quod let plebiscito et alia iura quod in-
nuunt cōtrarium possent habere locum
in defectum sui salarij. et tūc etiam medi-
ocriter et a sponte dātibus ut innuit ter.
in dicto. s. et glo. in dicta. l. plebiscito.
Predicta dicit fore vera in iudice ordi-
nario. sed iudex delegatus idistincte po-
test secundum eum accipere esculentum
et poculentum quod paucis consumi possit
diebus; dūmodo mera liberalitate sit ob-
latum. ut c. statutū. s. isuper. de rescrip.
li. vi. Et istam op. sequitur Bal. in dicta.
l. solent. licet nō ita plene distinguit.
et op. istorū doctorū satis est conformis
legibus ordi. hispanie; quod in distincte p. ro
bibent iudicibus ne aliquid a partibus
recipient. Evidetur tamen Bal. ibi quod
pro quibusdam minimis nō offenditur
lex ut pro uno pari fasianorū vel pro du-
abus fialis maluasie. ff. de condī. et de
mon. l. quāvis. quia pro tam parvo iu-
dicis animus nō flectitur. Ego quod etiam
ego induco ter. c. et si questio. de simo.
vbi pro modico voluntarie oblato in col-
latione rei spiritualis nō cōmittitur si-
monia; licet in spiritualibus omnis tra-
ditio et promissio cessare debeat. Evidet
glo. not. xi. q. iii. nō licet. Et quibus ifer-
tur ad decisionem questionis proposito.
quod cum inquisitoribus et cōmissariis sint
depurati redditus officij; et sic in eis mi-
litet ea ratio que in ordinario: presertim
quia cum sint delegati ad universitatē
causarum. ut not. in. c. per hoc. de beret.
li. vi. naturā ordinariam sapiunt scdm
glo. de appl. cū causam. Idem in eis quod
in ordinariis erit dicendū. Et ulteri
quod circa pmissa in quo territorio sit be-
reticus de hoc crimine cōuenientius. Ego
hoc respōderet per tet. in. c. ut cōmissi. s.
.i. de beret. li. vi. quod in loco ubi heresim in-
currat etiā si ad alia iurisdictionē se con-
ferat. Sed an in loco illo ad quē se tran-
stulit pōterit cōueniri. Dic quod sic. ut dicit
ibi glo. cū etiā ibidē censet delinquere
heresim illā retinendo. facit in simili quod
not. Bart. in. l. si dominū. ff. de fur. t. l.
si abducta. L. e. t. l. sed nec legatari. ff.
b ii

de condi. furti. vbi tenet Q si aliquis fecit furtum florentie et reperitur. Parus suum re subtracta poterit ibi conueniri. s. Parusij: Nam sic mutatione domini nascitur noua actio furti ad penam applicandam parti sic mutatione territorij et iurisdictionis noua nascitur actio siue accusatio furti ad vindictam publicam per dictam. l. si dominium.

Questio nona.

n. Non quero: contra quos possit procedi obentu bni' criminis. Dicendum est Q contra hereticos credentes factores et receptatores eorum ut in. c. vt officium. in prin. t. c. vt inquisitionis in prin. de bere. li. vi. Qui autem dicantur heretici determinat tex. in. c. ad abolendam. in prin. co. ti. in volumine. De quo tamen vide que late scripsi supra in primo membro. Inter ceteros autem ille qui diceret primaciter Q exercere usurpas non est peccatum: hereticus iudicaretur in de. omica. s. pe. de usur. Item qui propter contumaciam in causa heresis excommunicatis per annum in excommunicatione persistat: est velut hereticus cōdemnandus in. c. cum contumacia. de bere. li. vi. Etendum contra hereticos procedi potest: verum tam contra suspectos et infamaros de heresi. vt in dicto. c. vt officium in prin. et de buiusmodi suspicione est exemplum in casu. c. fi. de penis. contra illum qui diu in excommunicatione etiam pro qualcum causa inflcta perseueravit et in similibus. De sortilegii vero et divinationibus non se poterunt inquisitores intromittere: nisi heresim sapient manifeste. vt. c. accusatus. s. sane. de bere. li. vi. Et huius insertur ad questionem. Quidam fratrem professus est ordinem et accepit yronem: An inquisitor heretice prauitatis possit de hoc cognoscere. Butri. in. l. iii. L. de sum. tri. distinguebat: quia autem accipit eam clam et presumitur dolose hoc fecisse et non per errorem: et sic contra eum non poterit procedere. Aut accepit palam: et eo casu non presumitur in dolo sed erronee hoc fecisse: putas sibi licere et quod erret in

fide: et sic cognitio pertinebit ad inquisitorem. Idem sequitur Panor. in. c. cum quidam de iure. iuram. et in suo consilio. lxxviii. Inferit etiam ad aliam questionem. An inquisitor heretice prauitatis possit procedere. Huiusmodi recōtra illum qui binas nuptias contra nos nupxit itaque viuente prima uxore duplit secū. s. s. dam: et Lazarus abbas in dicto. s. sane: di berich. q. sit quod fuit consilium quod sic: quia videtur committere contra unum de sacramētis ecclesie: et per consequētē hereticus est babēdus de bere. ad abolendā in prin. Idem sequitur ibi Dominus: sed ego distinguenter ut supra proxima questione: An sc̄z claim vel palam illud fecerit: et per hoc poteris ad multa similia respondere. Utterius quo circa p̄missa: an inquisitores prefati procedere possint contra diuinatores et sortilegos. Ego hoc dicendum est Q uō: nisi heresim sapiat manifesta ut predixim: quādū autē dicant sapere heresim: est sat difficile diffinire. Sed Oldus. consil. xxv. volēs hoc determinare dicit: Q si q̄s per inuocationē demonis vult aliqđ futurum scire: hoc heresim sapit manifeste qđ vult demoni attribuere qđ soli deo ē reseruatur. iuxta illum Isaiae. xl. Annuntiate nobis et cera. Si q̄s vero buiusmodi futura prenoscere aut prenunciare quoquo modo presumpserit: nisi deo revelare manifeste usurpat sibi qđ dei est. Hec ponit sanctus Ambrosius. sc̄da sc̄de. q. xcvi. ar. i. de quo etiā videtur eundem sc̄da sc̄de. q. clxxii. arti. i. cū agit de prophetia: et in summa contra gentiles li. iii. ca. clvii. vbi subiungit Q maligni sp̄us veritatē fidei corrupere molientes: Sicut abutuntur operatione miraculorum ut errorem inducāt boībus et argumētū vere fidei debilitent: nō tamē vere miracula faciendo: sed ea que boībus miraculosa apparēt ita etiā abutuntur prophetica prenunciatione: nō quidem vere propagando sed prenunciatione aliqua sc̄dm ordinē causarū buiusmodi occultarū: ut videatur futura prenoscere in sc̄pis qđ boīb̄ persuadēt qui occultas rerū causas nō cognoscunt. Predicti si quidē spiritus subtilitate intellectus suis magis possunt cognoscere quā boīes: quō et qualiter effectus naturalium causarū impenetrari potest et causas effectus aliquos occulte producēt: et ideo in prenunciatione futura: mirabiliores et veriores appārent qđ boīes quantūcunq; scientes: hec ille. pro quibus allego bonū tex. xxi. q. v. sciendū. unde quidam astrologi qui boīes diuinos se gētibus ostētare volunt cū videant Q per principia illius scientie de futuris actibus boīum qui ex arbitrii quedam prenoscere et prenunciare possunt

de pluvijs et siccitatibus: et medici de sanitate vel morte. Quedam vero cause sunt que si sc̄dm se considerent habent se ad verum liber: qđ precipue videtur de potentissimis rationabilib; que se habent ad opposita sc̄dm p̄būm: et tales effectus vel etiam: si qui effectus ut in pauciorib; causa accidentum et naturalibus causis per considerationē causarū prenoscī nō possunt nisi in sc̄pis cōsiderentur homines aut būiusmodi effectus in sc̄pis solum cōsiderare possunt dum sunt presentes: sicut cum homo videt sortē currere vel ambulare. Sed cōsiderare būiusmodi anteq̄ fiat est propriū dei: qui solus in sua eternitate videt ea que futura sunt tanquam presentia: et de hoc intelligit preinducta auctoritas Isaiae. Annuntiate nobis et cera. Si q̄s vero būiusmodi futura prenoscere aut prenunciare quoquo modo presumpserit: nisi deo revelare manifeste usurpat sibi qđ dei est. Hec ponit sanctus Ambrosius. sc̄da sc̄de. q. xcvi. ar. i. de quo etiā videtur eundem sc̄da sc̄de. q. clxxii. arti. i. cū agit de prophetia: et in summa contra gentiles li. iii. ca. clvii. vbi subiungit Q maligni sp̄us veritatē fidei corrupere molientes: Sicut abutuntur operatione miraculorum ut errorem inducāt boībus et argumētū vere fidei debilitent: nō tamē vere miracula faciendo: sed ea que boībus miraculosa apparēt ita etiā abutuntur prophetica prenunciatione: nō quidem vere propagando sed prenunciatione aliqua sc̄dm ordinē causarū būiusmodi occultarū: ut videatur futura prenoscere in sc̄pis qđ boīb̄ persuadēt qui occultas rerū causas nō cognoscunt. Predicti si quidē spiritus subtilitate intellectus suis magis possunt cognoscere quā boīes: quō et qualiter effectus naturalium causarū impenetrari potest et causas effectus aliquos occulte producēt: et ideo in prenunciatione futura: mirabiliores et veriores appārent qđ boīes quantūcunq; scientes: hec ille. pro quibus allego bonū tex. xxi. q. v. sciendū. unde quidam astrologi qui boīes diuinos se gētibus ostētare volunt cū videant Q per principia illius scientie de futuris actibus boīum qui ex arbitrii quedam prenoscere et prenunciare possunt

libertate p̄. aut aliqd certū seu firmū determinare nō valent: cū enim intellectus aut ratio nō est corpus nec actus organi corporis: et per consequētē nec voluntas qđ est in ratione ut patet per p̄būm. iii. de q̄ia. Nullum autem corpus potest impinguere in rem incorpoream: et quo sequitur Q impossibile est corpora celestia directe impinguere in intellectū et voluntatē: sed tñ indirecte in quibusdā bestialib; boībus qui rationē et intellectū subiungunt appetitū sensitivo: būiusmodi vani boīes et insanī recurrent ad demones: a quibus per quedā occulta pacta multa de futuris intelligunt. Unde Augustinus sc̄do sup gene. ad litterā dicit fatendū est quō a mathematicis vera dicuntur instinctū quodā occultissimo dici qđ nesciētē būiane mentes patiuntur. qđ tamē ad decipiendos boīes fit: spirituū īmundoū et seductorū operatione: qui quedā vera de temporalibus rebus nosse permittunt. Unde concludit Quia propter bono xp̄i anno siue mathematici siue quilibet ipie diuinantū et maxime dicentes vera: caue di sunt ne cōsortio demoniorū animam deceptā pacto quodā societatis irretiat: et pondera illud qđ Augustinus dicit illos diuinantes qui vera dicunt: maxime fore vitandos. Demon enī qui intendit perditionem boīum. et iuxta apli Petri vocem: Tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret: Sepissime in suis responsis vera dicit: ut boīes assūfciat ad hoc ut ei credatur. Unde Elchanan exponēt illum qđ habetur Luce. iii. increpauit illum dicens. Obimutesce dicit quāuis vera fateretur demon: cōpescebat tamē xp̄us eius sermonem ne simul cum veritate etiam suam iniquitatē promulget: ut nos etiam assūfciat ne curemus de talibus: etiam si vera loqui videantur. Neptus enī est ut cum assit nobis scriptura diuina: a diabolo instruātur. Interdum etiam deus permittit ea que a demonibus predicuntur euēire: ut ipi qui hoc audiunt et vident probent et appareat quali fide sunt vel deuotioē erga deū. sicut in deuterio. legitur: Non es ex p̄cepto domini populo precepisse

dicens. Si surrexerit in medio tui propheta. aut qui dicat somnum se vidisse et predixerit signum aetatis portentum. et veneris quod locutus est. non audies verba prophecie aut somniatoris. quia teprat vos dominus deus vester. ut palam fiat utrum diligatis eum an non. in c. nec mirum. xvi. q. v. qui est rex. Augu. Similiter quoque demones se babent in operacionibus. Operantur enim quedam secundum ordinem naturalem. cum propter subtilitatem ingenii sui. naturas rerum occultas sciant que boibus propter grossiciem in genij miraculosa videntur. eo quod illorum causas non attingunt. non tamquam demones preter nature ordinem quicquam efficere possunt. de quo optimus rex. Augustini in dicto. c. nec mirum. Quibus premissis quo ad questionem proposita videtur dicendum. quod si quis invocas demones vel sortilegia aut divinationes exerces. creditur de demonibus aliqua de futuris scire. ad quorum cognitionem non pertingunt. aut in operabilibus credit eorum virtutem quod aliqua se extendere. ad que secundum rei veritatem se non extendit. buiusmodi error cum pertinacia heresim induceret. Et sic intelligo rex. in dicto. c. ep. ad quod etiam bonus rex. ea. causa. q. vii. non obserueris. quod satis aperte dominus insinuare voluit deuterio. xviii. ubi iter abominationes gentilium predicta maleficia et sortilegia conumeravit. Si vero ista crudelitas falsa cessarer. licet res sit valde illicita. non tamen heresim saperet. cum discessum a fide non haberet in quo ratio heres consitit. ut ex superioribus patet. Ex quibus manifeste deprehenditur quod magnus inster periculus bius qui ad vanitatem et insanias falsas se contumeliam. Et buiusmodi etiam dampnativa cum demonibus societate detestabile idolatrie scelus sepissime incurritur. Demon enim superbie caput. summo ab hominibus adorari desiderat. ut patet Mathei. iii. Unde quibusdam audiissime bius vanitatibus deditis. rarer persuaderet. et talibus modis eos allicit ut sacrificium vel reverentiam ei exhibeant. Contra quos dicit Isaie xxviii. dissipatis percussimus fedus cum mor

te et cum inferno fecimus pactum. et in summa. qui talibus socijs se imisceret non valet ille sus euadere. Alterius quero: an inquisitores prefati possint procedere contra iudeos: qui inducunt christianos ad eorum ritum. aut eos defendunt: occultant: et souent in dictis erroribus. et dicendum est quod secundum Oldra. cons. xxxvi. Idem tenet Jo. an. in c. contra christianos. de here. li. vi. in noui. qd dicit ex extraua. Grego. et Clem. clare patet. que quidem extraua. reservare sunt in suo vigore per. c. fi. in prin. eo. ti. et li.

Questio decima.

Dicimus quero: quibus modis procedi possit contra hetericos ad puniendo eos de heresi. Edo quod dicendum quod tribus modis. scilicet accusando: inquirendo: et denunciando. ad de et quartum scilicet per viam notorij. De primis tribus est rex. de accu. super bius in prin. et c. licet beli. de simo. De ultimo est textus in dicto. c. licet beli. Pro euidetia primi aduerte quod et si accusatio nis genus illaudabilis intentionis esse dicatur. ut in. c. si quis epis. ii. q. vii. de quo per glo. ii. q. vi. c. decreto. Illud tamquam debet intelligi quo ad vulgi opinionem: alias enim presumitur quis bono. zelo accusare de dol. et contum. veritatis. Ex charitate enim debet accusatio prouenire de accu. si quis epis. et non zelo vindicte priuare aut odio personalis eo. ti. accusasti. et qui accusat: publice salutis custodiā gerit. L. de famo. libel. l. vna. Pro quo vide bonā glo. in dicto. c. si quis epis. ii. q. vii. et si in omni crimen hoc procedat: a fortiori in buiusmodi crimen heresis quod grauissimum est ut ex superioribz patet. cum etiam in opprobrium dei cedat: cuius op probria dissimulare non debemus: quod ipse nostra deleuit. ut in. c. in non nullis. de iude. Et licet regulariter laicus clericum accusare non possit ut. c. i. et ii. et quasi per totum. ii. q. vii. et de accu. c. cum. p. Tamquam fallit hoc in crimine heresis ut voluit glo. ii. q. vii. in sum. Est et aliud speciale in hoc quod regulariter non possit rece

di ab obedientia prelati instituta accusa tione aut iudicio contra illum. viii. q. iii. nomine. Fallit tamquam in hoc crimen: nam etiam ante institutam accusationem credi potest a plato berericō: iuxta glo. c. sacerdos. ii. q. vii. et c. cum non licet. de prescrip. Est etiam et aliud: quod quamquam in alijs crimibz accusator in publicum prodire de beat. iii. q. ix. c. non oportet. et c. habetur inscriptione facere ut. l. libellorū. ff. de accusa. et l. q. crime. L. q. accusare non potest et l. pe. L. de accu. et c. super bius. c. ti. et c. licet beli. de simo. et simile carceris custodiaz subire. L. ca. l. fi. Speciale tamquam est in hoc crimen quod ubi propter potentiam personarū contra quas proceditur: vide aut epis vel inquisitores graue periculum iminere: si contingat fieri publicationem nominū eorum qui accusant: procedi poterit eorum nominibus sub secreto seruatis ut in. c. fi. §. iubem⁹ de here. li. vi. seruata forma illius. et additum etiam quod hereticus bereticum accusare potest. ii. q. vii. si hereticus. et per glo. xxi. q. iii. ipsa pietas. quod in hoc crimen speciale est: cum alias regulariter criminibus criminibus accusare non possit. iii. q. vii. c. qui siue. et c. pastoralis. et de accu. c. i. Quo autem ad inquisitionis ordinem si specialiter contra aliquem infamatum de hoc crimen procedatur: procedendum est iuxta formam generalis inquisitio fiat in ciuitate vel dioecesi: tunc ex testibus in illa generali inquisitione examinatis: etiam si sufficienter contra aliquem deponatur: non poterit ille condemnari: sed oportet quod eo nominatus vocato et data sibi copia defensionis contra eum procedatur. et iterum probatio nes sufficientes fiant ut voluit. Inno. de eccl. bone. lo. i. et spec. ti. de no. cri. i. prin. ymo ex talib⁹ probati. in generali inquisitione habitis: adhuc ad torturam non posset procedi: iuxta doctrinam Har. in. l. fi. ff. de questio. Quantum autem ad denunciationem: dicendum est quod procedere debet euangelica monitio: iuxta illud euangelij. Si peccauerit fratres tuus et ceteri. ii. q. i. si peccauerit de iudi. nouit. et qui hanc mentionem non premitteret a denunciatio

ne repelleretur. de . u. c. ii. et c. qualiter lo. ii. et c. fin⁹. qd. hoc tamen limita verum cum peccatum esset occultum secus aut si publicum: Nam eo casu premonitio non requiritur: secundum illud apostoli. i. Tbi. v. Peccantem coram oibus argue ut ceteri timorem habeant. quod intelligit de peccatis publicis ut dicit Iesu Christi. in li. de verbis domini. Item in heresi occulta ubi posset iminere periculum in dilatione: ut quia est aliquis hereticus occultus qui priuatim homines a fide auertit. Aut fit tracratus occultus quo civitas tradatur hostibus quod etiam certum ex optat remedium. Huius casibus alio etiam non expectato: statim procedendum est ad denunciationem: nisi fore aliquis firmiter estimaret quod statim per secretam admonitionem buiusmodi malitia posset impedire: ut dicit sanctus Tho. secunda scda. q. xxi. arti. vii. et iii. sententi. p. ix. Generale tamen est in oibus denunciationib⁹: quod si crimen est adeo occultissimum quod nequeat probari: non habet locum buius denunciatio: in tantum quod etiam si prelatus contrarium mandaret non esset sibi in hoc obediendum: cuz sic contra preceptum domini. qui delicta fratrum occulta noluit revelari. ymo eo causa peccaret precipiens et obediens. Obedire enim oportet deo magis quam hominibus. iuxta illud actuuni. v. et si generaliter prelatus preciperet ut si dicatur quod quis scierit corrigendum. Intelligentem est sane illud preceptum. scilicet salvo ordine iuris et fraterne correctonis. quia tamen medicus corporalis sanitatem egroro confert si potest sine aliquo membris abscondere. Si autem non potest. abscondit membrum minus necessarium. ut vita totius conseruetur. Sic medicus spiritualis agere debet. si enim potest emendare fratrem quantum ad conscientiam salua fama et illesa. illud faciat ut predictum est. si tamquam hoc non potest. rursum conscientia preferenda est fame. voluntas ut etiam cum dispendo fame conscientia fratris per publicam denunciationem a patre liberetur. ubi tamen de occultis aliquo indicia apparent. puta per famam vel per alias suspici

4

ones posset prelatus precipere ista sibi
reuelari eo modo sicut et iudex inquirit
contra infamatum: quia iam illud non est
oīno occultuz; nec ab hoc deutat id quod
in capitulis religiosoz fit: vbi etiaz sine
aliqua preamble monitione denunciā-
tur secreta proximi delicta. Nam illa sunt
de aliquibus leuibus qu eſame nō dero-
gant: et si effent talia de quibus frater i
famaretur contra preceptum domini face-
ret: qui per hunc modum peccatum fratris
publicaret. qd est intelligendū modo pre-
dicto. ista sunt de mēte sancti Zho. scda
scde. q. xxiii. arti. vii. r. iii. sen. di. xix. te-
net idem dicens etiam in peccato oīno oc-
culto regulam euangelij locum babere.
et inducit qd Augu. in regula dicit. In-
nocentes nō estis si fratres vestros quos
iudicando corrigerem potestis tacendo pe-
rire permittatis. nec ex hoc aliquis effici-
tur proditor criminis: quia non manife-
stat crimen ad infamandum sed ad corrigē-
dum. Sed Jo. an. in. c. nouit. de iudi. re-
ner. Q in peccato oīno occulto taliter Q
probari nō potest nō habeat locum bec-
denunciatio. talia eni oīno occulta diui-
no iudicio sunt relinquēda. vi. q. i. si oia.
et hoc videſ voluisse glo. in dicto. c. si pec-
cauerit. Sed Panor. ibi dicit Q flante
hoc secreto: licet in publicum non debeat
res produci. pro quo videtur mibi bon^r
ter. in dicto. c. si peccauerit. et ibi glo. De-
bet tamē fieri diligens exhortatio et fra-
tema admonitio erga ipm in secreto: ut
se emēdet. vt dicit ibi ter. et adhuc si opoz-
tuerit poterit hoc significare presbytero
suo aut prelato in secreto: qui monedo et
orando poterit prodesse et non obesse.
Pro quo bo. ter. xxii. q. v. hoc videtur. et
quia sāctus Zho. tenuit contrarium vbi
supra: ad motiuua sua stat responsio: qd
debent intelligi modo predicto. et ad pre-
dicā multum facit ter. in cle. ii. de bere.
vbi probatur Q delictum quod probari
non potest non debet iudicii denunciari.
Et idem induco etiam ter. in. c. qualiter
lo. i. de actu. in fi. vbi iudex qui generali-
ter inquirit super statu ecclie nō debet
ad occulta reuelanda astringere testes in
inquisitione deponentes. Pertinet enim

ad debitum charitatis crimen fratris ce-
lare de offi. ordi. si sacerdos. i. q. i. xpus
quid fecit eo precipue: quia cum res eo
modo est occultissima iudicialis auctori-
tas nil prodesse potest: cum nec probari
onibus iste coiuncti queat: nec su bici tor-
ture et inuitus confiteatur: ex quo indi-
cia non procedunt. Et ex his infertur ad
istas generales monitiones que fiunt in
ecclieis a iudicibus sub pena excommunicati-
onis: vt scientes furta vel alia delicta
buiusmodi debeat reuelare. per poena
enim colligere poteris qualiter ille sint
intelligēde: et quō: et ad quid astringant.

Vndeſima queſtio.

v. Mdecimo quero de citatio-
ne berericoruz. Et pro huī
evidentia est distingenduz
quia aut querimus de citatione verbali.
Aut de citatione reali. Primo caſu citā-
dus est qui de hoc crimine imperit quā-
cunq via procedatur contra eum: ut ba-
beat et copiam se defendendi: cum enim de-
fensio sit de iure naturali. vt in cle. pasto-
ralis. q. ceterum. de re. iudi. nemini de-
neganda est quantūcunq excommunicato
et criminoso. de excep. cum iter. et c. fi. Si
tamen effet hereticus relapsus sine ali-
qua audiencia effet iudicio seculari re-
linquendus de bere. ad abolendam. q. il
los. r. c. super eo. ti. li. vi. Quis autē di-
catur relapsus. vide pulchrum ter. c. ac-
cusatus eo. ti. et li. Ego tamen putarem.
Q licet relapsus non debeat audiri su-
per criminē. vt in dictis iuri. si tamē vult
excusare se relapsum non fore bene effet
audiendus. Nam cum dispositio exclu-
dens exceptiones fundatur super certa
qualitate. non videtur excludere excepti-
ones detrabentes illi qualitatē. vt volu-
it glo. c. cupientes. q. qd si per. rr. de elec.
li. vi. et clem. vna. de secre. po. et fruc. et
Har. in. l. i. q. parui referr. quod vi. aut
clam. Sic in proposito est dicendū vt cū
illa iura ſe fundent ſuper relapsu. nō vi-
deantur tollere defenſionem quo ad hoc
qd iſte poſſet dicere ſe nō relapsus. et bac
citationem poſterunt epi et inquisitores

nedū per ſe ſed per alios facere vt in. c.
vt cōmiffi. in prin. de bere. li. vi. Et que-
rimus de citatione reali hoc eft per cap-
turam perſone: et ſimiliter illam facere
poſſunt. et tam verbalementē banc realē ci-
tationes epi ſine inquisitore: et inquisi-
tor ſine epo facere poterit de bere cle. i.
q. i. Regulare eni eft Q cōuentus ſup cri-
mine capi potest personaliter et incarce-
rari: et prefertim quādo delictū eft maxi-
mum ſicut berēſis de qua materia. vide
late per Har. in. l. fi. ff. ad leg. iul. pecu.
et l. i. ff. de custo. reorū et in hac captura
ſeruatur de more iſta practica: Q infor-
matione prehabita per iudicem de male-
ficio et malefactore: ſine alia citatiōe ver-
bali prece dente: mittunt ad capiendum
reum ſi crimen ſit enormē cuiusmodi eft
iſtud. et hoc ne fugam arripiāt conſcius
de criminē. ita dicit Galic. in. l. ii. L. de
teri. et intro. re qd dicit probari per illum
ter. prefertim iuncta glo. et licet iſta mo-
destia incarerādo ſit ſeruanda ut nemo
ſit de domo ſua trahendus ad carcerem
vt. l. nemo de domo. ff. de reg. iur. et l. ple-
rig. ff. de. in ius vocan. Hoc tamen pro-
cedit in civili nō tamen in criminali iux-
ta glo. in dicta. l. nemo. Seruandū tamen
eſt: Q mulieres nō ponantur in codē car-
cere cum masculis: ſed ad partem in alio
carcerē: quia periculosa eft ſexuum com-
mittio. vt in. l. qm. et i. aut. nouo iure. L.
de custo. reo. et in autē. vt nulli iudi. q. ſi
vero col. ix. quod procedit nedum in car-
cere deputato ad custodiam: ſed etiā de-
putato ad penam. iuxta formā. c. pe. de
bere. r. c. q. quis. d. pen. li. vi. ita tenet glo.
in dicto. c. quāuis. Et de forma que de-
bet teneri in huiusmodi carceribus bere-
ticalibus et de custodibus adhibendis et
ſubſtitutis ab eis et de iuramento quod
per eos preſtandū eft. et qualiter diuer-
ſas claves debeat carcerari adhibere et
modo ministrandi necessaria carceratis.
vide ter. not. q. in dicta cle. i. q. i. de bere.
Sed pone Q in caſtro ſive territorio
alicuius domini temporalis hereticus ma-
net. et citatus verbaliter per inquisito-
res nō vult coram eis comparere. an domi-
nus caſtri teneatur cum in manib⁹ in-

quis. 4. Ponere ſi ſit ab eis requisit⁹
Elo hoc dicas Q ſic. pro quo eft ter. aper-
tus. c. vt inquisitiōis. in prin. de bere. li.
vi. Quid aut ſit in alijs criminib⁹. vide
bal. i. vſi. ſeu. ri. de pace te. q. ſi iudex. vbi
dicit Q ſi eft ſuua ſubditus nō tenet euz
tradere. ſecus aut ſi alienus eft ſubdit⁹
in quo tamē examinādo nō iſiſto: qz nō
eſt preeſentis ſpeculationis. Sed cui⁹ ex
pen. erit remittēdus. Bal. vbi ſupra te-
net qd ſi alijs priuar⁹ pro ſuo intereſſe
hoc perit: fiet expenſis peneſtis. vt. l. cum
ſepe. L. de ero. mili. amo. li. r. Si aut iu-
dex ex officio hoc petat. tunc expen. pub-
licis illi⁹ terre ad qua ſit remiſſio. ar. l.
mulier in opus. ff. de cap. et post limi. re-
uer. Ego tamē putarē Q in criminē bere
ſis ſi officium ſufficeret et redditib⁹ illi⁹
effent fiende. Sed iuxta predicta qro
an delegatus ab epo vſl capitulo ſede va-
cante aut ab inquisitore poſſit hanc per
ſonalē capturam facere. et videref qd nō:
quia delegatus nō potest citare perſona-
liter ut voluit glo. in. l. cōſentaneum. L.
quō et quādo iu. qz glo. in. l. ii. ff. de iur.
om. iu. dicebat qd delegat⁹ prieſtis hoc
potest. ſecus in delegato iſerioris a prin-
cipe qui hoc nō pot ante lit. cōtestatā ſi
bene carcerare poſt li. cōtestatā. Sed
Har. ibi et in dicta. l. pleriq ſtenet dele-
gatum iſerioris a principe nequaquam
hoc facere poſſe per ter. in aut. dc testi. q.
ſi vero ignoti. vbi delegatus non poſt
cobercere testes et eos torquere. Non ob-
ſtat ſecondum eum ter. in aut. de exhibē.
rei. q. ſi vero etiam. vbi dicitur Q delega-
tus nō poſt aliiquid facere: quia liſ nō
eſt cōtent. quāi inuitat Q liſe cōtestare
poſſet quia nō vult hoc dicere. ſed debet
intelligi Q ſi liſ eſſet cōtestata. poſſet deue-
niri ad ſententiam etiam abſente reo. et
ſic poſſet aliiquid facere per que videref
Q cū delegati predicti de quibus in que-
ſtione proposita ſint iſerioris a prin-
cipe no poſſent buiusmodi capturā poſona-
lem facere: contrariū tñ ego teneo. p quo i
duco ter. expſi in dicta cle. i. q. i. de bere.
vbi aperte hoc pbaf. hoc etia pbari pot
qz ea ratione qua iſtud venit in generali
delegatione facta per principem: vt pa-

ter in precedebit: scilicet quia princeps potest ista committere que sunt meri imperij: et videtur commisso tranquillo sine quibus illos videtur iurisdicti delegari. vide tur idem dicendum in predictis inferioribus de iure canonico: secundum quod ea que sunt meri imperij sunt delegabilia de officio. quod sedet et de raptu in archiepiscopatu. cum si. Et ex dicta clie. probat quod ille qui babet iurisdictionem in criminis: potest carcerem creare pro custodiendo criminosos. Sed pro veritate huius est ad uerendum quod quadruplex est carcer.

Ch^orus est perpetue pene et huiusmodi carceratio est meri imperij: quia illa pena equiparatur morti. ut not. Inno. de accu. c. qualiter. ii. **C**ecidus carcer est modice cobertionis: ut cum iudex facit ponit nuncios in cippis. et iste carcer est meri imperij: sed minimi. de quo potest intelligi. l. ii. L. de sport. quia iste carcer addibetur quia forte nuncius contempnit iurisdictionem iudicis.

Ter tius est carcer custodie: et est eiusdem speciei cuius est causa principalis. secundum Guili. et Bal. in. l. imperii. ff. de. iuri. om. iudi. unde si causa est pecuniaria: est iurisdictionis. si sit criminalis: est meri imperij. **Q**uartus est carcer domesticus qui non est licitus nisi in casibus expressis in iure. ff. de offi. presi. l. diuus: et iste carcer non est sub aliqua specie iurisdictionis quod copert priuato. ut voluit Bal. in dicta l. imperium. ex quibus cocludere potest quod ille qui licite potest carcerare quod modo sit ex predictis colligitur poterit carcerem constitutere. et per contrarium: qui non potest carcerare non poterit constitutere carcerares. Et de hac materia multiplicis carceris vide eundem Bal. in aut. si capri ui. L. de epis. et cleri. **U**ltorius quo quis prouidebit de expensis custodibus carcerum predictorum. Solutio hoc determinat per tex. dicte clie. i. s. sane sci- licet quod episcopus prouidebit custodi de putato per ipsum: et intellige de suis redditiibus non de parte prouentuum inquisitionis officio deputata. ut in extraua. Benedicti ex eo. s. veru ita tener glo. in dicta clie. et inquisitor similiter prouide-

bit illi: quod ipse depurabit scilicet de prouentibus deputatis officio. ut in dicta glo. ex quo patet secundum zen. ibi quod carceratus non prouidebit custodibus: quod dicit non esse dubium in deputatis ad perpetuos carcerares: quia tales sunt priuati bonis. facit. l. cum sepe. L. de ero. mili. anno. li. xli. Idem tener ibi Elmarbe. ru dicas in causa beresis nullum fore dubium per istu tex. in alijs aut dicunt Elmarbe. et Jo. de pmo. seruandam esse consuetudinem qua cessante glo. in dicta. l. cum sepe. dicit quod seruari deberet exponi. eius qui illum facit custodiri. illas tam postea refarreret custoditus et sic seruat. Hoc ego limitarem ubi isti custodes non essent salariati de publico. Nam tunc nihil possent a partib^z petere. pro quo facit tex. optimus in ar. in. l. archiatri. L. de professio. et medi. l. x. et not. in simili per Inno. in. c. i. de postu. et ubi aliquis carceratur in iuste inde qui iniuste fecit ei detineri tenerur ei ad interesse iuxta doctrinam. glo. et Bal. in. l. ii. s. fi. ff. si quis cauti. Quis autem prouidebit carceratis: et circa crimen berelis dicas quod episcopus et inquisitor debent ordinare unde eis prouideat ut probat tex. in dicta clie. s. porro. in alijs vero glo. in. c. dissimilit. xvii. q. iii. tenet quod custos carceris prouidebit carceratis. sed non intelligas quod babeat prouidere de suo sed de elemosynis de stinatis ad usum pauperum. hoc poterit facere. ut. l. iudicis. L. de epi. audi. ubi ac ista cessarent consuetudo habet quod is ad eius petitionem fuit carceratus prouidat carcerato. postea autem carceratus satis faciet eidem de predictis. Sed pone quod cum demandato predictorum volunt in carcerare eosdem hereticos ipsi se defendunt. Dicas quod inuadi possunt cum armis per ministros iusticie et si in illa defensione occiderentur cum sit illicita nullam penam incurserent occisores: ut probat tex. optimus in. l. si seruus. L. de his quod ad eccles. confu. non enim permittit iuste in uaso se defendere iuxta not. per bar. i. l. ut vim. ff. de iusti. et iu. et p. do. L. car. in clie. si furiosus. de bonis. En aures hereticus ad ecclesia confugiens gaudeat emunira

re: ita ut de ecclesia extrabi non possit et capi. et dicas quod non gaudet: pro quo est glo. in autem. de mada. princi. s. neq; aut. col. iii. facit ad idem tex. in. l. i. L. de his qui ad ecc. confu. Et quoniam ad hanc incarcerationem facienda: necessarij sunt officiales armati habentes inquisidores facultatem a iure: ut possint habere officiales armatos ad hoc exequendū secundū tex. in clie. ii. s. fi. de bere. Ex quo infertur ad questionem: nunquid episcopus qui iurisdictionem ordinariam habet possit habere officiales armatos pro executione iurisdictionis sue. Manet mouet hanc questionem. in. c. significasti. de officio. dele. et dicit se fuisse interrogatum de hoc a quodam episcopo: cui refert se respondisse quod non. nisi haberet temporalē iurisdictionem in loco. ad quod primo inducit iura que dicunt episcopū in executione iusticie habere implorare auxilium brachij secularis ut. c. ad ministratores. et. c. principes xiii. q. v. Item alibi cauetur quod sicut pro spiritualibus debent principes recurrere ad ecclesiam. ita in temporalibus debet prelati recurrere ad principes世俗的。 vt. c. eu. ad verum. et. c. si imperator. xvi. di. nec promiscuis acribus sunt eorum officia turbanda. ut. l. consulta diuaria. L. de test. Item ecclesie fuit interdicta exercitio gladii temporalis dicente domino Petro. Conuerte gladium tuum in locum suum ut le. et no. in. c. nouit de iudic. Item arma clericorum sunt lachryme et orationes. ut in. c. conuenient. xxi. q. viii. Sed vide Bal. in. l. nam salutem. s. fi. ff. de offi. presec. vigi. qui contrarium tenet cum ipse habeat imperium in sua dioecesi nullum aliud inducens fundamentū ad hoc. et hec opinio mibi placet. et eam obseruat communis usus. et pro huius fundamento facit tex. in dicta clie. ubi papa concessit facultatem inquisitoribus: ut possint armatos officiales habere. Ex quo innuitur quod penes papam est potestas habendi armatos et mouendi arma in buismodi criminib^z ad ecclesiasticum forū spectantibus alias non potuisset eam inquisitoribus concedere. Non ergo de necessitate ad laicos in his est recursum ut contraria

opinio presupponit. Preterea fundatur et aliter ex eadē clie. ubi papa per concessio nem spiritualem dedit banc facultatem inquisitoribus: non autem epis qui in predicta inquisitione cum eis cocurrunt. ostendens aperte quod episcopū non erat necessario conferenda: quia de iure eis licebat: alias si cut inquisitoribus concessit: sic et episcopis concessisset. Confirmatur etiam: quia episcopus per iurisdictionē suam potest etiam laicos in certis criminibus capere et corporaliter cobercere. ut est tex. cu glo. xxi. q. v. contra ydolorum. et. xvi. q. iii. attendendum. et de adult. c. ii. quod nemo dubitat egere ministris armatis. nec obstant fundamenta in contrarium inducta videlicet quod ecclesia non habeat exercitus gladii materialis. Nam illud est ad inferendum alicui morte vel membris mutilationem et hoc casu intelliguntur iura pro contraria parte inducta. Secus autem ad exequendum iusticiā sibi competentē. ut probatur per poena. Similiter ad illud quod dividitur quod ecclesia implorat auxilium brachij secularis. dici potest quod inde non concludit intentū opinionis contrarie. Nam inter ipsos met secularis iudices idem obseruantur: quod unus implorat auxilium alterius ubi vires ipsius non sufficiunt ad exequendum quod sibi incumbit. ut est tex. in. l. si quis in hoc gen. L. de epi. et cler. et etiam iudices secularis in uocat in subsidium auxilium ecclesie ubi possunt suos subditos domare. ut not. Inno. in. c. licet ex suscep. de for. cope. et hec notabis.

Duodecima questio.

Duodecimo quo de ordine procedendi contra hereticos quo ad telā iudicariā ordinandā. Dicas quod licet in alijs criminib^z plenissimo iuris ordine seruato beat pcedi. de quo vide tex. in. l. ab sente. ff. de pe. et in. le. i. L. de requi. re. et per glo. iii. q. ix. in summa. et per Bar. i. dicta. l. absente. et per Bal. i. absente. L. de accu. ubi plene. et per docto. i. capitulo veritatis de do. et coru. tamē in hoc criminis heresis est spirituale: quia procedi potest super eo simpliciter.

et de plano sine strepitu et figura iudicij.
ve in. c. fi. in prin. eo. ti. li. vi. Et quo in-
fertur Q in accusatione non erit necessa-
ria solemnitas requisita per. l. libelloz
fi. de accusa. et in. l. in causis. L. eo. pro
quo ex rex. in cle. sepe de verb. signi. In-
fertur etiam Q conclusio in causa ho est
necessaria per glo. ibi. imo quomodo cu
Q reus se defendere voluerit admitte. Et
quod faciunt not. per Bar. in extra
uagam. ad reprimendam. in versi. sequē
tia. vbi is contra quem in hoc delicto
proceditur contumaciter se absentat. pro
uisum est de remedio ut debeat excommunicari.
et si per annum in excommunicatione
persistat; velut hereticus est punien-
dus. de here. cum contumacia. li. vi.

Qeo pone Q secundum veritatem iste
non est hereticus: nūquid buriusmodi pe-
na a iure in eum inficta propter contu-
maciam teneat: et dicendum est Q sic. qz
contumax fuit secundum rei veritatem:
venire enim tenebatur ad iudicem. vt. l.
si quis ex aliena. ff. de iudi. ff. de iurisdi-
cione. iudi. l. ii. vbi hoc tenet bal. Sed bar.
in dicta. l. absentem: dicit Q istis casibz
quibus proceditur contra absentem et
babetur pro confessio propter contuma-
ciam si postea constaret iudici de innoce-
tia contumacis: vt si videret viuum ho-
minem quem absens dicitur occidisse: no
poterit ad punitionem criminis procede-
re. Nam ex vera confessione talem no co-
demnare. ff. ad. l. acqui. inde neracius
g. fi. cum. l. se. quanto magis ex ficta. hoc
ramen in crimen heresis non potest pra-
cticari: quia cum sit crimen quod in men-
te intrinsecus latet: non possit in aper-
to liquere iudici de alicuius innocentia
erga illud ut mibi video. pōdera tñ rex.
cum glo. in dico. c. cum contumacia. lo-
quitur enim quando citatio fuit decreta
contra illum qui suspectus erat in fide.
Nam tunc ad primam suspicionem ad-
ditur alia e. contumacia. et sic prima sim-
plex presumptio transit in violentiam ut
inuit ille rex. Sec ergo vbi citatio ema-
naret contra non suspectum. Item pon-
dera in alio: nam loquitur de eo qui ani-
mo p̄tinaci perduraret per annum in ex-

cōmunicatione. secus ergo si non daretur
pertinacia: vīpote quia aliquo impedī-
mento pretermisit contumaciam predi-
ctam purgare vbi tamē per hunc modū
puniendi contumaciam non procederet
possent recipi testes contra absentem le-
gitime citatum et ad diffinitiūam proce-
di constito de crimine ex quo lit. cōtesta.
non requiritur ut prediximus.

Questio decima tercia.

Ecclimo tertio quero de probatiōe fienda in crimen he-
resis. Ad quod dicas Q fieri potest per
diuersas species probatiōis. potest enī
probari per confessionem propriam: cū
illa inter omnes probationis species ob-
trincat principatum. et ad eruendum illā
poterit procedi ad torturam ei⁹ qui de
hoc crimen impetratur. requiritur tamē
qđ precedant iudicia: alias non est quis
torture subiiciendus. vt. l. de minore. §.
tormenta. ff. de questi. et c. cum in contem-
platione. de reg. iur. etiam si de grauissi-
mo crimen agatur. L. ad le. iul. mai. l.
iii. alia tamen sunt iudicia ex quibus iu-
der potest iudicare diffinitiūe in causa ut
in. l. indicia. L. de re. vendi. et etiā in cri-
minali. L. de proba. l. sciant cuncti: et ista
debet esse ita vehementia qđ sint indu-
bitata. vbi aut essent dubitata sufficeret
ad torturā. ita tenet Jo. an. iii. addi. ad
specu. ti. de proba. in. fi. et in. ti. de noto.
cri. Que aut sint illa: multi multa dire-
runt. sed conclusio vera est qđ de hoc no
potest dari certa doctrina sed relinquit
arbitrio iudicis. l. iii. §. eiusdē quoqz. ff.
de testi. hoc tenet bar. in. l. fi. ff. de questi.
vbi ad instruendum iudicem ex quibus
animum suum debeat mouere ponit cer-
ta exempla. subiungens eiusdem iudicis
arbitrio cōmitti an plura iudicia requi-
rantur: ant vnum tantum sufficiat. Et
de tamen qđ eo magis debet augeri tor-
tura quo maior suspicio est contra delin-
quentem. vt not. bal. in vſi. feu. ti. de con-
troversi. inuesti. c. i. §. item si vasallus.
Qualis aut probatio sufficiat sup hjs
iudicis ad subiendum quem torture.

dicit requiri duos testes vbi illi depo-
nunt de indicio tantuꝝ iuxta glo. l. fi. L.
familiber. vbi tamen super delicto vnuſ
tantum sufficeret ad torturam ut voluit
glo. in dicta. l. iii. L. ad le. iul. mas. Et ad
dit Bar. vbi supra Q ex eo Q dari debz
defensionis copia parti anteqz subiencia
tur torture: non sufficerent testes qui in
generali inquisitione fuerunt examinati
contra reum: quia non fuerunt examina-
ti ipso citato et existente contradicto.
Considera insuper Q etiam vbi alia in-
dicia extrinseca no precedunt ex eo Q re-
us facit coram iudice: puta loquedo tre-
pide: pauendo: et variando potest habe-
re iudicia sufficientia ad torturam. scdm
Bar. in dico. §. tormenta. Et inter cete-
ra tormenta solent inquisitores prefati
criminis indicere ieiunia ad veritatem eru-
endam: que etiam questionis nomine in-
telliguntur. quod etiam patet per ethi-
mologiam. Nam tormentum dicitur qua-
si torquens uentem. nemini tamē dubium
Q per ieiunium asperum torqueatur qđ
pro quo es glo. in dicta cle. i. de here. in
versi. tormentis. in hac tamen confessio-
ne per tormenta extorta requiritur perse-
uerantia in. l. i. §. diuus. ff. de qstio. opos-
tet enim scdm Bar. ibi ut ille qui fuit co-
fessus in tormentis reducatur in loco pu-
blico iudicij. et ibi coram testibus et nota-
rio confiteatur seu ratificet confessionem
primam et ita obseruat de consuetudi-
nēt quoniam in supponendo reum tortu-
re de grauissimo preiudicio agitur ob-
seruat cōmunitis consuetudo quod prius
debeat solēnis aduocatorum disputatio
corā iudice fieri super hoc an sit torque-
dus vbi aduocatus rei debebit admitti
ut pro eo alleget vt. l. si postulauerit. §.
questioni. de adulte. et per glo. l. legis vir-
tus. ff. de legi. sed ipi questioni et exami-
nationi no debent interesse ita tenet glo.
in aur. de testi. §. quia vero in glo. super
versi. aduocatorum. et glo. videtur idem
velle in. l. ii. circa prin. L. de iura. ca. ita
determinat Bar. i. l. custodias. ff. de pu-
bli. iudi. et in dicta. l. legis virtus. et pro-
pter grauitatem p̄ciudicij est inductum
quod i beresi nec inquisitor sine ordina-

tio: nec ordinari. ut in inquisitore pro-
cedat: ad iaciendū reum torqueri sed am-
bo simul. ut est rex. in dicta cle. i. §. i. Po-
test etiā fieri probatio per testes. Sed
dubitatur: quo testes obheant interni-
re. Quidam dixerunt ad effectum condē-
natiōis no sufficere duos testes. pro quo
allegant. c. excommunicamus. §. addicim⁹
de here. et hoc no. bost. in summa eo. ti.
§. qualiter. vbi subiungit Q iniquum vi
debarur: qđ de tanto crimen dampnare
tur ex dicto duorum testium. sed in con-
trarium facit. c. vt officium. §. verum. eo.
ti. li. vi. Jo. de ligna. in dicta cle. i. in fi.
dicit non esse dubium. Q per vnum teste
et famam qnis non potest dampnari de
tanto crimen. vt no. de testi. ram litteris
et idem tenet Bar. eo. ti. cle. ii. allegat
not. per glo. de testi. veniens. et similiter
nec ex p̄sumptione de presump. litteras.
tamen viderunt Q per duos testes possit
dampnari. ad hoc quod not. Juno. de si-
mo. sicut. vbi dicit Q licet in alijs crimi-
nibus requirantur probationes luce me-
ridiana clariiores: tamen in crimen here-
sis sufficiunt minores. L. de here. l. ii. et
secundum eum leuia signa sufficiunt ad
conuincendum quem de heresi de p̄sump.
litteras. Sed hoc dictum Juno. debet
intelligi secundum not. in dicta. l. ii. et sic
transit Jo. de ymo. in dicta cle. i. Joem te-
net do. Bar. ibi propter regulam gene-
ralē que habet qđ sufficiat duo testes
ad probandum crimen: nisi vbi contra-
rium reperitur ut in. c. licet vniuersis et
c. in omni negotio d. testi. Idē tenet Jo.
an. et doct. c. vt officium. §. verū. de here.
li. vi. et hec opinio mibi videſ vera. pro
qua etiā facit glo. not. in simili. ii. q. iii.
presulſ nec obstat rex. in dicto. §. addici-
mus: quia non requirif ille numerus te-
stium ad conuincendum vnum hereticū:
sed ad conuincendum plures: et inde est
Q ille rex. remittit hoc arbitrio iudicis:
vt si videat expedire pro multitudine be-
reticorum nedum tres sed etiam plures
et adhuc totam viciniam possit ad testifi-
candū cogere. Est tamen speciale in hoc
crimen: qđ testes qui alias a iure repel-
luntur admittuntur in hoc casu in fidei

fauorem.vrpote iudei.vt.c.contra xpia-
nos.de here.li.vi.idem dicerem de alijs
infidelibus:quia illi solū repelluntur a
testimoniis contra fideies.c.pagani.ii.q.
vij.t.c.iudei.t licet vniuersis.de testi.de
quorum numero isti heretici nō existunt.
Item quia nō appareret ratio specialita-
tis in iudeis.vt illi magis admittantur
cum sint pessimi infideles.vr.i.q.i.nōne.
de quo superius dictum est.
Admittunt
etiam excommunicati t participes t soci
crimini in testimonium:presertim in de-
fectum aliorum testimiorum.t sic hereticus
contra hereticū admittitur.vt dicit ter.
in.c.in fidei fauorem de here.li.vi.t per
allum tex. dicit Panor. in.c.litteras de
presump. etiam fratrem esse cogenduz cō-
tra fratrem super predicto criminē ferre
testimonium.
Admittere etiam domesti-
cos t familiares eorum:quoniam cū istud
crimen secretum fit:melius t aptius per
familiares q̄ per alios probari poterit
vt.l.consenſu.
L de repuſquinymoletiaz
serui contra dominos cum tormentis ad-
mittendi forent:quia admittuntur in crt
mine lese maiestatis.
L ad le. iul.ma.l.
fi.ergo a fortiori i criminē beresis:cū lon-
ge grauius sit eternā q̄ temporale lede-
re maiestatē:t banc argumentationē fa-
cit tex.in simili in.c.vergentis.de here.
Ad idem tex.cum.glo.pii.q.ii.questionē.
superiori etiam admittuntur dummodo con-
tra se t contra alios in hoc crimine atte-
stentur:dum tamē ex manifestis apparu-
erit indicq̄s:tales nō animi levitate aut
odij somite seu corruptione pecunie: sed
zelo fidei orthodoxe velle deponere: aut
dictum suum qd ante in forma testimo-
niū deposuerant emendare t corrigere: ac
que prius tacuerant reuelare:t hoc in fa-
uorem fidei specialiter cōceditur vr.c.ac
cūsus. s.licet de here.li.vi.ex quibz li-
mitabis tex.in.c.preterea de testi.cogen.
quatenus de corrīgendo dictum testis lo-
quitur t no.per Bar.in.l.eos.ff.de fal.
Aduerte tamē iuxta hoc q̄ cuz isti inabi-
les admittuntur:ita dñm̄ eorum dictis
fides adbihetur:si ex verisimilibus con-
seturis t ex numero testimiorum:t ex quali-
tate tam deponentium q̄ eoz contra quos

deponit: ac illis circūstantijs sic testificātes nō falsa dicere presumuntur: ut in dicto.c.in fidei fauore, cōspiratores tamē & inimici nō admittētur sicut nec in alijs exceptis criminibus: pro quo optimus tēx. de simo. per tuas lo.i. & no.boc: quia valet generaliter ad oēs casus in quibz minus ydonei testes admittuntur. **N**ūd autē considerari debeat in alijs exceptis criminibz circa testes criminosos ut admittantur. vide glo.i.q.i. si quis epus. & ii.q.i.deus oīpotēs. & per docto. i. dicto c.per tuas. de simo. **I**ntellige tamen predictos inabiles testes in hoc crimenem admittendos fore contra bereticos credentes fautores & receptatores & defensores eorum: nō tamē sic esset si pro eorū parte inducerentur ad hoc Q de hoc crimenē se purgarent. eo enī casu requirerent testes oīno integrī sine aliqua suspitione & catholice fidei zelatores co.ti.c. filii i. fi. **T**in autē būiusmodi suspecti testes cū examinantur sint tormentis subjiciendi vide glo.v.q.vi. in sum. que dicit Q sic. si est seruus vel vilis persona: vel si sit liber & sit criminosus & infamis vel obscurus vel ignotus tales enī sine tormentis nō admittuntur: torquetur etiā quelibet libera persona: licet nō sit vilis: dum tamen vacillet in testimonio de materia tamen vide Bar. in.l.ex libero. ff. de questi. **S**ed quero iuxta predica: an id quod dictum est de minus ydoneis testibz admittendis in crimenē heresis habeat tantuʒ locū quādo procedif per viā inquisitiōis aut etiā idem sit cū proceditur per viam accusatiōis vel exceptiōis. **E**t videt Q sic qz eadē est ratio: scilicet fidei fauor & odium criminis. ergo idē ius de rescrīp. iter ceteras cū sumi. **C**ōtrariū tamē cocludit glo. in dicto.c.in fidei. qz ab illo iure regulari quo caueſ tales personas ad testimoniuʒ admitti nō debere nō est recēdē dum: nisi in quantuʒ reperiat a iure permīssum. **Q**ui ergo accusat vel excipit habeat probatiōes ydoneas: nec est accusatio fauorabilis vt inquisitiō ad hoc. ii. q.vii. si quis episcopus. & verbum istud inquisitiōis debet aliquid operari alijs quare suissit expressum. de deci. ad

Sudentiam cum concor. et sic transit p-
dicta.glo. **G**ed contrarium tenet Arc-
in dico.c.in fidei. et alia.ii.q.vi.c.be-
ticus. **S**ed Jo.an.tenet glo.in nouel.
ad.c.si hereticus. respondet Q nō tem-
vt ibi dicit glo. et hoc idem probat tex.
dico.c.in fidei. quia si ille tex.teneret i-
esser necessaria dicta decre. et sic trāsit i-
Domi. simpliciter recitando predicto
doct. **E**go tamē poti⁹ tenerē opī. Elcb
pro quo facit: quia eadem ratio est vni-
bigz: scilicet fauor fidei. ex qua ratione
etiam in penalibus attento Q expressa
est i lege: argui potest ad similia vt ē re-
insti.de legi.patro.suce.in prin. et glo.i-
cle.i.de elect. t.c.i.de tempo.ordi.li.vi.
Preterea dispositio predicta nō est o-
osa: ymo fauorabilis: cum non in odio
hereticorum principaliter sed in fauore
fidei sit inducta vt tex:ibī innuit in prin-
cipiū illud est considerandum et nō odio
hereticorum quod venit in consequentiā
iuxta glo.c.sciat cuncti de elect.li.vi.t.
qui exceptionem. ff.de condi.indc. **H**ec
simile de accusatione in alijs criminibz
intentata et de accusatione facta in crimi-
ne heresis: Nam et si in alijs criminibus
accusatio dicatur genus illaudabilis i-
tentio*n*is iuxta moderationem predictam
non tamen sic est in crimine heresis: vt i-
superioribus diximus. **N**osset etiam ut
ci Q ille tex.nō se restringit ad processum
inquisitionis: quia non dicit cum pro-
ditur per viam inquisitionis: sed dicit:
fidei fauorem concedimus vt in negotiis
inquisitionis heretice prauitatis: et lod-
tur papa inquisitoribus: vt pater in su-
prascritpione: de quibus certum est Q
cer per viam accusationis possunt pro-
dere: appellantur tamen inquisitores
eodem modo ex eorum nomine appellati
tut negocium inquisitionis licet per viam
accusationis vel exceptionis cognoscantur
et per hoc fundata manet satis ista par-
tē responsum restat ad motiva corraria
et quia in tanto crimine cum multa ope-
ter cautela procedi in examinatione ref-
uum quos recipi super crimine predicto
contigerit debent addiberti due religio-
se et discrete persone; in quarum presen-
tia

tia per p[ro]ficiam si potest baberi personam: aut per duos viros ydoneos fideliter corundem testium depositiones conscribantur. per tex. in c. vt officium. §. verum de here. li. vi. et pondera illum tex. qui requirit interiectum predictatum personarum nedium in examinare testium: sed etiam in describendo eorum depositiones. et predicta practica examinandi testes potest et iuste debet obseruari in omnibus arduis causis: vt sine omni suspitione res procedat. ita tenet Manoz. de elec. quia propter. et c. cum causam de testi. et quo liberior sit facultas in his procedendi datur facultas a iure religiosis: qui ante cum essent in seculo erant notarii ac etiam clericis qui ante clericatus ordinem notariatus officio fungebantur: vt in hac examinatio[n]e et in alijs buic officio incumbentibus: officium predictum notariatus exerceant. vt dicto capitulo. vt officium. §. ad conscribendas. Probatur etiam hoc crimen per instrumenta utpote: si apud aliquem reperiatur libri improbatæ lectionis: secundum Archi. et Jo. an. in dicto capitulo filij. Sed ego crederem ultro hoc requiri alias coniecturas et quibus iudeo informet animum suum. poterat enim esse quod erant in domo sua eo nesciēte: aut quod babebat illos libros vt deprehenderet errores hereticorum: non ad illos sequendum et imitandum: sed potius ad consumendum et impugnandum: iuxta tex. in capitulo q[uod] de mensa et in. §. sed contra. xxxviii di. En autem alias delictum probari possit per instrumentum: remitto ad glo. capitulo. cum in ecclesijs de:maio. et obedi. et capi. cum in positionibus de iure iurando libro. vi. et per Jo. an. in regula semel malus de regulis iur. libro sexto in mercu. et per Bar. l. in senatus. ff. ad turpill. et per Gal. in. l. contra negantē. L. ad leg. acquit. et Gal. in. l. fi. L. de proba. Probari etiam potest crimen heresis per presumptiones: sed propter gravitatem preiudicij requirentur evidenter coniecture. Nam etiam si quodlibet crimen probari queat per indicia. vt in dicta. l. finali. L. de proba. et late per

Io.an.in addi.ad specu.ti.de probati,
circa fine. Sed quo magis crimen est gra
ue maiores presumptiones et evidenio
ra inodia requiruntur.sic probat tex?
not.cum glo.in dicto capitulo.litteras.
de presump.t et ibi tenet Panor. quando
ramen ex presumptionibus iudicatur te
perare debet inde penam aliquantulus
et no. Inno.de presump.qz verisimile.

Questio decimaquarta.

d Ecimoquarto quero de pu
blicatione testium fienda in
hoc crimine. Ad quod dicas
Q fieri debet sicut et in alijs causis ut re
us babeat facultatem se defendendi. Si
ramen propter potentiam personarum
contra quos deponunt graue periculus
immovere speraretur ex publicatione no
minum predictorum: tunc non publice sed
secreto coram diocesano vel ipso absen
tia eius vicario vbi inquisitores pro
cedunt. quando vero procedit episcop
coram inquisitoribus. et vtroq; casu co
ram alijs personis prouidis et honestis
iurisq; peritis: huiusmodi publicatio
est fienda. et efficacius huiusmodi pe
riculis occurrit: episcopus vel inqui
sidores prefati poterunt super bijs secre
tum indicere illis quibus banc publica
tionem facient. et in eos si archano consi
lij seu processus pateficerint excommunic
ationis sententiam quam ex secreti viola
tione ipso facto incurvant poterunt pro
mulgare. pro quo est textus in capitulo
finali. §.pe.de bere.libro sexto. Sed
occurrit dubitatio: an vbi simile pericu
lum occurreret etiam in alijs criminib;
possit huiusmodi publicatio omitti. et do
Antonius in capitulo preterea.de spon
lo.ii.tenet Q in materia peccati esset du
catur hoc admittendum. pro quo indu
cit textus ibi. sed Panor. ibi dicit quod
pro et contra facit tex. in dicto capitulo
si.contra facit: inducendo p locu a specia
li. pro quo facit: inducendo generaliter. sed
ipse stat primo dicto. Ego tamen re
rem Q cum disposito illius capituli. sic
expositans a iure: exceptio a communis re

gula iuris non habebit locum: nisi in il
lo casu espresso: et vbi similis casus oc
curreret. quod vix posset contingere: at
tentia grauitate busius delicti. Nam ca
sus excepti a communibus iuris regulis
non extenduntur: nisi vbi est per omnia
eadem ratio. ut tenet glo.in.l.i. L.de cō
di. inde et in.l.illud. L.de sacrosan.ecc. et
tex.c. cum delicta.de confir.vti.vel iniuti.
nec dictum do. Ante. placet indistincte:
quoniam ille tex.c.preterea.loquitur quā
do agitur de modico preiudicio utpote
de sponsalibus de futuro.imo fundatur
contrarium ex eo in quantum probat Q
si sponsalia essent iurata: illud non fo
ret admittendum.

Questio decimaquinta.

d Ecimoquinto quero de sen
tentia ferenda in crimine be
resis: et de pena busius deli
cti. Modus autem qui debet obserua
ri est Q anteq; sententia feratur: inqui
sidores prefati et episcopus faciant secuz
conuenire viros sapientes et doctos de
um timentes: cum quorum consilio pro
cedere habent ad sententiam ferendam.
vt in capitulo ut commissi.de bere.li.vi.
et si videatur eos iudicandos fore hereti
cos: tunc eis citatis debet sententia de
claratoria ferri contra eos: per quam de
clarentur heretici et seculari curie tradē
di. ac bona eorū occupanda fore per eos
ad quos spectant. ut.c.cum secundum le
ges.eo.ti. et li. quia idem seruatur vbiq
pena ipso ture imponitur ut no. glo.
c.comissa.de elect.eo.libro. et per Jo.an.
et domi.c.pro humani de bomi.eo.libro.

Pena autem hereticorum est: Q sunt
excommunicati ipso iure. et postquam per
iudicem ecclesiasticum fuerint deboc cri
mine dampnati: tradi debent iudici secu
lari. animaduersione debita puniendi. cle
ricis a suis ordinibus degradatis. bo
na autem hereticorum si fuerint clerici:
applicantur ecclesijs in quibus fuerant
beneficiari. Si vero loci extiterint: fil
io seculari in capitulo excommunicamus:
lo.i.de bere. in prin. et de hoc ultimo est

ter.eo.ti.vergentis. et c.cum secundum le
ges eodem titulo libro sexto. Modis ta
men bona hereticorum in tres partes di
viduntur. quarum una assignatur domi
no temporali: alia officialibus inquisiti
onis: tercia vero ipsi officio ut i extraua.
Clemen. sed illa tantum loquitur de in
quisitoribus italiis: et sic de alias prouin
cias non extenderetur. iuxta no. per In
no. et Jo.an. i simili i.c.i. de loca. Lex eti
am Frederici Imperatoris que est ter
tia et icipit patarenoru. diffidat et banit
hereticos credentes fautores et recep
tores eorum ac perpetue infamie eos su
biciat. et iste leges Frederici sunt appro
bate capitulo. ut inquisitionis. in prin
de bere. libro. vi. Sed iuxta premissa
quero: qua pena debent puniri per iudi
ces seculares quorum potestati relinqui
tur. glo. tangit questionem in capi. excō
municamus. lo.ii.eo.ti. et dicit Q pena vi
timi supplicij. bosti. et Jo.an. in capitu
lo ad abolendam eodem titulo. tenet Q
pena ignis. debent ergo cremari secundū
euangelium Ioānis. xv. capitulo. Si qz
in me nō māserit: mitte foras sicut pal
mes et areseet: et colliget eū et in igne mit
tent et ardet. Et ius ciuile punit hereti
cum pena mortis. ut.l.arriani. L.de be
reti. iuncta. l. ultimum supplicium. ff. de
penis. et sic transit recitando predictos
doctores. Panor. in dicto capitulo: ad
abolendam. idem tenet in capitulo excō
municamus. lo.ii. eodem titulo. sed ista
fundamenta non probant. Nam illa au
ctoritas euangeli non intelligitur de be
reticis tantum sed etiam de bijs qui re
cedunt a deo per defectus charitatis nec
loquitur de igne materiali: sed de igne i
fernali. leges etiam ciuiles superius in
duce loquitur de pena mortis: non ta
men per ignem infligenda. quod vbi iu
ra volunt exprimunt tanquam severissi
mam et atrocem penam ut patet in mul
tis casibus quos enumerat Gal. in.l.
vnica. L.de uili.age. non rumpen. inter
quos non enumerat istum. unde crederez
ignem ipsis dari potius ex coluetudine
que est optima legum interpres: qua ex

aliqua cōtr. iuris dispositione. Gal
sali autem et ali quicunq; eis teneban
tur astricti debito fidelitat is v'l'boniij
aut alicutus obsequij: ipso iure ab om
ni busmodi obligatione sunt liberi. ut
est textus de beret. capitulo finali. Quo
ad penam autem confiscationis bonorum
quero de questione no. supposito Q bo
na hereticorum confiscata debent dividī
in tres partes ut dictum est. pone Q ba
bens immobilia Ferrarie per inquisito
rem florentinum sit Florentie legitime
condemnat us de heresi: ad quos illa bo
na pertineant. Jo.cal. disputavit istam
questionem et arguit primo Q illa bona
licet sunt sita Ferrarie pertineant ad offi
ciales et commune Florentie postquam ibi
fuit de heresi condemnatus: nam bona
veniunt accessorie et in consequentiā ad
personaz que condemnata est Florentie.
ar. regule accessorium. de reg. ii. li. vi. et
et capitulo de prudentia. de dona. inter
vir. et vxor. ff. de aur. et argen. lega. cu an
rum. in fi. faciunt ad idem not. per glo. in
capitulo. quod ad te. de clet. comiu. et. L.
de exacti. tribu. l. fi. li. x. vbi in publican
dis bonis attendit locus persone que
deliquit. Secundo sic dicit lex: vbi quis
in iusticiam fecerit ibi penas subeat deli
ctorum et non aliis tale quicquam age
re presumat: ad exemplum respiciens ut
in auct. ut iudi. sine quoq; suffra. s. si qz
autem. col. ii. et canon dicit: ibi vindice
inuria vbi plentibilis est orta presump
tio. xiii. q. iii. si illuc. Item officiales
Florentini laborauerunt in procedendo
et condemningo hereticum: ergo bona vi
dentur eis debita ratione laboris: et offi
cialibus Ferrariensis dicendum est qui
non laborat non manducet. de censi. pro
curationes. et not. ff. de dam. infect. quā
uis. Tertio ratiōe persone sortitur quis
forum etiam super rebus alibi sitis. c. sa
ne de for. compe. L. vbi in rem actio. l. vi
ti. et ibi no. Quarto pro hoc facit. c. cum
secundum leges. de bere. libro. vi. debet
enim intelligi ille textus de domino tem
porali illius loci cuius erat episcopus
qui tulit sententiam. ad hoc optime lege

Io.an.in addi.ad specu.ti.de probati.
circa finē.Sed quo magis crimen est gra
ue maiores presumptiones et evidentio
ra iudicia requiruntur.sic probat rex.
not.cum glo.in dico capitolo.litteras.
de presump.t et ibi tenet Panor.quando
ramen ex presumptionibus iudicatur te
perare debet iudex penam aliquantulus
vt no.Inno.de presump.qz verisimile.

Questio decimaquarta.

¶ Ecimoquarto quero de pu
blicatione testium sienda in
hoc criminē. Ad quod dicas
¶ fieri debet sicut et in alijs causis ut re
us habeat facultatem se defendendi. Si
ramen propter potentiam personarum
contra quos deponunt graue periculus
imminere speraretur ex publicatione no
minum predictorum:tūc non publice sed
secreto coram dioceſano vel ipso abſen
te corā eius vicario vbi inquisitores pro
cedunt.quando vero procedit episcop
coram inquisitoribus. et vtroq casu co
ram alijs personis prouidis et honestis
iurisq peritis: būiusmodi publicatio
est fienda. et vt efficacius būiusmodi pe
riculis occurrit:episcopus vel inqui
ſitores prefati poterunt super bijs secre
tum indicere illis quibus banc publica
tionem facient. et in eos si archano confi
lii seu processus pateficerint excommunic
ationis sententiam quam ex secreti viola
tione ipso facto incurvant poterunt pro
mulgare.pro quo est textus in capitulo
finali.¶.pe.de bere.libro sexto. Sed
occurrit dubitatio: an vbi simile pericu
lum occurreret etiam in alijs criminibz
possit būiusmodi publicatio omitti. et do
Antonius in capitulo preterea.de spon
lo.ii.tenet ¶ in materia peccati esset dū
rata hoc admittendum. pro quo indu
cit textus ibi.sed Panor.ibi dicit quod
pro et contra facit rex.in dico capitulo
si.contra facit:inducendo p locū a specia
li.pro quo facit:ibidē generaliter.sed
ipse stat primo dicto. Ego tamen tene
rem ¶ cum disposito illius capitulo.sit
exorditans a iure;exceptio a comuni re

gula iuris non habebit locum:nisi in il
lo casu expresso: et vbi similis casus oc
curreret.quod vix posset contingere: at
tentia grauitate būius delicti. Nam ca
sus excepti a cōmūnibz iuris regulis
non extenduntur: nisi vbi est per omnia
eadem ratio. ut tenet glo.in.l.i.¶.de cō
di.inde et in.l.Illud.¶.de sacrosan.ecc. et
tet.c. cum delicta.de confir.vti.vel inuti
nec dicrum do. Anto. placet indistincte:
quoniam ille rex.c. preterea.loquitur
agitur de modico presudicio vt pote
de sponsalibus de futuro.imo fundatur
contrarium ex eo in quantum probat ¶
si sponsalia essent iurata: illud non fo
rer admittendum.

Questio decimaquinta.

¶ Ecimoquinto quero de sen
tentia ferenda in criminē be
resis: et de pena būius deli
cti. Modus autem qui debet obserua
ri est ¶ anteq sententia feratur: inqui
ſitores prefati et episcopus faciant secuz
conuenire viros sapientes et doctos de
um timentes:cum quorum consilio pro
cedere habent ad sententiam ferendam.
vt in capitulo vt commissi.de bere.li.vi.
et si videatur eos iudicandos fore bereti
cos:tunc eis citatis debet sententia de
claratoria ferri contra eos:per quam de
clarentur beretici et seculari curie tradē
di.ac bona eoz occupanda fore per eos
ad quos spectant. vt.c.cum secundum le
ges.eo.ti. et li. quia idem seruatur vbiq
¶ pena ipso ture imponitur vt no. glo.
c.comissa.de elect.eo.libro. et per Jo.an.
et domi.c.pro humani de domi.eo.libro.

Pena autem bereticorum est:¶ sime
excommunicati ipso iure. et postquam per
iudicem ecclesiasticum fuerint deboc cri
mine dampnati:tradi debent iudici secu
tari. animaduersione debita puniēdi. cl
ericis a suis ordinibus degradatis.bo
na autem bereticorum si fuerint clerici:
applicantur ecclesijs in quibus fuerant
beneficiati. Si vero laici extiterint:fis
co seculari in capitulo excommunicamus;
lo.i.de bere. in p̄tin. et de hoc yltimo est

ter.eo.ti.vergentis. et c.cum secundum le
ges codem titulo libro sexto. Modo ta
men bona bereticorum in tres partes di
viduntur. quarum una assignatur domi
no temporali:alia officialibus inquisiti
onis:tertia vero ipsi officio ut i extraua
Clemen. sed illa tantum loquitur de in
quisitoribus italiis: et sic de alias prouinc
ias non extenderetur. iuxta no.per In
no. et Jo.an. i simili i.c.i.de loca. Lex eti
am Frederici Imperatoris que est ter
tia et icipit patarenorū. diffidat et bant
hereticos credentes fautores et recep
tores eorum ac perpetue infamie eos su
biciat. et iste leges Frederici sunt appro
bate capitulo. ut inquisitionis. in prin
de bere.libro.vi. Sed iuxta premissa
quero:qua pena debent puniri per iudi
ces seculares quorum potestari relinqui
tur. glo.tangit questionem in capi. excō
municamus.lo.ii.eo.ti. et dicit ¶ pena vlt
imi supplicij.basti. et Jo.an.in capitu
lo ad abolendam eodem titulo. tenet ¶
pena ignis. debent ergo cremari secundū
euangelium Joānis. xv.capitulo. Si qz
in me nō māserit:mirificas sicut pal
mes et areseat: et colligēt eū et in igne mit
tent et ardet. Et ius civile punit bereti
cum pena mortis. vt.l.arriani.¶.de be
reti.uncta.l.vltrum supplicium. ff. de
penis. et sic transit recitando predictos
doctores. Panor.in dicto capitulo: ad
abolendam.idem tenet in capitulo excō
municamus.lo.ii. eodem titulo. sed ista
fundamenta non probant. Nam illa au
ctoritas euangelij non intelligitur de be
reticis tantum sed etiam de bijs qui re
cedunt a deo per defectus charicatis nec
loquitur de igne materiali: sed de igne i
fernali. leges etiam ciuiles superius in
ducte loquitur de pena mortis: non ta
men per ignem infligenda. quod vbi iu
ra volunt exprimunt tanquam seuerri
mam et atrocem penam ut patet in mul
tis casibus quos enumerat Galii.in.l.
vnica.¶.de vili.age. non rumpen. inter
quos non enumerat istum. vnde crederez
ignem ipsis dari potius ex coluetudine
que est optima legum interpres:qua ex

aliqua emere. Iuxta dispositione. Gl
salli autem et ali quicunq; eis teneban
tur astricti debito fidelitatē v'l bomij
aut alicutus obsequij: ipso iure ab om
ni būiusmodi obligatione sunt liberi. ut
est textus de beret.capitulo finali. Quo
ad penam autem confiscationis bonorū
quero de questione no. supposito ¶ bo
na bereticorum confiscata debent diuidi
in tres partes ut dictum est. pone ¶ ha
bens immobilia Ferrarie per inquisito
rem florentinum sit Florentie legitime
condemnatū de heresi: ad quos illa bo
na pertineant. Jo.cal. disputauit istam
questionem et arguit primo ¶ illa bona
licet sunt sita Ferrarie pertineant ad offi
ciales et comune Florentie postquam ibi
fuit de heresi condemnatus: nam bona
veniunt accessorie et in consequentiam ad
personaz que condemnata est florētie.
ar.regule accessorium.de reg.ii.li.vi. et
et capitulo de prudentia.de dona. inter
vir. et ylor. ff. de aur. et argen. lega. cu
rum. in fi. faciunt ad idem not. per glo. in
capitulo. quod ad te. de cler. comiu. et.¶.
de exacti. tribu. l. fi. li. x. vbi in publican
dis bonis attenditur locus persone que
deliquit. Secundo sic dicit lex: vbi quis
in iusticia fecerit ibi penas subeat deli
ctorum ut non aliis tale quicquam age
re presumat: ad exemplum respiciens vt
in auct. ut iudi. sine quoq suffra. ¶. si qz
autem. col. ii. et canon dicit: ibi vnoice
in iuria vbi pleribilis est orta presump
tio. p̄.iii.q.iii. si illi. Item officiales
Florentini laborauerunt in procedendo
et condemnando bereticum: ergo bona vi
dentur eis debita ratione laboris: et offi
cialibus Ferrariensis dicendum est qui
non laborat non manducet. de censi. pro
curationes. et not. ff. de dam. infect. quā
uis. Tertio ratiōe persone sortitur quis
forum etiam super rebus alibi sitis. c.sa
ne de for. comp. ¶. vbi in rem actio. l. yl
ti. et ibi no. Quartu pro hoc facit. c.cum
secundum leges. de bere.libro.vi. debet
enim intelligi ille textus de domino tem
porali illius loci cuius erat episcopus
qui tulit sententiam. ad hoc optime lege

ticium. s. tutoce. ff. de admis. tu. In contraria videtur ad officiales officia inquisitoris ferrarie: et commune illius cuius tatis pertineant bona ibi sita: licet alibi sit facta cōdemnatio. Primo quia dispositio super rebus concepta debet referri ad superiorē loci vbi res sita est vbi cūq; fuerit dominus dicte rei. patet hoc in iurisdictione ut dictu. c. sane et c. ex parte. et c. si. eo. ti. idem in suppletione negligentie. p. q. ii. caselas. et cle. quia regulares. de sup. negli. prelat. Item cum bona hereticorum sint confiscata ut predictum est: et occupatio sit fienda per procuratorem in prouincia deputatum vbi sit illa bona. L. de boni. vacan. l. si. quā do. li. p. ergo ad Florentinos predictos pertinere nō poterunt. ad idem facit. c. postulasti. de for. cōpē. et l. cum vnius. ff. de bo. auct. iudi. possi. t. c. romana. s. con trabentes. de fo. cōpē. li. vi. et de bere. vt officiū. et c. per hoc. eo. li. et pro ista secunda parte conclabit: et hanc firmat per iura pro hac parte inducta: et ne detur confusio iurisdictionum. De tertia vero parte inquisitoru. dicit Q̄ debeat illis de Florentia ratione laboris quem sustinuerunt: et cum hijs se expedit de ista questione. Petrus de ancho. in repeti. c. accessoriū. de regu. iur. li. vi. et ista cōclusio mibi placet: cum iura que de confisca tione predicta loquuntur ad bona referantur et in rem sint concepta. ad quod facit doctrina Bar. in l. cuncros populos. L. de sum. tri. Et in aut in bac confisca tione veniant bona que bereticus tenebat in feudu. vel empbito. ab alijs. vide late p. specu. ri. de feu. s. i. versi. xl. et p. bar. in. l. si finita. s. de vectigalibus. ff. de dā. infec. et per Egi. de bella. deci. clc. xv.

Quid autem si vir sit bereticus: an propter hoc dos vroris sit cōfiscata. Dicas Q̄ non: nisi vroris sciens a principio eum esse. talem: ipsum in maritum accepit. ut capitulo decreuit. de bere. libro. vi. et quo babes vnum casum in quo dos con fiscatur. En autem propter vroris be resim conf. cetur dos. videtur quod non per. l. quinq; legib. ff. de bo. dam. quia iste casus non est de illis. Sed ego dice-

rem contrarium. Nam ex quo in criminē Tese maiestatis illud habet locum ut ibi ergo a fortiori in criminē heresis: sic ar guit textus de here. vergentis. vbi tamē vir vel vror in heresim laberetur: qui si delis eorum maneret: posset propria auctoritate ab alio recedere. Si tamen ille heresim abiuraret: cogeretur ad eum redire: quod intellige si sine iudicio ecclesie ab eo recesserat. secus si iudicio ecclesie. Sit tamen ista separatio quo ad cohabitatem: non quo ad vinculum. probatur hoc in capitulo de illa. de diuor. et eo casu quo fidelis recederet: totā dotē aut donationem propter nuptias recuperare deberet. de dona. inter vir. et vro. c. i. et consultum est coniugi catholicō: ab heretico separari: ne seducatur ab eo et in erorem labatur. et propterea domin⁹ precepit Deutero. vii. dicens: Filiam tuam non dabis filio eius: neq; filia illius accipies filio tuo quia seducet filium tuu; ne sequatur me: et ut magis seruiat diu s alienis. Trasferiturq; furor domini et derelabit te ciro. Si autem non conuincatur de heresi sufficienter bij corra quos proceditur: sed alias de hoc criminē inueniantur suspecti. tunc iuxta considerationem suspicionis qualitatūq; persone debent canonice se purgare. quod si rennuerint: excommunicandi sunt vscq; ad satisfactiōem cōdignam. et si per annum in excommunicatiōne persistierint: sunt velut heretici cōdemnandi. ut in dicto capitulo. excommunicamus. lo. i. in. s. i. vbi vero suscipiet purgationem et in ea desiceret tamquam de criminē cōuictus haberet debet quod in omni criminē est generale ut capitulo iter solitudines. de purg. cano. et c. tua. de coba. cleri. et mulie. Et et alius modus procedendi contra suspectos predictos: ut iuxta quantitatem suspicionis: et alijs debitiss circumstantijs consideratis: discreta penitentia eis imponatur atq; preter iuratoriam cautio nem: ab ipis sufficiēt exigatur securitas scilicet de certa pena soluenda si penitentiam non impluerit: ut saltem pene temporalis timore debeat cobereri. pro quo est textus. c. litteras de presumpt. in

fis et vbi ipi in vita nō implessent hanc pe nitentiam iniunctam: compellendi sunt eorum heretices eam ad implere per ter. in capitulo parrocchiano de sepul. et capitulo in litteris. de rap. et capi. a nobis. lo. ii. de senten. excō. Secus autem si penitentia non iniuncta illi decessisset. vt. c. accusatus. s. porro. de bere. libro. vi. Et vbi predictus suspectus obligasset bona sua pro buismodi penitentia tam iniuncta adimplenda: transirent bona buismodi in quemcunq; etiam particularem successorem dictorum bonorum cum predicto onere. ut probat idem tertius. s. si vero. qui ter. satis aperte terminat illam difficultatem: an pro delicto bona delinquentis sint tacite obligata fisco. de qua per glo. in. l. rescriptu. ff. de pactis. et in l. aufertur. s. fiscus. ff. de iur. fisci. et per Bar. vrobiq; et etiam per eum in lege. post contractum. ff. de donat. et per illum textum dicit. c. accusatus. s. si vero videatur fundari Q̄ non inducatur illa tacita hypotheca secundum Petrum de ancho. ibi. sed ego dicere. Q̄ ille textus non facit ad propositum. loquitur enim de penitentia iniuncta suspectis de heresi: nō autem de bonorum confisca tione que fit ipso iure cōtra cōuictos de heresi: hoc tamen indubie probat ille textus Q̄ pro penitentia alicui iniuncta non sunt bona illius tacite hypothecata: cum ibi expressa fuerit facta bonorum hypotheca. Quo ad questionem autem principalem Bar. in dicta lege rescriptum. teneret qđ sint tacite hypothecata fisco: sed non tali hypotheca q̄ faciat proferti creditoribus ipsum fiscum: sed in dicta lege aufertur s. fiscus. et in dicta lege post contractum. indistincte tenuit tacitam hypothecam illo casu cessare: sed quia de hoc principaliiter hic non agitur: remitto ad not. ple ne per Bar. in dicta lege rescriptum. vbi videbis longam distinctionem que euacuat istam materiam satis ad longum.

Questio decima sexta.

...modesto quero de pena imponenda contra credētes fautores et receptores hereticorum. hoc determinatur per textum in dicto capitulo excommunicamus. s. credētes. de bere. vbi ter. decernit tales excommunicationi subiace. et si taliter excommunicatione nodus satissimē neglexerit infra annum: extincit efficitur infamis et excluditur ab officiis publicis et consiliis: nec ad eligendos alios publicos officiales: nec in restem admittitur: et efficitur instabilis actiue et passiue: et alie multe ipene contra tales ibidem imponuntur: que causa breuitatis omittantur. Predicata vero sunt quatenus de credentibus loquuntur in hijs qui credunt hereticos fore bonus a catholicis viros et fauent eis. Si tamen crederent eorum erroribus: eo casu essent heretici iudicandi tanquam a fide deviantes. ut in capitulo pe. s. finali eodem titulo. Sed iuxta hoc queror: ex quibus actibus dicatur quis prestare auxilium sive opem aut fauorem hereticis. Archi. et Jo. an. in capitulo. quicunque eodem titulo libro. vi. late prosequuntur hanc materiam. Sed tu dicas Q̄ in terdum prestatur auxiliū de iure ypputa exercēdo officium aduocationis sive procurationis pro eis. ad quod faciunt nos per Hosti. in. c. proposuit. de cle. excō. minist. et ter. in. c. si aduersus de bere. Quod cognō p. via iuris s. venie sive misericordie obtinende: et licet illud regulariter licitum sit vt. l. si fuerit. ff. de re. du. et l. in metallū. et l. diuus. ff. de peni. tenet bar. in. l. in furti. s. ope. ff. de furt. In foro ramen conscientie dicere. Q̄ ubi non esset spes de correctione illud esset illicitum et videretur impendi fauor delinquenti. Ad quod induco glo. xliii. q. v. reos. Et in criminē heresis generaliter dico nō licet et ceteretiam vbi spes esset de correctione. Nam si hoc obtinet in criminē lese maiestatis: vt non liceat pro crimino so in illo criminē supplicare. vt. l. quisq;. L. ad ie. iul. maie. a fortiori in criminē heresis locū babere debet. cuz longe grauius sit eternā quā temporaliē levare maiestatē. de

bere, vergentis, ad qđ facit glo. vi. q. i. si quis cum militibus. Quandoq; prestat-
tur fauor alias extra iudicium & tunc pro-
sequere materiam ut late prosequit glo.
in cle. i. de peni. & in. c. i. de offi. dele. & in
capitulo notuz. ii. q. i. & per Imo. de bo-
ni. sicut dignum. & per Bar. in dicto. h.
ope. & per Gali. in. l. nō eo minus. L. de
accusat̄ licet talias receptatores delinquē-
tium si eorum sunt consanguinei mitius
pumiantur. ut in. l. ii. ss. de recepta. Hoc
tamen non pararem in hoc criminē bere-
sis locum babere: cum & pro delicto pa-
tris filij pumiantur propter tanti crimi-
nis atrocitatēz. ut dicta. l. quisquis. & di-
ctum. c. vergentis. & c. quicunq;. h. filij. eo
dem titulo libro. vi. licet ipsi non delin-
querint: quantum agis non esset eis ba-
benda misericordia ubi tales flagitio-
fissimos receptarēt: eorum delictis quo-
dammodo per hoc cōmunicantes. sed in
hoc yltimo cogita. In f. m. excusat̄ mag.

Quæstio decima septima

Ecclimoseptimo querit: An
penam inflictam a iure contra
hereticos possint iudices quod de
heresi iudicant minuere vel etiam ex cau-
sa augere aut mutare. Respondeo quod sic.
Nam hoc est generale in omnibus crimi-
nibus ut in libro I. quid ergo. §. pena grauior
ff. de his qui non infra. t. l. et si severior. et
lege si possidonium. Et ex qui. cau. infra.
intro. Unde hec regula non reperiatur
violata in crimine heresis debet idem in
eo quod in aliis iudicari. Que autem
sunt iustae cause minuendi penas delicto-
rum ad hoc responderet gloria in dicto. §. pe-
na grauior. dicens multas fore causas.
Potest enim minui pena ratione senectu-
ris vel iuuentutis. ut libro I. auxilium. §. in de-
licitis. ff. de minor. vel quia sine dolo de-
liquit. ff. de penitentia. si quis aliquid. §. in
strumenta. t. l. absensem. §. finali. et lege
respiciendum. §. delinquunt. eodem titu-
lo. Augeri autem possunt pene quando
multitudo est in delicto: quia multis cras
santibus opus est exemplo. ff. de penitentia.

aut facta. §. finali. Sed istud ultimum limita verum ubi multitudine illa pariteret et sine scandalo penam sustineret. si tam scandalum timeretur de punitione multitudinis detrabendū esset propter multitudinem severitati et rigorē ita tener glosnot. in capitulo cōmessationes. cliii. di. et in capitulo latores. de cleri. excō. mini. At ubi multitudine vellit errorem suum pertinaciter defendere sevē essent puntiū ut voluit glosa in dicto capitulo cōmessationes. et in capitulo quotiens. lo. ii. i. q. vii. vel si confidentes in multitudine usum peccandi sibi fecissent. ut in. c. pmo de peni. di. vi. Si tamen ista cessaret et parati essent illi multi corrigi et de eorum correctione esset spes: ex misericordia mitius esset cum eis agendum. l. di. ut constitueretur. et capitulo si. de trāsac. et dicto capitulo cōmessationes. cum multis si. Quot autem dicantur multi. vide glo. in dicto capitulo latores. De modo autem extirpandi vitium a multitudine videbet. not. in dicto. c. cōmessationes. et de modo puniendo multitudinem delinquentem. vide oīno rex. in dicto capitulo latores. Que autem sint consideranda in agendis siue diminuendis penas: vide rex in lege respiciendum. et l. aut facia. ff. de penis. et in. l. ii. ff. de termi. mo. et glo. ii. q. iii. §. notandum. Reperitur ramen unum speciale iuxta hoc in criminē beresis: quod licet sit regulate in alijs criminibus quod ubi pena venit ex causa augenda vel minuenda: illud debet iudicari facere in sententia: non autem potest post sententiam ut voluit glosa in dicto §. pena grauior. et dicta lege. si severior. in tantum ut etiam si de innocentia condemnati post sententiam constet: id ramen quod sententiatur est sine principis licentia immutari non potest. ut in. l. i. §. si. ff. de questi. et l. diui. ff. de penis. ramen in hoc crimine est speciale ut etiam post sententiam possit pena mitigari vel mutari cum usum fuerit iudicibus expedit: ut est no. rex. in. c. ut cōmiss. §. nec nō de bere. li. vi. Sed illuz rex. ego intellige rem stricte in terminis in quibus loquitur nō. Sim. ap posq̄i pedix senten.

¶ cum exorbitet a iure communi: videlicet quando redeuntibus ab heresi vel alias suspectis est imposita pena carceris vel alia buitissimodi. Secus autem ybi quis esset tanquam hereticus condemnatus quod enim non mutatur quare stare probabitur. ¶ de testa, sancimus. et de appell. l. precipimus. Num tamē non omittam quod alteratio pene que est: necessaria nedum potest fieri in sententia: sed etiam post sententiam. unde si condemnatus in pecunia propter crimen non potest soluere: iudex ex interuallo poterit ad penam corporalem permutare. et hoc obtinet in quocunq; crimine. pro hoc. ff. de in ius uo. l. finali. et de iure. om. iudi. lege si quis id quod. s. seruos. Lautius tamen faciet iudex si formet sententiam bimembrem. hoc modo videlicet: condēnate in pecunia et nisi solueris infra talen terminum mando quod patiaris talen penam corporalem. ita. not. Hal. in dicta lege. et si seuerior. faciunt not. in simili per eum in lege cum iudex. ¶ de sententia.

Quesitio decima octau

d Ecimo octavo quero. En in
causa beresis liceat appellare. Et distingue: quia aut
est lata diffinitio: et ab ea non licet ap-
pellare ut in capitulo, ut inquisitionis.
.i. de here. libro. vi. ibi cum dicit condé-
atos. Aut grauamen contingit in pro-
cessu cause, et tunc potest appellari secun-
dum Archi. ibi. Nam nulli est neganda
legittima defensio de excep. cum inter. et
e innocens graueretur premissum est om-
ibus oppressus appellare. ti. q. vi. c. ii.
.iii. nec obstar ille rex. in dicto capitulo.
et inquisitiones. secundum eum. immo fa-
t pro quo loquitur de illis de quibus
cum constabat per sententiam latam fore
hereticos. Sic etiam constitutio Innocē-
.i. iii. de qua hic fit mentio dicit. Item
appellationes et proclamationes huius
modi personarum et cetera: et alia constitu-
tio que incipit. Commissi nobis celitus
dicit. igitur proclamationis et appel-
lationis.

Iationis beneficium ab hereticis recepta
toribus & fautoribus eorum penitus amo-
uemus. Ex quibus verbis apparet Qd de-
bijs quos hereticos esse constat predicta
sura loquuntur. Idem sequitur ibi Jo.
an. Huius enim quos constat esse tales nul-
lo iuris beneficio gaudere debent. vt in
auct. de priuile. dor. circa mediuz. & in tam
graui crimine cum multa debet cautela
procedi. de bere. vt officium. s. verum. li.
vi. Idem. Ben. idem sequitur Dominus qui
ex predictis infert quod ubi lex vel statu-
tum tollit remedium appellandi a diffi-
nitivis: non videtur tollere ab interlocu-
toria quod est notandum. & pro hoc ego
induco doctrinam Inmo. in capitulo sig-
nificauerunt. de testi. & in capitulo pe. de
no. ope. nunc. ubi tenet quod & si in iudi-
cicio possessorio non admittatur appel-
latio. vt i lege unica. L. si de momen. po.
Illud tamen est veruz in diffinitiva quo
casu iura loquuntur. secus autem in iter
locutoria de qua non disponunt: tollen-
do remedium appellandi ab ea. qd etiaz
iustificari posset: quia eo magis admit-
tenda est in hoc casu appellatio ab inter-
locutoria: quia grauamen non est repa-
rabile per appellationem a diffinitiva
per ea que no. in. l. ante sententiam. ff. de
appl. no reci. & in. l. ante sententie. L. quo.
appel. non reci. & per glo. in cle. i. de bere.
in versi. ipso iure. que optime facit ad
hoc. Eduerte tamen iuxta hoc qd quatuor
cunctis lex vel statutum tollat appellatio-
nem: non tamen tollitur facultas appel-
landi: ubi proper dolum iudicis vel ad-
uersarii esset sententiatum. & presumitur
dolus in iudice si erat capitalis inimi-
cicus eius contra quem pronunciat vt. ff.
de arb. lege non distinguemus. s. cu qui
dam probatur autem predicta conclusio
ex tex. l. diem proferri. s. stari iuncta lege
ita demum. ff. de arbi. & l. iii. L. co. Do-
lus autem aduersarii colligitur ex hijs q
dicit tex. in dicta. l. ita demum. videlicet
si corrupit iudicem: vel pecunia: vel omi-
bitione: vel aduocatum: aut procuratio-
nem partis aduerse & generaliter si in li-
te dolose versatus est. & banc conclusio
sem firmat bal. in capi. pastoralis. s. fi.

deoffs deleg.

Questio decimanona.

Ecimonono quero de execu-
tione fienda contra condem-
natos de hoc crimine. In quo est dicen-
dum q̄ si sunt ecclesiastici viri: tunc per
inquisitores et ordinarios fieri executio
in bonis eorum. Ubi vero seculari iudici-
sum tradendi: debent prius a suis ordi-
nib⁹ degradari. quod generale est in om-
ni crimine ut in c. cum non ab homine.
de iudi. et in c. ne uimus. de ver. signi. vbi
textus dicit q̄ cu maxima clementia per
ecclesiasticum iudicem sunt tradendi pre-
cibus interpositis apud eum: ne ad mor-
tem vel membra mutilationem procedat
Secularis tamen potestas faciet executi-
onem corporalem prout iura volūt. Illud
enim conuenit iudici ecclesiastico propter
suam modestiam et ecclesie clementiam. et
hoc incumbit seculari iudici propter ri-
gozem discipline et iustum conseruandū.
In degradatione autem predictoruz re-
peritur specialiter in hoc crimine statu-
rum: ut non requiratur numerus episco-
porum de quo in capitulo degradatio,
de pen. libro. vi. pmo quia tantus episco-
porum numerus faciliter conuenire non
potest. Solus episcopus conuocatis ab
baribus alisc⁹ prelatis et religiosis per-
sonis: ac litteratis sue diocesis de quib⁹
sibi expedire videbitur: poterit eos de-
gradare. vt in c. i. de bere. li. vi. et licet ille
textus. dicat q̄ ille persone conuocare de-
beant esse de diocesi. vbi tamen ibi nō re-
perirentur recurrentem esset ad aliq. di-
ocesim ut dicit ibi. Jo. an. in nouel. Sed
occurrit iuxta hoc dubitatio: An ista de-
gradatio debeat fieri tantum vbi cleric⁹
traditur curie seculari mortis supplicio
deputandus. An etiam sit idem quando
debet perpetuo carceri mancipari. iuxta
formam. c. excommunicamus lo. ii. co. ti.
Manor. in. ouer ibi questionem. et tandem
concludi etiam in secundotcasu: scilicet per
petui carceris babere locum. predicram
degradationem. pro quo facit secundus
eum aperte textus in dicto capitulo. i.

sbi cum dicit: aut perpetu⁹ immuradus.
et cetera. Si vero laici fuerint de hoc cri-
mene condemnati: statim sine alio domi-
niculo seculari sunt relinquendi iudicio:
animaduersione debita puniendi. Po-
testates autem sive iudices et alij domin⁹
temporales officiales sive eoz nuncij:
taliter sibi relictos statim recipient et si
ne dilatione debita animaduersione pu-
niunt. non obstantibus appellacionib⁹
per eos interpositis aut interponendis
cum tam secundum ius canonicum quaz
etiam secundum legem imperialem: ap-
pellationis remedium sit hereticis fau-
toribus ac eorum receptoribus et de-
fensoribus interdictrum ut in capitulo ut
inquisitionis. de bere. libro sexto et ex il-
lo tex. infert ibi glo. q̄ sententia lata in
causa criminali debet statim mandari ex-
ecutioni non expectato lapsu decendi.
sed ille textus iudicio meo probat con-
trarium: cum ibi permittatur fieri execu-
tionem incontinenti et eo quod in crimi-
ne heresis non admittitur appellatio ut
dicit ibi textus. ergo vbi appellatio non
excluderetur: quod est regulare in omni-
bus crimibus in tantum quod in eis
nedum condemnato: sed etiam tertio
permittitur appellare. ff. de appl. nō ta-
tum. esset. differenda executio nec statim
esset fienda. de materia tamen quia non
est presentis speculatio remitto ad no.
per Bar. in dicta lege. non tantum. et la-
tius per eum. lege qui ultimo. ff. de peni.
et per Gal. lege. aditos. L. de epi. audi. et
in lege unica. L. ne ex deli. defun. Con-
suetudo tamen habet quod in quocunq; criminis
non expectato decendio ad ap-
pellandum mandatur incontinenti sen-
tentia executioni quo ad penam corpo-
ralem. quod intellige vbi non esset ap-
pellatum de quo remitto ad no. per do-
ctores in locis predictis. et per canonistas
in capitulo secundo de re iudi. et quo ma-
gis sint astritti huiusmodi secularis po-
testates et officiales contra hereticos hu-
iusmodi executiones facere: statutum est
quod ad requisitionem diocesanorum seu
officialium suorum: aut inquisitorum hereti-
ce prauitatis iuret precise attendere atq;

vel nō: v. in eventum procedat ad cęq; q̄
dum sententiam contra ipm vel nō. bar.
in. l. diuin. ff. de custo. et epi. re. renuit qđ
non tenebitur ad executionem faciendam
procedere: nisi processus sibi exhibeatnr
et idē tenet in. l. magistratib⁹. ff. de iuris.
om. iudi. ad quod allegat tex in dicta. l.
diuin. ad idem inducit quod habetur in
auct. de sanct. epi. §. si verosed Manor.
in. c. i. de offi. or. reprobendit in hoc. bar.
et dicit contra ipm esse tex. expressum in
dicto. c. vt inquisitionis. §. prohibemus.
vbi dicitur q̄ de crimine heresis cum sit
miser ecclasiasticum neq; directe neq; indi-
recte potest iudex secularis cognoscere.
sed pura et nuda executio ad eū pertinet
ad requisitionem iudicis ecclesiastici. Et
hec opinio satis placet: quia fundatur a
perre per dictum. §. prohibem⁹. §. ego
limitarem hoc procedere vbi daretur de
injusticia contra sententiam ad impedien-
dum executionem. ad quod etiam faciūt
not. per Inno. in dicto. c. i. de offi. ordi.
et in. c. cu in iure. de offi. deleg. et p. Erch.
xiii. q. v. administratores. vbi tamen di-
ceretur eam fuisse nullam et de hoc exci-
peretur ad impediendam executionem:
tunc admittenda foret hec exceptio per iu-
dicem seculariem exequentem: dummodo in-
breui posse de ea constare nec requereret
altiorem indaginem: iuxta not. per bar.
in. l. iii. §. condempnatum. ff. de re iudi.
Nam nullitatis exceptio impedit execu-
tionem sententie ut in dicto. §. codempna-
tum. c. l. si cum nulla. co. ti. c. de cetero.
de re iudi. et per glo. in. c. pastoralis. §. qz
vero. de offi. dele. et per Inno. in. c. cu in
iure. eo. ti. Hec obstat tex. in dicto. c. vt in
inquisitionis. §. i. in fine. vbi dicit q̄ iudex
secularis statim recipiat condemnatos
de heresi et indolates sententiam exequia-
tur contra eos. nam ille tex. loquitur de
condemnatibus de crimine predicto. Con-
stat autem contra quem sententia lata
est nulla non esse condemnatum. ut cla-
re dicit textus in dicto. §. condempnatū.
Similiter nec obstat textus in dicto. §.
prohibemus. eiusdem capitolo. quia hic
non cognoscit iudex secularis de crimi-
ne heresis: quod ibi interdicitur. Sed

rantum de nullitate sententie quod ibi-
dem minime probibetur. Et pro baco-
clusione multū faciunt ea que notat An-
gelis. consilio. cclxxv adō etiam aliam
limitationem ad predicta Q vbi iudici-
seculari alias constaret sententiam fore
iniustam: non deberet ad eius executionē
procedere: ne animam suam dampnaret
iuxta not. per Inno. in dicto. §. quia ve-
ro. c. pastoralis. t si cogeretur per iudicē
ecclesiasticum per censuras t alias turis
penas potius debet ista bumiliter tolle
rare quam mortem iniustum alicui ifer-
re ar. c. inquisitioni. de sent. ex. neg: per
hoc dici potest qd se intromittit de hoc
crimine corrā dispositionem dicti. §. pro-
bibemus. quoniam non se intromittit co-
gnitionem super predicto crimine assu-
mendo quod ille tex. probiber. sed ex co-
scientia priuata quam babet crimen bo-
micij declinando quod quemlibet vi-
tum catholicum decer. est aliud specia-
le in hoc criminē qd pro executionib. fa-
ciendis t auxilio impendēdo contra be-
reticos poterunt ecclesiastici iudices re-
cursum babere ad potestates t iudices
seculares excommunicatos: t de facto t nō
de iure officia illa t dignitates possiden-
tes: dūmodo sine periculo more ad supe-
riores eorum legitime presidētes recur-
sus nequeat baberi. vt probat tex. c. pre-
fidentes. de bere. li. vi. ex quo tex. per lo-
cum a speciali dicemus corrariū in alijs
casibus vt ad tales non recurratur. Ex
quo poteris assumere nota. limitationē
t intellectum ad omnia iura que dicunt
qd iudex ecclesiasticus debet recurrere ad
auxilium iudicis secularis quando op̄
est. pxi. di. cum ad verū. t. xxiiii. q. v. prin-
cipes. de offi. ordi. c. i. t econtra secularis
ad ecclesiasticum. nam vna potestas per
aliā iuuatur. t. di. c. quoniaz. ad quod
etiam faciunt no. per Inno. in. c. licet ex
suspecto de fo. cōpē. t in dicto. c. i. de offi.
ordi. t per idem intelliges no. per Bar.
in. l. vni. a. in prin. ff. si quis ius di. non
op̄en. vbi dicit qd etiam inter seculares
iudices potest vnu implorare auxilium
alterius potentioris. L. de bij qui latro
ocu. l. ii. omnia enim ista debent intelligi

modo predictos t per eundem modum li-
mitabis etiam not. per Ein. t Jo. an. in
c. per venerabilem. §. rationibus. qui fi-
sunt legi. vbi per illum tex. dicunt qd si
causa committitur episcopo Haduano t
duo sunt electi: alter canonice: t alter nō
qd intelligitur commissa existenti in cano-
nica possessione. t idem tenet Archi. xi. q.
i. si quisquam. debet enim intelligi de il-
lo qui bona fide esset in possessione. sec
autem si de facto tantum esset intrusus
per predicta.

Vicesima questio.

u Icesimo quero: An redeun-
tes ab heresi indifferenter
sint admittēdi. t an euadant per hoc pe-
nas criminis. Archi i. c. vt cōmissi. §. nec
non. de bere. li. vi. dicit qd illi qui veniūt
infra tempus gratie admittendi sunt: li-
cer enim fuerunt moriti: non tamen sunt
coacti ex quo a nemine sunt prouenti. be-
ne facit. ff. ad tercul. l. i. §. mater. cum se.
Sed ip̄e tenet qd etiā post tempus grā-
tie admittendi sunt re integra utpote qz
aliquis non fuit personaliter requisit:
nec corrā eum probationes sunt recepte.
ad hoc de preben. si tibi absenti. li. vi.
Qui tamen post predicta tempora vene-
rit indignus est veniam licet errorem dete-
gat. t remittit ad not. in. l. i. L. de bij. qui
latro ocul. t sic recitando ipsum transiit
Jo. an. t Domi. ibi. t id quod isti dicunt
de tempore gratie: umilitur consuetudi-
ni quam solent seruare inquisidores be-
retice prauitatis: qui vt prediximus in
principio inquisitionis premittunt ser-
mones ad populum: vbi babent inquire-
re de fide carbolica differentes argz ad-
monent omnes bereticos: vt recognoscē-
tes errorem suum ad fidem carbolicam
conuertātur. que tamquam benigna ma-
ter que nulli claudit gremium redeuntis:
eos benigne recipiet. t solent prefigere
certum terminum infra quem isti obce-
ant venire: t istud appellatur tempus
graties sed Hosti. in sum. ti. de bere. sen-
tit aperte qd antequā sit conuictus de
heresi quandocunq; admittitur cōfites-

errorem suum t volens reconciliari: etiā
si timore probationum confiteatur. dū-
modo iudez videat ipsum contritū t spe-
ret de conuersione sua. Jo. an. in. c. exco-
municamus. lo. i. §. dāpnari. eo. ti. in qua-
dam apostilla sentit Q nedum antequā
sint conuicti: imo etiam postquam sunt
condemnati per sententiam possunt re-
dire t euadere penam mortis. t idez sen-
tit glo. not. in. c. pe. eo. ti. In corrariū ta-
mē facit tex. in. c. ad abolendaz. §. i. eo. ti.
vbi tex. videtur requirere Q incontinenti
redeant t sponte. Nam post dampnati-
onem videtur hoc facere timore pene im-
ponēde. t post probationes videtur fa-
cere timore probationum innuit enī ille
tex. Q ad hoc vt redeuntibus ad fidem re-
mittatur pena mortis ista requiruntur:
scilicet Q sponte abiurent t Q incontinenti.
Si ergo q uis exspectauit probatioēes
contra eum fieri t per eas conuinci t po-
stea vult conuerti: nec hoc facit incontinenti
nec sponte: quia videtur timore proba-
tionuz fecisse. §. t do. Lar. in cle. ad no-
strum. §. pe. eo. ti. tenent Q si postq; nega-
uerunt sunt conuicti nō admittantur ad
buiusmodi reuocationem erroris: ad fi-
nem euadendi penaz corporalē sed Pa-
nor. in dicto. c. excommunicam". §. damna-
ti. sequitur opinionem quam Jo. an. ibi
renuit in apostilla de qua predixi. t pro
ea adducit tex. in. c. accusatus. de bere. li.
vi. vbi relapsis dumtaxat non parcitur.
semel ergo lapsis licet sint condemnati.
parcendum est. exquo volunt ad fidem re-
dire. Dicit tamen Q ista op̄i. aperte non
probatur iure: imo potius posset defen-
di contrarium. quia dictum. §. dampnati
nullam indulgentiam dat dampnatis. t
c. ad abolendam. vult Q statim redeant
t sponte vt dictum est. t. c. pe. eo. ti. loqui
tur de deprebēsis in heresi t non de cō-
demnatis. sed dicit Q alia opinio rāquā
mitior est sequenda ar. regule odia. t re-
gule i penis. de regu. iur. li. vi. t ad. c. ad
abolendam satis colorate posset respon-
deri Q satis incontinenti dicitur redire
si nullam dilationem expectat nec pene
impositionem. l. disponderet. S. el potest
dici secundum eum Q aut sunt condeme-

nati de L. c. co adhuc non sunt tradis-
ti curie seculari: t babet locum peniten-
tia. Aut sunt traditi curie seculari: t tūc
non sic locus penitentie. Nam tunc pro-
prie non dicuntur venire spontēne inco-
tinenti. Sed in bac op̄i. varietate ego di-
cerem Q vbi ad lēnteriaz esset processum
contra hereticum nullo modo eius cōuer-
sio esset admittenda ad effectum euaden-
di penam mortis. t pro hoc induco. tex.
in dicto. c. pen. de bere. in. §. damnati. tun-
cro. §. si qui au tem in. §. damnati. dispo-
nitur de damnatis per sententiam vt tra-
dantur curie seculari. sequitur statim. §.
si qui autem. vbi tex. loquitur depreben-
sis in heresi: non tamen de cōdenatis.
qui si redire voluerint: euadunt penam
mortis: tamen perpētuo carceri sunt mā-
cipandi. hoc etiā probatur per tex. in. c.
vt cōmissi. eo. ti. li. vi. vbi solum concedi-
tur facultas mitigandi penam vel muta-
di bijs qui mandatis inquisitorum obe-
dientes fuerunt: propter quod in carcere
vel muro fuerūt reclusi. secus ergo in eis
qui in pertinacia perdurarunt: quousq;
de criminē fuerunt cōdenati. p̄terea
vt superius diximus cuz regula iuris sit
Q penam illam illatam per sententiam
nullus possit sine principis auctoritate
relaxare. t in hoc casu hec regula non re-
periā violata excepto casu predicto di-
cti. c. vt cōmissi. non debemus hoc exten-
dere ad non exp̄essum. vbi tamen ad con-
demnationem non esset processum etiam
si esset per testes vel alias probationes
de heresi conuictus: satis crederem reuer-
tētem admitti debere. pro quo facit tex.
in dicto. c. accusatus. in prin. t apertius
in. §. ille quoq; nec obstat tex. in dicto. c.
ad abolendam. quem supra indurimus:
quia debet suppleri per tex. in dicto. c. ac-
cusatus. t hoc non est nouum Q priorē
leges trabantur ad posteriores vt. l. nō
est nouum. ff. de legi. p̄tvidendum ta-
men est caute quando isti volunt redire
ne simulata cōuersione: redeant fraudu-
lenter: t sub angī specie gerant lupus
vt. c. vt officium. §. prouiso. codē ti. li. vi.
Et aduertendum qd ea que prediximus
circa admittendos bereticos ad reconcilie-

litatione & gremium ecclesie: atque erroris
abiurationem: locum eius sibi vendicat
in his qui redeunt ab apostasia. cu[m] illa
non constitutat diuersam speciem ab be
resi: sed tantum addat quandam circum
stantiam aggrauantem. vt dicit Zbo. se
cunda scđe. q. xii. arti. i. in solutiōe ad ter
rium: iuxta illud secunda Pe. ii. melius
erat eis viam domini non agnoscere quod
post agniram retroire. cum ergo iura pre
inducra generaliter admittat hereticos
non relapsos ad abiurbationem & aposto
sia non constitutat diuersam speciem ab
heresi ut diximus. iure igitur apostate
erunt admittendi. nec obstat rex. in. l. bij
qui. L. de apost. vbi rex. in fi. dicit eos re
uertentes no[n] fore admittendos. Ita illa
lex non est admittenda: cum disponat de
materia mere spirituali: scilicet heresis quod
est mere ecclesiastica. nec sub laicorum iu
dicio potest cadere ut in. c. vt inquisitio
nis. s. probibemus. de bere. li. vi. H[oc] er
go imperator legem illam condere potu
it. ad quod facit. c. bene quidem. xvi. di
z. c. ecclesia sancte marie. de consti. cum
multis si. presertim hoc casu quo ius ca
nonicum specifice contrarium disponit.
pro quo induco rex. in. c. quidam. de apo
sta. vbi copelli iubetur apostate per pre
latos suos: vt fidem quam promiserunt
teneant. ac ritus iudaicos dimittant. Si
igitur copellendi sunt per ecclesias ad id
ergo a fortiori voluntarie & spontanee ve
nientes debet agnitti quod caute est co
siderandum. predicta vera sunt in hereti
cis non relapsis. si enim essent relapsi:
sine aliqua auidentia essent seculari iu
dicio relinquendi. vt dic. c. ad abolendā.
s. illos quoque. et dico. c. accusatus. Sed
intellige: quod eorum cōuersio no[n] est admit
tenda ad hoc vt penam mortis euadant.
nequaquam tamē sunt eis bumiliter perita
sacramēta penitētie ac eucbaristie dene
ganda. vt in. c. super eo. ti. li. vi. Et idem
dicas eadem ratione vbi superius dixi
istorum conversionē non debere admitti
debet enim intelligi iuxta determinatio
nem dicti. c. super eo. Sed quero quis
dicatur relapsus. Hoc determinat rex.
in dico. c. accusat. in prīm. t. in. s. i. t. ii.

¶ nota ¶ ne dum ille qui post abiurant
heresim recidit in eandem relapsus cen
setur. iuxta tamen distinctionem illi rex.
sed etiam ille cui propter suspitionē he
resis fuit indicta purgatio & se purgavit
relapsus dicitur. si in eam post abiura
tionem est relapsus. vt probat rex. in di
cto. c. ab abolendā. s. illos quoque. quia
tamen inter cetera disponit rex. in dicto
c. accusatus. s. eum vero. ¶ ille qui in una
heresis specie vel secta aut in uno fidei ar
ticulo vel ecclesie sacramento cōmissit: &
postmodum heresim abiurauit simplici
ter vel generaliter: si postea in alia spe
cie siue articulo cōmittat: debet ut relap
sus in heresim iudicari. ¶ Iuxta hoc oc
currat dubitatio: Hone ¶ non sic simpli
citer abiurauit sed tantum in illo articu
lo. postea labitur in alio: an dicatur rela
pus. et glo. ibi dicit ¶ no[n]. et licet Archbi.
contrarium ibi teneat. tamen Jo. an. in
nouel. sequitur illam glo. cum verba de
beant aliquid operari. de priuilegiis. si papa
& quia in penis benignior interpretatio
est facienda. Subiungit tamen ¶ raro
practicabitur iste casus quia consuetu
do habet ¶ omnis relapsus etia in uno
articulo generaliter abiurer heresim.
Heddomi. tener contrarium propter co
nivitatem quam habent heresies inter se
quia de vanitate conueniunt in idipsum
de bere. excommunicam. lo. i. t. ii. t ex hoc
fundamento tollit motiuua Jo. an. t pro
bac op. Domi. ego induco ea que san
ctus Zbo. dicit scđa scđe. q. v. articulo
tertio. vbi tener ¶ in heretico discredent
e ynuis articulum fidei non manet fides
formata nec informis in alijs articulis.
cuius ratio est. quia species cuiuslibet ha
bitus rerum dependet ex formalis ratio
ne obiecti qua sublata species habitus
remanere non potest. Formale autem obie
ctum fidei est veritas prima. secundū quod
manifestatur in scripturis sanctis & do
ctrina ecclesie: que procedit ex veritate
prima. t[em]pore quicunque non inheret sicut
infallibili. & divine regule: doctrine eccl
esie que procedit ex veritate prima in scri
pturis sanctis manifestata: ille non ha
bet habitum fidei. sed ea que sunt fidei:

alid modo tenet q̄ per fidem . sicut si a
quis teneat in mente aliquam conclusio-
nem nō cognoscens medium illius dem-
onstrationis: manifestū est q̄ nō babet eiū
scientiā sed opinionē soluz. vnde ille q̄
de bijs que ecclesia docet que vult teneret
et que nō vult nō tenet. iam nō inheret ec-
clesie doctrine tanq̄ infalli bili regule:
potius proprie voluntati. et quo sequitur
q̄ bereticus est simpliciter qui pertinaciter
ter discredit vnum articulum fidei: no-
enī est paratus in oībus sequi doctrinam
ecclesie. si enim nō pertinaciter iam non
erit bereticus sed errans. vnde manife-
stum est q̄ talis bereticus circa vnum ar-
ticulum fidem nō babet de alijs articulis.
sed opinionem quandā secundū pro-
priam voluntatem. quia nō credit ex ba-
bitu fidei sed quia sic placet sibi. go
ma aut̄ abiurandi heresim traditus per
ter. in. c. ego berengarius. de conse. di. ii.
et debet scriptura fieri de hac abiuratio-
ne: et subscribi manu propria ipius ab-
iurantis. pro quo est glo. i. q. vii. cōuenientibus.
et vbi talis persona fuisset ex cuius
heresi multe ecclesie fuissent scanda-
lizate: debet copia illius abiurationis
ad omnes illas trāsmitti: vt que male fu-
erunt edificate de peruerso gaudeant et
edificantur de conuerso. vt ibi dicit rex.
in fine. ¶ Sed qualiter debet fu-
der pronunciare in sententijs ferēdis vel
penis iniungendis redeuntibus ad fidem
et heresim abiurantib⁹. Solutio. Dicas
q̄ nō debet eos pronunciare hereticos
quia nō sunt. xliii. q. i. hec est fides. vbi
de hoc. et q. vltima dicit aplus. et c. qui i
ecclesia. nec pronunciabit eos tales fui-
se. quia modus iste non est datus a iure.
sed dicet sic. quia te inueniemus per tuā
confessionē vel probations legitimas
hereticū vel hereticos adorasse: nunc aut̄
saniori vsus consilio. Eis prout asseris
ad vnitatē ecclesie corde puro et fide non
secta redire. idcirco te in primis abiura-
ta omni beretica prauitate iuxta formā
ecclesie ab excommunicatiōis vinculis: qui
bus tenebaris astrictus absolui. Si
tamen ad eandē ex corde redieris. et iniū-

questionem tangit glo. i. q. vii. maximus.
et tenet Q sic, nisi esset lata sententia sup
amissione iuris patronat? Sed Panor.
in: c. qz diligētia. de elec. tenet indistincte
illū nō recuperare būiusmodi ius patro
nat ar. c. vergentis. iuncto. c. pe. de bere.
z. l. cōmīsa. ff. de publi. et veti. nisi ex gra
tia sibi restituere. Et quod ego induco
not. per Imo. in. c. fina. de bere. In hac
etiam penitentia iponenda debet babe
ri discrip̄io: ut si a principio cōuertantur
et sponte: mitius cum eis agatur. Si aut̄
v̄lterius distulerint conuersionē: v̄pore
quousq; sunt conuicti. vel notoriū sit eo
rum crimen. quia in eo fuerunt deprebē
si: augēda erit pena: et si opus fuerit v̄f
sag ad perpetuum carcerem. ut in dicto. c.
penul. §. si qui autē eo. ti. discrip̄io iraq;
audicantis in bijs debitā moderationem
adhibebit attentio predictis. et etiam cō
sectura quam babet de cōuersionē et pec
nitentia et dolore būius conuersi. Enca
su tamen ipso iure reuersus recuperat
primū statum. videlicet si mulier aliqua
carbolica incidit in beresim propter qd
perdit priuilegia que carbolice mulieres
babent in dote. si illa postea cōuertatur:
recuperat ipo iure omnia predicta priu
ilegia que amiserat. ut in auct. de priu.
dot. §. quia enim. in fi. coll. vii.

Questio vicesima prima.

v. Iestimo primo quero: En
si heretici in errore persistunt
et volunt publice disputare cōfirmantes
errores suos: sit cum eis disputandum.
et idem quero: circa quoscunq; alios insi
deles. Et dicendū est Q in disputatione
fidei duo sunt cōsideranda. unum quidē
ex parte disputantis. aliud aut ex parte
audientium. Ex parte quidem disputan
tis est cōsideranda intentio. Si eni dis
putet tanquā de fide dubitans. et verita
tem fidei pro certo nō supponens sed ar
gumentis ex p̄terī intendens: proculdu
bio peccat tanquā dubius in fide et insi
deles. et pro hoc induco glo. xvi. di. nos
ad fidem. et in. l. iii. L. de sum. tri. Si aut̄
quis disputet de fide ad cōsiderandos erro

res: vel etiam ad exercitium ut faciūt the
ologī: illud est laudabile/ex p̄te vero au
dientiu cōsiderandū est: v̄trum illi qui
disputationē audiunt sint instructi et fir
mi in fide. aut simplices et in fide titubā
tes: nam coram sapientibus in fide firmis
nullum periculum est disputare de fide.
Sed circa simplices est distinguendū. qz
aut sumus sollicitati et inuitati ab infi
delibus: puta iudeis: hereticis: siue pa
ganis intentibus corrumpere fidem no
stram. Aut nō sum⁹ sic sollicitati. Pri
mo casu necessarium est publice disputa
re de fide: dūmodo reperianſ ad hoc suf
ficientes et idonei qui errores possint con
futare. pro quo facit glo. in dicta. l. iii. et
capi. cum quibus. xp̄ii. q. iii. et crederem
ego Q ybi infideles et heretici nō vellent
ad fidei disputationē venire zelo redeun
tudi ad fidem veritate cōperta: sed poti
us ad quandam inanem ostentationem:
cautum eſſer eos prudenter eludere. ver
baq; ad aliam materiam cōuertere. dū
modo simplices qui adstant nō sentirēt.
et hoc ne secreta fidei nostre indignis pā
damus. et contra doctrinā xp̄i margari
tas seminemus ante porcos. nam nibil
oīno eis respondēre: auditorū causa vti
le nō videtur. ne forte simplices existimēt
nos responsionis penuria declinare cer
tamen. et fides corum ledatur ex hoc. pro
quo tex. cum glo. xlvi. di. in mandatis. et
eadem. di. §. i. in glo. Quando aut̄ licet
secreta fidei occultare. vide glo. not. xxi
q. ii. inuenta. Unde Gregorius in pasto
rali. sicut incauta locutio in errore per
trabit. ita indiscretus silentium eos qui
eruditri poterant in errore derelinquit.
ybi tamē ista necessitas cessaret peric
ulosum est disputare de fide coraz simplic
ibus. quia eoz fides ex hoc est firmior
Q nibil diuersum audierunt ab eo quod
credunt. ut determinat sanctus Tbo. se
cunda scđe. q. x. arti. vii. banc autem dis
putationem nō permititur laicis facere
imo excommunicandi sunt si publice de fi
de disputauerint. ut probat tex. in. c. qui
cunq;. §. inbibem⁹. de bere. li. vi. Discre
tio aut̄ maxima adhibenda est in būius
modi disputatione: ut in bijs que sunt

fidei p̄ncipaliter quis iuitatur auctorī
ratibus noui et veteris testamēti. qz ille
sunt diuinit⁹ reuelate: et theologie prin
cipia et fidei n̄fē: nō humana sed diuina
reuelatiōe que constat nobis per sacras
scripturas fuerunt nobis tradita. Istis
tamen p̄suppositis cum grā nō tollat na
turam sed perficiat. oportet Q natura
lis ratio subseruat fidei. sicut et natura
lis inclinatio voluntatis subseruit cba
strati. Unde apl̄us dicit. i. corin. x. In ca
ptiuitatem redigentes oēm intellectum in
obseqūum xp̄i. et per hunc modum aucto
ritatib⁹ pbilosofoz: interdum sacra do
ctrina vtitur: vbi per rōnem naturale ve
ritatem cognoscere potuerunt: sicut pau
lus actuū. xvii. inducit verbum arati. di
cen s. Sicut qdām poetaruz v̄torum di
gerunt. gen⁹ dei sumus. et idem fecit scđa
ad Titum. i. c. in fi. ybi iduxit illud Epi
menidis poete: Erētenses semp̄ menda
ces male bestie ventris pigri. et in prima
ep̄la ad Corin. illud Terentij. Sepe bo
nos mores corrumpunt colloqua prava
de quo vide bonā glo. xxvii. di. c. turbat
sed tamen sacra doctrina bijs vtitur q̄ si
extraneis argumētis et pbabilib⁹. aucto
ritatib⁹ vero sacre scripture p̄dictis: rāq;
ex necessitate argumentādo cōcludētib⁹
et si q̄ aduersarius nibil crederet eoz
que diuinitus inspirantur: et per sacram
scripturam babentur: nō remaneret cuz
eo iaz v̄lteri via ad pbandū articulos
fidei per rōnem. sicut et in alijs scientijs:
cōtra negantes principia nō est argumē
tandū. licet sit in hoc differentia: qz alie
scientie pbice: licet nō possint pbare sua
principia. et ideo cōtra ea negantem non
disputent: sed relinquunt supiori sciētie.
suprema vero iter eas scilicet metabaphi
sica disputat cōtra negantem sua princi
pia si aduersari⁹ aliqd cōcedat. Si aut̄
nibil cōcedit: non pot̄ cum eo disputare.
Hoc est tamen soluere rōnes ipsius. Sa
cra tamen scriptura cum nō habeat do
ctrinam supiorem: disputat cōtra negan
tem sua principia. argumētando qdem
si aduersarius aliquid cōcedat corum q̄
per diuinam reuelationē traditam in sa
cris scripturis babetur. Si vero aduer
sarius de predictis nil credat: nō manet

amplius via ad pbandū articulos fidei
per rōnem. poterunt tamen solui rōnes
que in contrarium inducunt cōtra fidē. cū
enī fides infallibili veritati initatur. im
possibile aut̄ sit Q vero demōstretur con
trarium: qm̄ vero oīa cōsonant ut pbūs
dicit. i. erbi. cōcludit manifeste Q p̄ro
bationes que cōtra fidem inducuntur nō
sunt demonstrationes sed solubilia argu
menta. ita dicit sanc⁹ Tbo. p̄ma parte
q. i. arti. viii. hoc eriaz cōfirmat. nāz si fi
des n̄rā ratione humana posset ostendi
preter hoc Q derogaretur dignitati sue
tolleretur et meritum fidei. nam fides nō
babat meritum cui humana ratio p̄bet
experimentuz. et scđm p̄dicta debet itelli
gi illud qd̄ apl̄us Petrus ait. Marati
reddere rōnem omni poscenti vos de ea:
q̄ in vobis est fide et spe. i. Pe. iii. Ex q̄
bus p̄z q̄ permitiose cōincuntur errare
qdaz qui sciolos se esse iactant fidē n̄rāz
humanis rōnibus nitētes fundare. q̄ ra
men dina veritate et reuelatione cōstitit.
derogant enī dignitati eiusdez vt p̄diri
mus: et idūt ifideles in derisione fidei
credunt enī Q huiusmōi rōnibus iuncta
inur et ppter eas credamus. Ex hoc eriaz
pater sume reprobendendos eos qui qd̄
rōne attingere nō possunt admittere i si
de catholica nolunt. cuz enī illa excedat
oēm rōnis humane sublimitatē. satis te
merariū est ea velle rōe iustigare. nā vt
pbūs dicit. ii. merba. Intellect⁹ n̄f sic se
babet ad p̄ma entia q̄ sūt manifestissima
i natura. sicut oculus vespertiliois ad so
le. et Job. xi. Forſitā vestigia degi cōpre
bendes et oipotente vscq; ad p̄spectū repe
ries: q̄ si dicat nō. et xxvi. Ecce deus ma
gnus vincens sciam n̄rāz. et i. Corin. xii
ex pte enī cognoscimus. eo maxime qm̄ ex
defectu intellectus n̄rī eriaz de rebus sen
sibilibus q̄ n̄rī cognitioni subiacet plu
rima ignoramus quāto magis ea q̄ intel
lectum n̄rī infinitum excedunt cōpreben
dere nō valebimus. vnde in bijs cōsultū
est humiliari deo. nec de se q̄cquā p̄sumē
re. humilitas enī ad sapientiam disponit. vt
dicitur prover. xi. ybi humilitas. ibi et sa
pientia. valde eriaz admirandū est de istis
hereticis q̄ superstitionē iudaicā sequūt
d. iii

¶ cum in lege mosaica multa credenda proponatur quod rōne humana cōprebendi nequunt. illis toto corde inberēt et fidē nostra abborrēt propterea quod credenda alia qua p̄dicat quod per dei potētiā possibilia sūt. sicut et illa quod in lege veteri cōtinētur ostēdiciā veritas fidei nře et miraculis in ea factis et quod adhuc dierim videm⁹. sicut et ego vidi miraculū de sacramēto alteris quod ad oēs ifideles cōuincendū susciceret. cuž enī miracula solū fiant virtute diuina iuxta illud ps. quod facis mirabilia sol⁹ et de⁹ nō pōt esse testis falsitatis. relinquit ¶ miracula quod sunt facta ad confirmationē fidei nře arguant ipsius infallibilē veritatē. Et ex alio confirmat quod ē mirabilissimū ut inq̄t Augu. ¶ iter p̄secutorū potētissimorum tyrānide quod fidei xp̄i sp̄edire: imo extingue sunt conati. immumerabilis turba nedū simpliciū s̄z sapiē tissimorum ad fidē xp̄i p̄ universas prouincias cōuolauit: i qua oēm humānū itrellē etum excedētia p̄dicant. voluptates carnis cobibetur. et oīa quod in mūdo sūt cōtempm̄i docētūr qb̄ aios mortaliū assentire maximū est miraculorum et excellētissimorum dñe inspiratiōis opus. ut cōrēptis visibilibus sola inuisibilita cupiant. adeo ut cōrēpta etiā corpali vita p̄ crudelissima tormentorum genera: multi pro xp̄i fide virā finierint. quod nō alt̄ q̄d dina inspiratione fieri exploratū existit. Si aut̄ dicaf ¶ si ne miraculis fides xp̄i fuerit recepta hoc oībus signis esset mirabilis: si ad credēdum tā ardua: ad operandū tā difficultia et ad sperandū tā alta. mūndus absq; mirabilib⁹ signis motus fuisset. et p̄sertim a simplicib⁹ et ignobilib⁹ boībus q̄les apli fuerūt quod xp̄i ecclesiā plātauerūt. et si arguaf in contrariū de lege macbometi que falsa est: et tā a multis est recepta. dicēdū ¶ quod nō est sile quod xp̄i fides baber oēs diffūltares de q̄bus p̄dictim⁹ et cuž eis a principio sup̄sit exordiū: atq̄ cum martirij a cōbitate tanq̄ granū frumenti quod in tra mortuum est multuz fructuz attulit. Ex aut̄ macbometi processit via contraria. nā promisit voluptates carnales eius seca toribus ad quartū desiderium carnalis cōcupiscentia instigat. p̄cepta etiā tradi vit p̄dictis promisīs coformis voluptrati carnali. babeās relaxās in qb̄ p̄dūm p̄trum est etiā carnalib⁹ boībus obediri. documēta insup veritatis nō attulit nisi quod de facilī a quolibet mediocriter sapiente naturali i genio cognosci possunt. quin poti⁹ vera quod docuit: multis fabulis et fal sissimis doctrinis imiscuit. signa etiā nō adbibuit supernaturali facta q̄bus solis dñe inspiratiōi testimoniū cōueniēt adbibere: ouž opatio visibilis quod nō pōt esse nisi dina: ostēdit doctore veritatis inuisibiliter inspiratū. s̄z dicit se in armoz potentia missuž. quod signa et latronib⁹ et tyrānis nō desunt. ei etiā a principio no cre diderūt aliqui sapientes in rebus dīnis et humanis exercitati: s̄z boīes bestiales in desertis morātes oīs doctrine dñe et humane prorsus ignari. p̄ quoq̄ multitudinem alios armorū violētia in suaž legē coagit. Nulla etiā dina oracula p̄cedētū p̄p̄terarū ei testimoniuž pbibēt: qn potius q̄si oīa veteris et noui testamēti docūmenta: fabulosa narratiōe deprauat. ut patet legē ei⁹ insipienti. vnde astuto cō filio libros veteris et noui testamēti suis sequacib⁹ nō reliqt legēdos: ne p̄ eos falsitatis argueret. Adhuc etiā p̄o vltorio ri p̄dicto p̄cōfirmatiōe nō p̄igebit in medium afferre quod lacra. in. v. sui opis libro deducit sic inq̄ens. Quis ē tā excors tanq̄ cecus quod nō videat in martyrib⁹ fuisse sapientia. licer eorū p̄secutores malicia et furore excecati stultos esse arbitranſ. qui cū haberēt in sua p̄tate supplicia virare cruciari tñ et mori maluerūt. sed possent ip̄i ex eo videre nō esse stulticiā in q̄nta boīuž milia p̄ orbē totū vna et parti mente cōsentīt. si. n. femine sexus infirmata labunk viri certe sapiūt. si pueri si adolescentes ip̄rouidi sunt p̄ etatem. maturi certe ac senes habent stabile iudicium. si vna ciuitas desipit: certe vtq̄ innumerabiles stulte esse nō possūt. si vna prouincia vna natio prudentia carer: certas oēs brē intelligentia recete necesse est: cū vero ab ortu solis vſq; ad occasuž lex diuina susceptra sit: et omnis sexus: omnis etas et gens et regio et natio vnius ac parib⁹ animis deo seruant eadez sit vbiq̄ pacientia idem cōceptus mortis intelligere debuerāt aliqd in ea re esse rōne: quod nō si

ne cā vſq; ad mortē defendat: aliqd fundamenti et soliditatis quod eaž religionem nō tātu iuris: vexatiōe: nō soluat s̄z ageat semp et faciat firmoz̄. debuerāt p̄terea existiare cū videat dilacerari boīes varijs tormentorum generib⁹: et iter fatigatos carnifices iuictā tenere pacientia: cō sensuž tā multoz p̄seuerantia morientū nō vanā esse neq; ipaz pacientia sine deo rātos cruciat⁹ posse supare. latrones enī robusti corporis viri etiā lacerationes p̄ferre nō qunt. exclamat et gemit⁹ edunt vincunt enim dolore. qz deest eis inspirata pacientia. nři aut̄ ut de h̄ris raccā pueri et mulierculē torturas suas tacite vincunt: et exp̄mēre illis gemitū nec ignis pōt. Ecce sexus infirm⁹ et fragilis eras. dilacerari se toto corpe vtq̄ patif. nō necessitate qz licet vitare si velint. s̄z volūtate: qz cōfidunt in deo. bec ille. Jure igit̄ cōcludere possūt verba maximi ep̄i in quodā sermone in mediū p̄ferētes. Rouerim⁹ inq̄t qz nō sine magno discrimine de religiōis veritate disputam⁹: q̄z tantoq̄ sanguine cōfirmata videm⁹. magni periculi res est si post p̄p̄teraz oracula post aploz testimonia. post martyru vulnera: veterē fidei q̄si nouellā discutere p̄sumas. et post morientū sudores ociosa disputatiōe cōtendas.

Questio vicesimasecunda.

¶ Icesimosecundo q̄ro: In de heresi possit q̄s accusari p̄ mortē. et dicēdū ¶ sic. vt. xxiiii. q. iii. c. fi. et in. c. filij. de bere. li. vi. de quo est bona glo. xxiiii. q. ii. in sumis boītū limitat glo. xxiiii. q. iii. c. ip̄a pietas. nisi illi dū viuerent esse bone fame. p. c. in pmis. ii. q. i. s̄z intellige ea in casu in quo loq̄f. s. qn ille q̄ accusat esset heretic⁹ vel als iabilis. et sic etiā loq̄f. t̄. in. d. c. in pmis. als aut̄ crederē ¶ huiusmōi accusatio etiā cōtra nō infamātū esset post mortē admittēda. et hoc iudicio meo p̄bat satis agre t̄. i. d. c. filij. cōuincit aut̄ in hoc casu mortutus de crīmī. si postq̄ erat accusat⁹ seip̄z occidit. nam tūc cōscia criminis se videt occidisse. p̄o quo est glo. not. in. l. fi. L. de

¶ contrariū dīte ita. g.

fur. s̄t. et tibi tenet bar. ¶ Itud tamen limita nisi beres vellet innocentia purgare defuncti vel id quod pro innocentia reputatur: vt est q̄libet iusta defensio utputa p̄scriptio. vel ¶ fecit ad suaz defensionē et silia. naž q̄ baber iustaz defensionē innocentia par est. naž ei⁹ factū pōt defendi. q̄ uis oīno excusari nō possit. ff. ad le. iul. repe. l. iulia. §. fi. ita tener bal. in. l. ii. L. q̄ testa. fa. po. s̄z in crīmī beresis diffīcile innoccētia posset p̄bari: cū in aio cōsistat beresis nisi eēt casus ybi ex aliquo p̄ticulari facto vel dicto illa cōcludere. et adhuc eo casu si illi in vita de hoc crīmī ne fuissent infamati vel suspecti predicta excusatio nō admittere. vt i. c. filij. de be. li. vi. qd tamē intellige iuxta ea q̄ inferius dicā in eodez mēbro: p̄scriptio etiā in hoc crīmī viuente beretico nō p̄cedit. sed eo mortuo admittit sola quadragēnaria ad tuendum beredes suos quo ad bona q̄ babuerūt ab bereticis. dūmodo illi dum viuerēt catholici putarenf. als see. totū hoc p̄bat t̄. no. in. c. ii. de p̄scrip. li. vi. p̄ quē t̄. declaraf. l. apostara rum. L. de apost. Formā aut̄ p̄nuncian di hoc casu et silib⁹ cōtra mortuū vide p̄ glo. no. in. §. p̄ corrariū. insti. de beredi. q̄ ab int̄. defes. ¶ Considera tamē ¶ ista accusatio ac mitis ad finē occupādi bona illius quē in vita cōstat bereticū fuisse. nō aut̄ ut aliq̄ pena alia puniatur. et voluit glo. in. d. sum. et ne mirandū de hoc. cum etiā si cōtra viuentē esset accusatio instituta. si tamē ante q̄ pena sibi inferretur mortuus extitisset nō esset in ei⁹ corpus aliq̄ iusticie executio post mortē fienda. p̄ t̄. no. in. l. defuncto. ff. de publi. iudi. ex quo manifeste cōuincit errare assessoref seu iudices maleficioz q̄ in defunctos faciunt executionē pene capitalis. et hoc te net Aug. in. d. l. defuncto. et faciat ad ide not. per L. in. l. ii. L. qui testa. fa. po. cōueant igit̄ ab hoc: alias tempore s̄dicatus conueniri posset. tanquam inferentes iniuriam cōdaueri. in. l. i. §. quotiens. ff. de iniur. dicit tamen Jo. de imo. in. d. l. defuncto ¶ quādoq̄ de facto seruatur contrarium. presertim in graib⁹ delictis. et ybi esset talis consuetudo to-

¶ prius est heretic⁹ et ut causa est q̄ heretic⁹ de t̄. r. 7. de forma procedendi. in iustiū. corubey.

leranda esset in odio & detestatione eorum.
& propter facti memoria. ar. eius quod baberet
pro. q. i. c. mulier. ubi etiam aial irrationa-
le punitur propter facti memoria. & ar. ei-
us quod babetur in. c. cuius ad monasterium. de-
star. regu. ubi monachus qui in morte non
resignauit pecuniam quam tenebat tanquam
proprietatem sine consensu abbatis: iubef sepe
liri extra cimiterium cum pecunia isler qui
limo: in signum potioris. Pena tamen ex
communicatis astringi poterit hereticus post
mortem. xiiii. q. iii. sane. & per glo. ea. c. &
q. in sum. & idem tenet glo. in. c. si quis epus.
eo. ti. & talis excommunicatio non ideo ser-
vit ille amplius ligatus. quod ita ille eternaliter est
dampnatus. sed in criminis detestatione. vt
ceteri hoc iudicium terrible ecclesie audi-
tes: filia committere contremiscat secundum ar-
cibi. in. d. sum. bodie tam non esset necesse
in eos ferri simus. cum a iure sint excommuni-
cati. & bere. excommunicantur. lo. i. non tam
colligunt propterea quoniam possent etiam ab boiis ex
communicari. iuxta no. p. glo. & docto. i. c.
ita quorundam de iudei. Inserit etiam in ipsis
alia pena post mortem. quoniam eos corpora non
debet brevi ecclesiastica sepultura. immo quod
cumque eos presumperit ecclesiastice trade
re sepulture: ipso factio simus exceptio icurrat
utique ad satisfactionem cognitis. a quo absol
uit non debet nisi propriis manibus publice ex
humulet. & priuati bimoi corpora damnatorum
& ultra hoc locum ille perpetua debet carere
sepultura. vt. in. c. q. cunctis. in p. de bere.
li. vi. & pondera illa recta quod requirit quod suis
manibus extumulet. & sic non satis esset si p
alium faceret. vt dicit ibi glo. regredit etiam
ter. Protrumulet publice. Considera tam
quod ista accusatio post mortem habet locum
tum in hereticis. non autem in credentibus fautori
bus & receptatoribus eorum quod non sunt hereti-
ci. quod morte eorum bimoi crimia extinguitur
verguntur test. i. c. accu. s. porro. e. ti. li. vi. &
bimoi vero est. quod istorum bona non sunt ipso iure
confiscata. vt i. eo. s. si vero. & bac conclusi
onem tenet arch. Jo. mo. & io. an. in. d. s.
si vero. quod ad parentiam tum sepulture eo
iure quo heretici censes. vt i. d. c. q. cunctis
in p. Etiam iuxta predicta quod eo casu quo
predicitur contra mortuorum. an si aliquis volu-
erit eum defendere admittatur. glo. regredit q. s. t.
one. xiiii. q. ii. c. damnationis. & tenet quod sic

ff. de procu. seruū quoq;. s. publice. t m
time cu3 in cā criminali pro iūstō quis
possit appellare. ff. de appl. nō tm̄. s. op
ponit glo. q̄o admittit̄ cu3 nō possit ca
uere de rato. ad qd̄ respōdet Q̄ satis v̄
b̄e ratuz. et quo nō opponit obijcēm̄ cō
trarie voluntatis. de cose. di. iiiii. q̄ris. s.
ego limitarez hoc eo casu quo illi i vita
no erant diffamati de hereti v̄l suspecti.
nā tunc nō essent aliq; etia3 filij vel bere
des ad eoꝝ defensionē admittēdi. p quo
iudicio meo est tex. apt⁹ in. d. c. filij. Sed
illo casu aduertenduz est Q̄ etiā si nō ad
mittatur defensores ad excusandū de
lictū. v̄l ad opponenduz se cōtra proba
tiones t cōtrariū probāduz. admittēdi
tamē sūt ad pbāndū corruptionē vel fal
sitatē illiꝝ pbātiōis. ita Q̄ cōcludat illa
nō esse legittimā probationē. qz solūmō
a iure excludunt ad probanduz cōtrariū
directu eiꝝ qd̄ probatuz fuerat sec⁹ aut p
būc moduz idirectū. sic determinat io. an.
i noui. i. d. c. filij. quē seq̄tur ibi domi. t
p hoc babes no. irēlectuz ad oia iura q̄
volūt stare alicui probationi t nō admit
tunt cōtrariā probationē. debet. n. irelli
gi mō pdicto. facit i fili qd̄ no. glo. t bar
in. l. iuris gentiū. s. qd̄ fere. ff. de paci
mitare etiā t scđo illū tex. vt irēligat̄ em̄
in filiqs v̄l beretib⁹ mortui beretici q̄ sūt
admittēdi illo casu. sec⁹ aut in alijs extra
neis arguēdo ex illo tex. p locū a spāli. si
cut t multa alia spālia propter detesta
tionē tanti criminis repiuſtatura. ad qd̄
etiā seruit rō glo. ibi posite q̄ dicit Q̄ ali
orū nō interest se opponere buic defensiōi
t defēsiō q̄ admittit̄ ex fauore publico p
quēcūq; p̄stita. vt in. d. s. publice excludi
tur prop̄ eundez fauores publicū. cuius
maxime iterest tam nefandū crimē indi
late pumiri. t inde est Q̄ etiā si in alijs
criminibus neouim condemnato: sed etiā
tertio permittatur in fauorem condem
nati appellare. ut. l. nō tantū. ff. de app.
in hoc tamen criminē etiā ipsi condem
nato appellatioñis remedium interdic
tur vt late superius diximus: t hoc pro
pter criminis enormitatē. Q̄o cui pe
ne subiectetur iste qui mortuū accusauit
si succubat in accusatiōe. glo. in. d. c. sane
dicit Q̄ ei cui supponereſ accusat⁹ si viue

Ser t' nō ei cui modo supponit, nec min
tū grauius sit peccare in mortuū q̄ in v
uum. vt. **L.** de sepul. vio. l. q̄ sepulcra. se
Ego dubito an illud sit verū. cum accus
tor succumbēs punias similitudine sup
pliāj. **L.** de accu. l. fi. imo ab hac pena i
multis casib⁹ excusat⁹. de quib⁹ per glo
no. in. l. artibetas. s. calumpniator⁹. ff. d
bij. qui no. infsa.

Questio vicesimaterci

ii *Icesimotertio qro de pen
filijs hereticorum infligenda*

Ad qđ est dicendū Q̄ puniunt in successione p̄ma. nā in bonis p̄nis minime sucedunt. imo illa fisco applicātur. si enī in crīmī leſe maieſtatis hoc est iſtitutū. a fortiori in crīmī heres̄is locū ſibi debet vēdicare. cū lōge magis ſit eternā q̄ remporalē ledere maieſtates. ſic dicit rex. do bere. c. vergentis. Puniunt etiā alia pena. qz filii hereticorū t receptatororū t fautorū vſq; ad ſcōdā generationē ad nullū eccl̄iasticū beneficiū ſeu officiū publicū admitti debet. t ſi ſecus actū fuerit eſt illo d. irriſū t inane. vt. c. quicūq;. h. heretici. e. ti. li. vi. qđ itellige de ſcōdā gradu deſcentiū per linea masculinā. In deſcentiū autē per linea femininā ad primū gradum dūt atar extēdīſ. vt in. c. statutū lo. ii. eo. ti. t li. Itē illud itellige de illis quorū pgenitores iuxta predictā diſtinc̄tionē fuerunt heretici vel decesserūt heretici. nō aut̄ illorum quos emendatos eſſe conſtiterit: t reincorporatos eccl̄ie unitati. t pro culpa huiusmodi ad mandatum eccl̄ie p̄niām recepiſſe quā ipſi vel iam pſecerūt vel humiliter pſequuntur vel ſunt parati ad recipiendū candē. vt in. d. c. statutū. h. fi. Sed iuxta p̄dicta dubitatur: nunqđ filius heretici ipso facto p̄dat beneficiū eccl̄iasticū qđ habet glo. in. c. ſatis pueruz. lvi. di. cocludit Q̄ non q̄ ſic transit P̄anor. in. d. c. vergentis. remittens ad glo. in. d. c. quicūq;. h. aduer te qz glo in. d. c. ſatis pueruz nō loq̄tur in crīmī heres̄is: ſed i crīmī leſe maieſtatis. t glo. in. d. c. quicūq;. ad quā remittit nil dicit d̄ bac materia. Jo. an. i noui.

¶ contra. et finaliter tenet quod extendatur ad eos. ne plus habeat luxuria quam castitas. ¶ id est tener ibi archi. et sequitur Ioh. an. in nouel. quod dicit se sic consuleisse cum quibusdam doctoribus: cum illegitimi sit de sanguine respectu generis: et in ipso etiam timeatur crimen paternum. ¶ ad le. iul. ma. l. quis.. Item si puniuntur filii legitimi a fortiori bastardi. quod sunt odibiles legi. ar. de pben. eum qui. li. vi. cum suis coegerit. Ita quod iura generaliter loquuntur bene facit ad hoc. ff. de in ius. voca. l. si fuerit tamen secundum doctrinam Cy. in. d. l. quodque illud est intelligendum de bastardo quod patrem certum posset noscere. secus autem esset in vulgo quod si natus ex incerto coitum est certum patrem demonstrare nequint. quod tunc cessat in eius ratio cum non constet illud esse patrem eorum. et id est sequitur Ioh. an. in. d. c. statutum. Subdit ramen ibi domini. Quod ubi cois usus alicuius civitatis vel loci reputaret illos de domo secundum quod dicit seruari Florentie et perusij: ubi deferunt arma illius agnitionis de qua esse putantur. tunc ad eos buiusmodi pene extenderentur. et dicit suisse hoc de mente bar. in. l. pronunciatio. ff. de ver. signifi. et in lege filium. ff. de b. q. sunt sui vel alie iur. Confirmo etiam amplius hanc partem. nam in causa odio ronabilis: simplex appellatio filii comprehendit etiam naturale. ut in. l. liberum. coniuncta rubri. ¶ de iterio. ma. inter. pu. et tu. hoc autem odio ronabile est nam cum in crimen lese maiestatis filii dicantur digni primo supplicio. ut i. d. l. quisque. s. filii vero. a fortiori in crimen hereticorum. p. d. c. vergentis. ad idem facit quod non. bar. l. l. ii. ff. de accu. et in. l. tutelas. ff. de. c. dimic. et in. l. fi. ¶ de ver. sig. ubi tenet quod si ius siue dispo loquitur per verba naturalia. ut pote filii vel nepotes comprehendunt etiam naturales et bastardi. quod secundum naturam sic trahunt naturam a primis sicut legitimi sic est autem in pposito: quod iura superius inducta loquuntur de filiis hereticorum per verba naturalia. s. filii et nepotes. et et presumunt imitatores delicti primi sicut et naturales; imo multo fortius cum ex talibus complexibus sepe numero degeneres viri et scelerati nasci consueverunt ut dicit rex. Ioh. di. si gens anglorum. Sed quod au-

stene preditte se extendat etiam ad filios quod natu sunt ante eorum pres hereticum incurrit. Calde mouet baculum. q. in consilij suis in. ti. de bere. consi. iii. et arguit pro et contra finaliter tam cocludit quod non se extendant ad eos per. l. emancipatus. ff. de sena. cum materia sua. Item facit quia filius ante natus est superueniente dignitate in persona pris non consequitur privilegium vel honorem. ut. l. senator. ¶ de digni. li. xii. et. l. filii. s. senator. ff. ad muni. et per consequens si non bonorum ergo nec premium vel onus. ut. l. ex qua persona. ff. de reg. iur. ad idem. l. i. s. fi. ff. de bo. po. con. ta. et. l. si necesse. s. si deportar. ff. de hoc libert. per quod iura filii iam nati propter superveniente casum in persona pris. non repellunt a successione. et pro hoc etiam inducit. l. diuomarco. ¶ de quest. et dicit etiam casus expressum in. l. it. ¶ de libert. et eo. libe. Et cuius confirmatione potest induci quod in simili non. Cy. in. d. l. quisquis. circa filios illius qui commisit crimen lese maiestatis sed in contrarium facit quod non. ibi Sali. qui tenet illa pena etiam habere locum in antea natus. cum non minus in eis bereditarii criminis exempla sunt merenda. et quod iura generaliter loquuntur. nec ob. iura in contrarium inducta secundum eum. propter grauitatem enim criminis lese maiestatis contrarium in eo statuitur. et per easdem rationes idem ego dicere in criminis heresis: cum sit longe maius. ut in. d. c. ver gentis. ad hoc etiam facit textus aperte in dicto capi. statutum. s. fi. de bere. ibi cum dicitur: vel tales etiam decessisse probantur: ex quo innuitur sufficere quod patres eorum in morte fuissent heretici. nec potest dari conueniens solutio ad illum textum ad idem facit. d. c. filii eodem titulo: quod loquitur de illis quod ostenderunt signa hereticis cum decuberet in lecto propter infirmitatem de quod decesserunt: et contraria tollunt per ea quod dicitur. ¶ quod sit in hoc cruce spale: propter etiam grauitatem. Sed an inquisidores heretice. prauitatis poterunt facere statuta ut propter augendo penam contra hereticos ve alias circa hoc crimen disponendo. et secundum est secundum Lapum. in. c. ii. s. cum. et. c. p. statuto de costi. li. vi. quod non. quia sunt de

legati. Et. c. per hoc. et. c. ne aliq. de here. li. vi. ex quo insertur quod etiam delegatur ad universitatē causarum non potest facere statuta. quia a iure non reperitur sibi concessum. Iti enim sunt delegati ad universitatē causarum. ut not. glo. in. d. c. per hoc. et conclusionem istam sequitur etiam Domini. in. d. s. statuto.

Questio vicesimaquarta.

in iuris
an pro de
l. r. h. h. n. r. p. s. r. d. q. i. u. r. i. u. r. s.
in iuris
¶ Decimoquarto quero. An si aliqui heretici sunt in una civitate: possit tota civitas expiri siue alias destrui. et glo. in. c. si audieris. p. iii. q. v. arguit. quod sic per illum tex. et vi dentur ibi velle Ioh. et Laure. quod quilibet possit hoc facere sed in contrarium inducitur ea quod si non licet. versi. quasdam. et versi. b. s. igitur. et. q. iii. versi. non ergo. et. q. vlti. quicquid. et quod non. p. iii. q. ii. inter hec. in prima glossa. archi. in. c. presidentes. de bere. li. vi. dicit quod ecclesia concedit generale auctoritatē exterminādi hereticos. p. iii. q. v. si vos. et. c. si audieris. que non tantum diriguntur principibus. et facit ea causa. q. viii. legi. et de. beret. excommunicatus. s. catholici. ubi etiam ad eos exterminados: conceditur cruce signatis indulgentia vita maria. tamē occasio et spoliatio talium est quod fiat ex edicto principis vel ecclesie. c. cum secundum leges. eo. ti. li. vi. ne ex cupiditate vel. vltione potius quam ex iustitia vel obedientia pugnare videantur. p. iii. q. i. quod culpatur. et. q. ii. c. i. et. q. iii. sex. disserente. quod etiam tenuit. Ray. in sum. eo. ti. vers. Sed nunquam. et H. in sum. eo. ti. s. sed nūquid catholici. et Host. in sum. eo. ti. s. qualiter euitentur. vers. sed nūquid catholici. Idem sequitur Ioh. an. in nouel. in. d. c. presidentes. et Domini. qui subiungit oportere necessario procedere iudicis declaracione super criminis heresis ad hoc ut ista executio fieret. p. d. c. cum secundum leges. s. ista videtur mibi cum supportatione nimis crudelis et indigeste dicta et in tanta questione: ubi de tantorum periculo agit. et pertinet ubi innocentes pro nocentibus puniuntur grauius et profundi scriberunt et calam magis reperadus fuisset. qua propter ego dicere quod

etiam f. s. i. ve ciuitate sint heretici. dum modo ciuitas ipsa hereticum non incurrit. adeo quod delictum istud universitatē ciuitatis ascribi possit. non propter ciuitas possit expiri aut alias destrui. nullo enim iure hoc reperitur cautum. immo iura clamant in contrario. s. quod per quod suos debent tenere autores. ¶ de peni. sanctim. de b. s. q. si. ama. pre cap. q. s. i. u. t. ad iura que in contrarium inducunt stat respōsio ad. c. si audi eris. per quod glo. p. s. a. se fundat. dici potest multipli. Primo quod illud erat pceptum legis veteris et iudiciale ut patet clare. nam habetur originaliter. Deutero. xiii. et talia in lege nova cessarunt. nisi de novo finisset instituta. nec legis noua institutio. Nam etiam prianus cui inscribit ille tex. in decretis non habuit facultatem iura generalia concedere. cum non fuerit Ro. pon. eo magie ubi de iure cendio et morte inferendis disponit. ut p. in illo tex. quod pene ab ecclesia non iponuntur ne cleri. vel mo. sinas sanguis. et eo. ti. eos li. vi. et de exce. prela. ex l. r. s. vel aliter diccas quod ille tex. non loquitur de hereticis sed de idolatria. et ista crimina sunt diversa ut ex superioribus p. z. Alter etiam potest dicitur quod loquitur quando oes de ciuitate inficeretur illo crimen. et si non oes: illud tamen tempore illo licite fiebat. Statim pcepto dei qui dominus est in vita et mortis. pro quo bonus rex. in. d. c. si non licet. et in. c. gaudem. de diuoz. ubi de homicidio Sampson fit metio. Et alia vero iura quod iducit Archi. videlicet. c. legi. respondet ut quod auctoritate dei illa facta fuerunt quod interius auctoritatē occidendi inspirabat. ut in. d. c. si non l. ad. c. si vos dicendum est quod loquitur quoniam auctoritate iudicis illa fuit. ut p. in. f. eiusdem tex. ubi dicuntur diligenter rectores. et ad. c. excommunicamus. s. catholici dicas quod intelligit quoniam in casu licito bellum contra eos moueref. et accedere auctoritate superioris quod hanc coegerere posset. alias autem sequebitur absurdum. quod pro actu illicito et reprobato papa concedere indulgentias que tamē pro operae caritatis sunt indulgede. iuxta not. per doct. c. quod autem. de peni. et remis. p. quo est textus eodem. ti. cum ex eo. tenet sanctus Tho. iii. sen. di. xx. Statuit ergo in hoc conclusio quod si ciuitas labefactat hereti-

sum, tunc demum possit epuri et destrui. et
non aliter. Hanc sententiam firmat bar.
m.l. aut facta. s. non nunc. s. de peni. in
crimine heresia et in crimine lese maiesta
tis et alias vobis filius punitur pro
pter delictum patris. et sic fuit factum de
carthagin. que propter rebellionem pas
sa est aratrum. vt. ff. qui. mo. vsufruct
amit. l. si vsufructus. Dicit etiam se vi
disse sententiam diffinitiavam Imperato
ris Henrici quam dedit contra ciuitates
briarie que fuit sibi rebellis. in qua dice
bat illam ciuitatem esse subiectam ara
tro. quam penam postea ex misericordia
relaxauit. que sententia diffinitiva est lex:
vt. l. ii. ff. de legi. et in. l. finali. L. eodem et
de re iudi. c. in causis. et ita fecit papa bo
nifacius. qui propter delicta quorundam
templariorum tortum ordinem eorum de
struxit: quia erant heretici. Hanc autem
sententiam nullus inferior a principe fer
re poterit: nec sine principiis auctoritate
hoc fieri potest. secundum quod late pro
sequitur Bar. in extra. quoniam. et idem
sensit uno verbo Gal. i. l. i. L. de sediti,
in fi. Sed quando dicemus ciuitatem
comittere heresim ut modo premisso pu
niatur. dicas quod si omnes esset hereti
cobel maior pars. vt in lege quod maior
ff. ad muni. et hoc tenet Bar. in dicta ex
tra. quoniam in simili materia. et requi
ritur quod conueniant ut uniuersitas ad
hoc facientur ut pote communicato con
filio: alias dicentur singuli facere et non
uniuersitas. iuxta no. per glo. l. sed si ex
dolo. s. i. ff. de dolo. r. l. aliud. s. refertur
ff. de reg. iur. neque per hoc credas quod pe
na corporali puniantur innocentes pro
nocetibus. quod manifeste patet per ea
que Bar. no. in d. s. non niqua et Gal.
m. d. l. i. L. de sedicio. Sed iuxta pre
dicta quero: an punira uniuersitatem de
heresi modo premisso censeantur singu
lares puniri ad hoc ut amplius puniri
nequeant. Ad hoc respideo quod singu
lares non eo minus puniri poterunt si
culpabiles in hoc delicto reperiantur.
quia quod debet uniuersitas non debet
singuli et contra. ff. quod cuiuscumque uni. l.
sicut. l. i. ff. de reg. iu. aliud. s. refertur: fa

cit. ff. quod vi aut dam. l. semper s. si i se
pulcro. Ad hanc decisionem faciunt not:
per Jo. mo. et Jo. an. in capitulo felicis.
de pen. libro. vi. in fi. et per Bar. in d. l.
aut facta. s. non nunc.

Questio vicefimaquinta.

u Iesu in quinto superest non
nullis hereticorum predico
rum obiectionibus et calup
nibus respondere. Dicunt enim neminem
ad christi veritatem esse cogendum. verbo
esse agendum. disputatione pugnandum
ratione vincendum. ne fictos catholicos
ecclesia bateat. et badius opinionis fate
tur Augu. se fuisse cum cecitate infidelit
atis: primitus tenebatur. postmodum
vero cum faciem suam ad veritatis lucem
conuerterit: cognovit nedium verbis et au
toritatibus banc confundari et confundi
sententiam: quinymo et exemplis. Nam
et ciuitas sua cu[m] primo tota esset in par
tes donati: ad unitatem tandem catholicam
legum imperialium timore conuer
sa est: quam tempore sua vidit ita perni
ciem prefaram detestari: vt in ea nunquam
fuisse crederetur. Item et alie multe ciuit
ates sibi nominatum conmemorabantur
ut in ipsis rebus agnosceret. eti[us] in bac
causa recte intelligi posse quod scriptus
est. da sapienti occasionem et sapientior
erit. bec ille in epistola ad Vincentium do
natista. et habentur transumptive. xxiiii.
q. vi. vides ut opinor. qualiter autem et
sacre scripture testimonio hoc idem pro
betur considera patrem familias seruis
suis precepisse cum ad invitandum ad
capicias in vias et sepes omnes destinat
ser. quocumque inuenieritis inquit bonos
et malos compellite intrare: legitimus quo
cum primo Gaulum postea Paulum ad
veritatem cognoscendam et tenendas ma
gna violentia christi cogentis esse copul
sum: quin potius quod mirum est ille q[uod]
pena corporis ad euangelium coactus
intravit plus illis omnibus qui verbo
tantum vocati sunt: in euangelio labora
vit et quez maior timor compulit ad cba
ritate: et perfecto charitas foras mittit

timorem. Sed et circa idem adversarij
predicti obijciunt deum dedisse librum
arbitrium. et ideo non debere hominem
cogi ad bonum: quod et donatus Augu
stino obijciebat. cui et ipse responderet. Et
tende et considera: Q[uod] non ideo voluntas
bona misericorditer impenditur ut ma
la voluntas hominis diligatur. Nam
quis nesciat nec damnari hominem nisi
merito male voluntatis. nec liberari: ni
si bonam habuerit voluntatem. non tam
men ideo qui diliguntur male sue volun
tati impune crudeliter permitteendi sunt.
sed ubi potestas datur et a malo prohib
ebendi: et ad bonum cogendi sunt. Nam
si voluntas mala semper sue permetten
da esset libertati. quare Israbelite recu
santes et murmurantes tam duris fla
gellis a malo prohibebantur. et ad ter
ram promissionis coppelabantur. ubi et
subiungit multa alia noui et veteris te
stamenti evidencia testimonia. babentur
transumptive. xxiiii. q. iii. displicet. hoc
etiam philosophorum schola apertissime
docet: qui enim nec natura ad virtutem
inclinantur: nec ingenuos habent ani
mos ut verborum doctrina duci queant.
quod precipue his contingit qui assue
tudine loga malum habitum induerunt.
necessitate est quasi beluas quasdam sub iu
go ponere et legum austerritate cobercen
dos fore. ut Philosophus docet. p. cibis.
et per hunc modum coacti recta operan
tes virtutum acribus assuefaciendo: tan
dem in bonos viros euadunt. ut ipse di
cit sedo eradicoru. Ex eo enim Q[uod] multoties
agitur secundum rationem: impre
mis forma rationis in vi appetitiva. que
quidem impressio nil aliud est quam vir
tus moralis. ut Thomas ibidez dicit ad
predicta etiam facit terrus. xxiiii. q. vi. s.
finali. Adhuc instant apostolos in sui
fauorem inducentes: quos non legitimus
violentia aliquos ad fidem compulisse.
nec a regib[us] terre ad bec auxilia petisse.
sed qui talia dicunt ut inquit Augustin[us]
ad Bonifacium comitem. non conside
rant aliud tunc fuisse et omnia suis con
venire temporibus. quis enim tunc in xpm
crediderat imperator? quis pro pietate

contra impietatem leges ferendo seru
ret: tunc enim adhuc illud propbericum
impliebatur. Quare tremuerunt gentes
et populi meditati sunt maria. Estiter
runt reges terre: et principes conuenerunt
in unum aduersus dominum et aduersus
xpm eius. nodum enim agebatur quod
paulo post in eodem psalmo dicitur. Et
nunc reges intelligite: eruditimi qui iu
dicatis terram. Seruite domino in timo
re: et exultate ei cum tremore. xxiiii. q. iii.
si eccl[esi]a. Posset etiam aliter eorum
objeto contutari. aliter enim cum his
qui nunquam fidei sacramentorum suscep
runt est agendum. qui non vi: sed proprijs
arbitrij voluntate suadendi sunt ut ad fi
dem conuertantur. vt. c. qui sincera. t. c.
de iudeis. plv. di. et aliter cum eis qui se
mel sacramentum baptismi adepti sunt.
qui etiam si metu ad christianitatem co
acti fuissent a principio. sicut factum est
temporibus religiosissimi principis Si
sebuti. qui a iam constat eos sacramentis
diuinis associatos: et baptismi sacramen
tum suscepisse et crismate vicos esse. et
corporis domini extitisse principes: ope
rat ut fidem quam etiam vi vel necessita
te suscepunt: tenere cogantur. ne nomine
domini blasphemetur. et fides quam suscep
perunt vilis et contemptibilis babeatur.
vt in dicto. c. de iudeis. quod tamen dixi
mus de conuersis per vim: debet distin
gui. iuxta t[er]t. in. c. maiores. s. item queri
tur. de bapti. Post hoc autem obijciunt
Q[uod] principes res eorum concupiscunt. et
ut auferant in eos sciuunt. Sed isti pessi
mi iudeica superstitione obsecati. super
quorum oculos ut ait apostolus: vsq[ue] bo
die velamen illud Ador[um] si apposituz ma
net: ut oculos habentes non videant. non
attendunt q[uod] sunt contraria veritati que
loquuntur. Si eni[m] principes prefati eo
rum vident bona: nequaquam misericor
diam pollicentes eos invitarent ad peni
tentiam. Sed quia eorum salutem ex vi
scribus sitiunt: etiam quod fisco suo co
perebat. dum tamen conuertantur libe
ralissime ipsis relatant. nec erubescunt
heretici sua dicere: qui in huiusmodi er
rorum lapsu[m] in suo domino remittent.

ut in capitulo quo iure. viii. di. t.c. quod
aut. xxi. q. vii. clamant insuper dicē
tes seuam crudelitatem in eos exerceri.
Sed hijs responderur per illud Hiero-
nymi super psalmam. Non est crudelis qui
cruelis iugular. sed crudelis patienti-
bus esse viderūt. Nam latro suspensus
patibulo: crudelis iudicem putat. p. vii.
q. v. Non est crudelis. Deus enim qui mi-
serator et misericors est patiens et multū
misericors. non ideo crudelis et rigidus
et cruentus reputatur: Qdiluvio genus
humanum delevit. et super Sodomitam et
gomorram ignem et sulfur pluit. Egypti
os submersit in fluctibus. Israbilitarū
cadavera prostravit in beremo. Dicit
postremo Q reuersi ad penitentiam non
recipiuntur: cum ecclesia pia mater gre-
mum non claudat redeunti. Quibus re-
spoderit per id quod scripsimus supra
qstione. xx. ubi lacrimis pertractauimus
quomodo et qualiter reuersi ab heresi:
admittendi sunt. Fruolis igitur ipo-
rum pessimorum hominum spretis que
relis iuris censura in eos est exercenda.
Alier enim Rex servit deo: quia Rex est.
aliter quia homo est. quia homo est: ser-
uit vivendo fideliter. quia Rex est servit:
leges condendo: iusta precipientes: et co-
traria probibentes. ac vigorem iuris in-
sularatos exercendo. Et cum hijs brevi-
ter finem facio. Ad laudem et gloriam
Iesu Christi domini nostri qui cu3 patre
et spiritu sancto vivit et regnat in secula
seculorum. Amen.

Ad illustrissimam Reginam byspanie
tratus contra bereticam prauitatem
per Gundisalvus de villadiego sacri pa-
lae apostolici auditorem euitus felici-
ter expliciit.
Et incipit tractat de irregularitate utri-
usque ac necessariu p̄p̄ cl. icis per eundem do-
ctorum.

Non iam irregulari-
tatum materia cler-
cis alijsq; ecclesiastis
viris summe exi-
git necessaria manda-
to superioris urgete
quorundam etiam ami-
corum precibus flagitantibus dignum
censui paucula quedam et utiliora de ea
dem materia hijs scriptis commendare.

Circa quem primo quero quid est irreg-
ularitas. Dicendum Q est nota siue im-
pedimentum canonicum ex facto seu de-
fectu proueniens qua quis prohibetur
ad sacros ordines promoueri. et in eisdē
ministrare. Ende dicitur irregulari-
tas: dicendum Q ab in quod est sine et re-
gula quia contra regulam iuris est irre-
gularis est natus vel aliter procedente re-
pore taliter dispositus vel Q non potest
assumi ad ordines vel in susceptis mini-
strate. Alterius quero unde habuit or-
tum irregularitas. Dicendum Q a iu-
re canonico Q probatur ex diffinitione
eiusdem in qua dicitur Q est impedimen-
tum canonicum. Item ad hoc facit. c. is.
qui de sen. et li. vi. idem tenet Inno. in. c.
ad audientiam. de homi. et in. c. nisi. cum
pridem. de renuncia. s. persone. et ibi co-
muniter docet. nec obstat illa auctoritas
veteris testamenti. Non edificabis mibi
templuz quia vit sanguis es. Quia de-
bet intelligi de morte illicite lata alicui:
ut notat abb. in. c. ii. de vita. et ho. clericis
contra hoc in ultimo dictu de morte: illi-
cita facit Q paulus homicida fuit: nam
in morte stephani protomartyris inter-
fuit. tamen ad apostolatum fuit assum-
ptus. Ad hoc dicendum Q ex revelati-
one et permissione divina fuit excusatus
et humilis effectus: ita notat specula. ti.
delegatis. s. dispensario. sentit ergo abb.
ex predictis Q homicida in casu non lici-
to iure diuino sit irregularis. ita tenet
ipse in. c. sicut dignum de homicidio.

Sed contrarium mibi viderit itaq; sit
tenenda illa opinio. Inno. que communis
est. Et ad illam auctoritatem non edifi-
cabis et ceta. Respondeo Q illa fuit pre-

figur: qd. oam eorum que in nouo te-
stamento fieri debebant arguendo a ma-
iori ut cum deus no permitteret tunc bo-
miciam edificare domum templi. mul-
tominus in nouo testamento permettere
tur construere corpora et sanguinem xpi.
vel alia sacra tractare. ita tenet glo. c. i.
de conse. di. i. qd patet nam in veteri te-
stamento. ut dicit ibi glo. multe homici-
de fuerunt sacerdotes. Circa quod est
considerandum qd in veteri testamento
erant irregularitates temporales non
perpetue que certis diebus excludebant
extra castra: et quando quis tangebat moe-
ticinium et alia. bivis modi: via tamci
erat perpetua. s. qd sumus sacerdos de-
bebat babere uncam et non repudiaram
ita notat Inno. in. c. nisi cum pridem. s.
personae. de renunciatione. et ibi hosti.

Sed contrarium credo. immo qd in vete-
ri testamento erant multe irregularita-
tes perpetue de quibus leui. p. vi. ubi dicit
tex. homo de semine tuo qui habuerit ma-
culam non offeret panes deo suo. nec ac-
cedet ad ministerium: eius si cecus fuerit
si claudus vel paruo vel grandi vel tor-
to naso. si fracto pede si manu si gibis:
si lipus si albuginem babens in oculo. si
iungem scabiem. si imperiginem in corpo-
re vel carnosus. omnis qui habuerit ma-
culam de semine aaron non accedet offer-
re hostias domino. nec panes deo suo.

Ex qua auctoritate manifeste liquit
multas adhuc esse irregularitates in le-
ge veteri: que in nouo testamento no sunt
supposito. tamen qd aliquae de predictis
litteraliter assumptae metaphorice impe-
diant ordinem siue promotinem in nouo
testamento: omnes tamen predicte assum-
ptae metaphorice impediunt. ut dicit tex.
nota in. c. binc et enim. cl. vi. ubi ponun-
tur metaphorice omnes predicte irre.

Et si dicatur que est ratio quare in ve-
teri testamento strictius obseruabatur
quod sacerdotes non essent corpore vicia
ei qd in nouo obseruatur. Dicendum
quod duplex est ratio. Prima qd sacer-
dotes veteris testamenti ponebantur ut
incitarent populum illum proteruum. et
contumacem ad dei colsum. si igitur illi

videnter sacerdotes contemnedos facile contenerent dei cultum. *Alia ratio qz* sacrificia veteris legis no habebant vir tutem expiandi vel proficiendi propter circumcisionē na vt ait apostolus ebre. *p. Impossibile est sanguinem taurorum aut hircorum auferre peccata. cum ergo haec mysteria no haberent in se reverentia debebat bonorari ex qualitate ministro rum que ratiōes cessant in sacrificijs no ue legis que ex seip̄is sacratissima sunt purgatorij cunctarum contagionum. vt dicit tex. in. c. vestra de cobabitatione clericorum et mulieri predictorū in particulari ex or diri licet.*

Quero ex quibus causerunt irregulari tas. Dicendum qd aliquando provenit ex delicto. quandoqz ex defectu ex delicto ut in excōunicato vel suspensiō vel iterdicto celebrante de quo pernotum ti. de clericō excōi. et in. c. i. de re iudicata. li. vi. et in. c. i. de sen. excōi. li. vi. Item de celebante tempore interdicti preremissa iuris obseruātia de qua in. c. alma mat de sen. ex. li. vi. de quo est. tex. in. c. is qui. s. fi. eo. ti. traditur per Imo. et doctores in. c. tanta de excessibus prelatorum.

Item percussor ut in toto ti. de bomi. et de clericō percussore. Item de simonia eo in ordine. ut in. c. tanta de simonia.

Item in clericō per saltum promoto y per totum ti. de clericō per saltuz. Idem in criminē notorio. ut in. c. fi. de repozib⁹ ordinandorū. nota per glo. et docro. in. c. ex tenore eo. ti. Ex defectu vero causa tur multipliciter. primo ex defectu natūrum illegittimi enī sunt irregulares de quo haberur. lvi. di. per totū de filiis presbyterorum per totum. Item propter defectum vel deformitatem membrorū. ut in toto ti. de corpore vicia. et in. c. ii. de clericō egrotante. Item propter defecrum sacram. ut in bigamia in. c. debituz de bigamis. et per totam. distinct. xxvi.

Item prohibetur ordinari percussus lepra de quo haberut de clericō egrotante per totum. et vii. q. i. per totū. Item est irregulares a repticiis vel morbo ca duco grauatus. ut in. c. maritum. et in. c. coiu. xxxiii. di. Item est irregulares in

famis infamia iuris. de quo vide singu larē tex. in. c. q. in aliquo. li. di. ii. et. q. iii. s. hic colligitur. Item infamia facti et redit qm irregularē. vt in. c. oipotens de accusationib⁹. et de bac materia vide op. tex. in. dicto. c. qui in aliquo. et in. c. no con fidat. l. di. in qbus plene de irregularita te disponitur. Et generaliter irregulari res dicuntur oēs illi qui sine dispensatio ne prohibētur ordinari. vt notat Imo. in. c. nisi cum pridēni de renuntiātē. s. persone. et ibi seq̄t̄ur hosti. Hunc vero de singulis predictorū in particulari ex or diri licet.

E primo de excōunicato qd de cl. i. ministrante circa qz est distin guendū: qz aut' est excōmu nicus excōunicatiōe mi

nor aut maiori. si minori licet celebrās peccet nullius tamē notam irregularita tis incurrit. ut in. c. si celebrat de clericō. excōi. mi.

Si vero maiori. aut scit se ee excōunicatū. vel scire debet aut nescit. primo casu irregularis est: si facit aliquē actum suo ordini reseruatū. Morādū est enī iuxta hoc qz tunc demū excōuni catus interdictus vel suspensus ex contracōtratione diuīmorū incurrit irregularitatēz si administrat aliquod officiū pertinēs ad certum ordinē ut est tex. in. c. i. de cle. excōi. minis. et ibi tenet docto. facit. n. tex. in. c. i. de re. iudi. li. vi. et tale qz illud officiū pertinet ad aliquē ordinē de iure et cōsuetudine: si enim pertineret de iure ad certū ordinē de cōsuetudine tamen ex pediretur per no ordinatos in illo ordi ne ut est dicere eplaz sine aparato. vt di cere respōsum in choro vel ministrare in altari presbytero celebranti exercens bu iusmodi actus excōi. suspensus vel inter dictus no incurret irregularitatēz ita no. Imo. in. c. tanta de excessi. prelatorū que sequitur cōmuniter docto. ita tener

Jo. an. in. c. i. de re. iudi. li. vi. Ex qui bus infertur Q excōunicat⁹ vel suspensiō benedicēs mēsam no est irregulares quia illud officiū no est reseruatū de iure certō ordinē. Infētiā Q nedū ordi nati in sacris ordinib⁹ possunt icurrere irregularitatē. sed etiā in minoribus

constituti ministrando in ordine suo mo do predicto pro quo est tex. in. dicto. c. ii.

de clericō excōunicata. et in. c. clericī. eo. ri.

Infertur etiam Q nullum habens o2

dīnem celebrās modo predicto incurrit

irregularitatē. et sic moniales quācūn

qz excōunicate interdicte vel suspense

exerceant diuina officia. etiā principaliter

officiantes in choro ut illa que dicit

capitulā vel orationē incurrit irregularitatē.

Idem dico si hoc faciant tem

pore interdicti probatur hoc per pdicā

qz per irregularitatē contrabendaz requiri

nur Q quis minister in suo ordine iste

vero ut liquide patet nulluz ordinem ba

bebat. Idem dico in alijs lycis isti ve

ro si in apparatu exerceant aliquādo ac

tum reseruatū certo ordinē no debent or

dinari. ut i. c. i. d. clericō no ordinato. mi.

non ex alio capite quia excōicati celebra

uerunt. sed qz hec geserunt no ordinati.

ita not. calderinus in tractatu de ecclesia

stico interdicto. et franciscus in. c. si cele

brat de clericō. ex. mi.

Hic primo pre

missis principio redeo ad illud Q excō

municatus maiori excōunicacione qui

scit vel scire debet se esse excōunicatū si

celebrat vel agit in officio sicut prius in

currit irregularitatē. ut in. c. aplice. de

clericō. ex. mi.

Dixi vel scire debet si enī

nescit ignorantia tamē est crassa et supi

na no excusatur. ut in. dicto. c. apostolice.

Ex quo infertur Q si clericus sciratus

per iudicē ecclesiasticū extiterit cōtumac

temū absens et ignorans fuit excōuni

catus post hoc celebrauit ignorantia non

excusabit eu ab irregularite. debuit enī

cogitare istud euēire ita not. Lap⁹ quē

sequitur pe. de ancha. in. c. quia cunctis

de cōces. pre. li. vi. qd not.

Item aduer

tendum qd dicitur crassa ignorantia si

iste per famā cognovit se esse excōicatum

et no credens ingessit se celebrationi diu

norū. pro quo est tex. in. c. illud. de clericō.

et mi. qd ego intelligere quād illa famā

est aliqualiter adminiculata al. aut no

dicit esse famā. s. vana vox ppli. q audi

enda no est. ut i. c. osijs. de elec. et in. l. de

curionū. L. de penis per ea. q no. Bar. i

l. de minore. s. tormento. ff. de questiōib⁹.

et ab. u. veniens. infra de testi. et qd vi

ctum est de fama. pcedit etiā in assertione

multoqz nā eis credendū est qd not. abb.

in. d. c. illud pro quo est tex. not. in. c. vni

co de clericō. p. sal. pro mo.

Idē crederē

quo no sit verisile qd euz fallat pro hoc

facit glo. no. in. cle. causaz. de elec.

Idē dicerē. si est prob⁹ vir. is qui denunciat.

no enī culibet. referenti est credendū. ut

in. l. ii. ff. qz cū falso turore. no. glo. in. c.

ii. de cōiu. le. pro. et glo. in. c. cupiētes in

prin. in. v. certā noticiā de electō. li. vi.

Qd limita dūmodo iste denunciās di

cat se vi. disc. secus si dicat se ab alio au

diuisse ita determinat bar. in. l. qdem de

cedens. s. fi. ff. de ad mi. tuto.

Itē limi

ta bic si iste denunciātōis sue reddit cām

et req̄itus per denunciātū informat expli

cite euz de eadē secus. si talē rōnem non

reddit vel si reddat req̄itus no explicat

pro quo faciunt notata per salicētū in. l.

si fundū. L. de rep. vendicatiō. Si vero

ignorauit et fuit ignorantia pbabilis tūc

euitat irregularitatē. ut dicit. c. aplice.

Sed qro an excōicat⁹ no celebrans sed

audiēs dīna incurrit irregularitatē. in

boc distinguendū est qz aut audie aucto

rizando pura cū sit excōicatus facit corā

se celebrari. ut faciunt qdaz. et tūc incur

rit irregularitatē per tex. in. d. c. illud

ad finem. de clericō. ex. mi. et per glo. in. cle.

archiepo de preui.

Et alias simplici

ter audie dīna. et tūc supposito Q ille

peccat mortaliter. qz no debet se ingere

re aliorū cōioni et usurpare cōionē sibi in

terdictā. ut in. c. illud.

Item allegato no

tamen incurrit irregularitatē; ita dete

minat Jo. an. quē sequitur abb. in. d. c.

illud.

Excōicati aut qui perturbat di

uinū officiū. itaqz req̄itus celebratib⁹ no

lunt exire. possunt inde violenter eici. et

inicientes ponere manus violētas i eos:

etiā si tales sunt clericī excōicati no icur

runt excōionē de qua in. c. siqz suadente

pv. q. iii. pro quo est tex. in. c. venies de

sen. ex. imo si tales excōicati in pfidiā ex

istentes ipediāt missarū solenia ne cele

brentur pro eo Q de ecclesia exire nolūt

incurrent sententiā excōicationis a qua

nd. s. n.

e iii

nō nisi per rōma. ponti. absoluī possunt
vt in cle. grauis de sen. Sed celebran-
tes coram talibus si sunt esenti incurrit
hanc penā. s. qđ eis est interdictus igrē-
sus ecclesie vt in. c. ep̄orū de priu. li. vi.
Itaq; si postea celebrant incurrit irregu-
laritate. vt in. c. is cui de sen. ex. li. vi. Si
vero tales celebrantes nō sunt esenti in
hoc fuerunt opinione: nam qđam tenue-
runt qđ etiā predicta pena in eis locu; habeat. et hoc tenuit glo. in. d. c. ep̄orū
et in dicto. c. is qui de sen. ex. li. vi. Sed
io. an. in nouella: et dominic in dicto. c.
ep̄orū tenent opinionem contraria: imo
qđ illud sit speciale in exemptis: quia de
illis loquitur ille titulus de preui. et ter-
dicto. c. ep̄orum: nō ergo pena illa debet
extendi ad nō exemptos per regulam in
penis de re. iu. li. vi. Nec obstat verbū
quātūcū possum in dicto. c. ep̄orū per
qđ vt immi qđ etiam nō exempti cōprebē-
dantur in illa dispositione: nam ponitur
allud vt faciat gradū respectu exemptoz
vt supremo gradu nō tamen respectu nō
exemptoz sunt em̄ exempti maiori exce-
ptione: et minori scđm ea que tradit glo.
in cle. attendentes de esta. regu. Et ne
mirandū qđ cōtra exemptos acius hoc
statuit fortius illi pūniēdi sunt ex quo
maiori priuilegio insigniti delinquere
nō erubuerunt. Item illi qui procluio-
res sunt ad būiusmodi perpetrāda espe-
rantes impugnatē propter sua priuile-
gia equū fuit ut speciali pena eorū auda-
cia cōpescere. ar. c. admonere. pp̄iii. q. ii.

De suspensione:

Ircā secundum videlicet de
suspensiō an ille celebrās sit
irregularis: in hoc est distinguendum qđ
aut suspensiō est suspensiō minori que
scilicet tantum a perceptione sacramen-
torum separat ut est excommunicatus ex cō-
muniōne minori: et talis celebrans nō in-
currat irregularitatem vt in dicto. c. si ce-
lebrat etiam si ab homine illa minor su-
pensiō fuisse inflicta ut si iudex protu-
lisset in aliquem sententiam excommunicā-
tionis minorē. Q; et si nō sit in cōfuerūdīc-

posset tamē fieri de iure vt in. c. cōgētrū
dam. iii. q. iii. Aut est suspensiō ma-
iori suspensione et distinguendū. qđ aut
ab homine aut a iure si ab homine irre-
gularis est quia mīcius agitur cu; lege
quam cum ministro legis vt in. l. celsus:
ff. de arbi. Itaq; Q; eo casu quo qđ est su-
pensiō a iure propter defectu; si suspē-
datur ab homine etiā si ex prima iuris
suspensione ingerendo se administratio-
ni diuinorū. iste nō incurret irregulari-
tatem incurrit eam si fuit ab homine su-
pensiō ita no. glo. in. c. ii. de tpo. or. li.
vi. qđ intelligitur si ille intendat nouam
suspensionis sententiā proferre pro ea qđ
infra dicam. Aut est suspensiō a iure
maiori suspensione et tūc aut propter de-
lictum aut propter defectum. aut propē
infamiam. Si propter delictum incur-
rit irregularitatē vt in. c. i. de re. iu. li. vi.
et in. c. i. de sen. ex. eo. li. Aut propter de-
fectum puta illegitimatis vel būiusmo-
di. et tunc celebrans nō incurrit irregula-
ritatē. quia nullo iure reperitur hoc ex-
pressu; vt in. c. is. qui de sen. ex. li. vi. Aut
propter infamia; vt sunt illi qui primo
propter crimina notoria prohibentur ut
in. d. c. fi. de tpo. or. di. et tunc celebrantes
nō incurrint irregularitatē: qđ hoc nul-
lo iure cauetur. predictam distinctionem
ponit Inno. in. d. c. si celebrat: vbi addit
Q; suspensiō a cōfessionib; non incurrit
irregularitatē. Ad vnum tamen ad-
verte Q; si suspensiō a iure iudex suspe-
dat in dubio non presumitur suspensiō
ab homine. presumitur enī Q; iudex nolu-
it exequi penam iuris non aut nouā su-
spensiō infligere ita tenet. Ento. et abb.
in. c. extuarū de priuilegiis. Et ex dijs
infertur ad vnu Q; si promotus ante era-
tem legitimam ministret in ordine susce-
pro non incurrit irregularitatē: quia est
suspensiō propter defectum. s. etatis ita
no. io. de sancto ieo. quem sequitur do-
minicus in. c. eos de tpo. or. li. vi. tenet
etiam Franciscus in dicto. c. si celebrat.
Ex quo posset inferri. Q; si promotus
ante etatem legitimā celebravit nō in-
diget dispensatione. s. apo. sed a suo cu-
rato poterit absolvī ex eo Q; cōtra iuris

prohibitionem celebrauit ante etatem le-
gitimaz. et sic peccat mortaliter. Ad hoc
tamen posset ante legitimā etatem sine
peccato de cetero celebrare. requiri dis-
pensatio pape. scđm glo. in cle. generale
de eta. et quali. que sic debet intelligi: ad
ueniente tamē legitimā etate ad ulteri-
us celebrandum nō requiritur superio-
ris dispensatio cu; suspensiō tantū itelli-
gatur a iure vsq; ad legitimā etatem ut
est tpx. in. c. vel nō est copos de tpe ordi.

Et predicta maxime procedunt tenen-
do illam opinionem que est cōis doctorz
in dicto. c. vel nō est copos qđ promotus
ante etatem legitimā nō est ipo iure su-
pensiō sed veniet suspendendus. et pre-
dicta sunt valde notanda.

Contrarium būius est determinatū per
quandam strauagantē. pñ. scđ. pmo qđ
incurrit irregularitatē cutus dispensa-
tio pape reseruatur. Idem est in eo qđ
promouetur ut extra tempora a iure statu-
ta: vel absq; litteris dimissoriis promo-
uetur ab epo non suo: omnes isti sunt ip-
so iure suspensi: et si būiusmodi suspen-
sione durante ingeserint se diuinis icur-
runt irregularitatē. ut disponit in. d.
extraua. que incipit. cum ex sanctorū or-
dinum. Et is etiā infero qđ si qđ icur-
rit irregularitatē quāq; de iure ipa irre-
gularitas iducat suspensiō quandam
ut in. c. i. de re. iu. li. vi. si tamē celebret
soluto priori vinculo excommunicationis
vel suspensiō propter qđ incurrit irre-
gularitatem. manente tamen irregulari-
tate non ex hoc incurrit irregularitatem
ratio est quia suspensiō est propter irre-
gularitatem que est defectus quide non
tamen delictum quod probat tpx. in. di-
cto capi. si celebrat: et hoc est notandum.

Et ex hoc etiā inferri posset qđ si cōtrit
de pte deceſſit irregularis supposito
qđ nōdū obtinuerit absolutionē a tali ir-
regularitate nō min⁹ ad supernaz patr̄
am euolabit. quia defectus est ut predixi
nō delictum. Ex predictis infertur ad
questionem quotidianā. an clericus noro-
rius fornicator celebrans incurrit irre-
gularitatem. Inno. tenet. in. c. si celebrat
Q; nō quia nō est a canone directe suspen-

sus. Sed cōtra suspensiō alij nō
ab eo auuat diuina. ut in. c. v̄a de cobi-
cleri. et muli. et idem tenet in. c. sicut eo. ti.
et in. c. tanta de eccl. prela. Sed bos.
contrarium in. d. c. si celebrat. et Jo. an. co-
trarij in. c. i. de re. iu. li. vi. et in. c. i. plato
abb. in dico capi. si celebrat dicit quod
tota difficultas istius questionis stat in
uidendo an sint isti directe vel indirecte
suspensi: seo ipē determinat. Q; in dico
capi. v̄a. dicendo istum incurrire irregu-
laritatē nedū enī est prohibitū alij nō
ab ipo notorio fornicario audiāt diuina
sed etiā ipis fornicatorib; est directe pro-
bibitū inflicta ne celebrant. ut patet per
tex. in. c. preter bec. fi. di. Et do. an. re-
net opinionē contraria in. d. c. si celebrat.
dans rōnez supposito enī qđ ista sit di-
recta suspensiō. nō tamē est inflicta propter
delictū sed ppter infamia qđ pater nā nō
ponderat delictū fornicatiois sed qualit
tas puta notorietas. sicut ergo supra di-
ximus in alijs crimib; notorij qđ cu;
ppter infamia censeat inflicta suspensiō
nō isert irregularitatē celebrati: ita erit
dicendū in bac suspensiōne. Sed pōctis
obuiare vides. c. si qđ sunt p̄sbyteri. lxxxi.
di. vbi dicit qđ istis est iterdict⁹ ingressus
eccl. ergo celebrates irregularitatē in-
currunt. p. c. is cui de sen. ex. li. vi. et ideo
tenēda ē abbaris opinio. et hanc etiā te-
net Inno. in. c. tanta de eccl. prela. et in
capi. cū medicinalis. de sen. li. vi. Quod
intellige anteq; cōcubinas dimittant nā
sic loqtur tpx. in. dicto. c. si qui sunt p̄sby-
teri. supposito quod p̄niā agant nō po-
terunt celebrare sine dispensatione papē
ppter ipedimentū quod manet quousq;
dispensatio fuerit adhibita: pro bac est
ter. in. c. fi. de tpo. or. di. et exp̄pssus tpx.
c. peruenit. l. di. ita no. hosti. in. c. fi. de cō-
bin. cleri. et muli. et speculator. ti. delega-
s. disp̄satio. v. Itē quādō dicit⁹. Sed
qđ iuxta pōcta an excōicat vel suspensiō
suis dicens horas extra eccl. officia
do ante populum puta in nau. vel in et-
itu. vel alibi sit irregularis: intelligo qđ
si officiabat principaliter dicendum est
quod sic ut in capi. cōcedimus de conse-
di. / Secū si iste principaliter officiās di-

cit horas cum uno vel duobus vel plurimi socijs officiando. tunc landabiliter agit si suprimit verba illa que a solo saecordore dicitur solent. s. dñs vobiscum. ita uo. specul. in ti. dele. s. dispensatio. & qd excommunicatus. Ad unum tamen aduerre & solum quis incurrit irregularitate si excommunicatus quis celebrat vel suspe fuis vel agat acrum reseruatum certo or dini ut dictum est. Secus ergo si exercitat iurisdictionalia puta & excommunicatur vel absolvitur. ita not. Imo. in. c. rata de eces. prella. qd intellige si absolvitur si ne ecclie solenitate. s. psalmo penitentia li. orone dñica. ut in. c. a nobis de sen. ex.

Lum enim talis absolutio sit ordinis sacerdotalis excommunicatus vel suspensus eam exercens vel quis alius tempore interdicti efficitur irregularis ira tenet abbas in. c. rata pre allegato. & hoc multu nota qd multi clerici in hoc errat absoluente cum predicta solenitate excommunicatos tpe interdicti.

Ixi etiā qd interdictus celebrans est irregularis hoc in distincke tenendum est per d. c. is cui in prim. de sen. ex. li. vi. tenet abbas in. d. c. rata. Exclusus est etiam ne dum a celebratione: sed etiam ab auditione diuinorū & a perceptione sacramentorū ut est tex. in. c. si sententia de sen. ex. li. vi.

Item est etiam qd celebrans tempore interdicti pretermissa d. iuris obseruatiōe incurrit irregularitatē. Iuxta hoc qritur utrum administratio sacramentorum sit prohibita tempore interdicti. Et dicē dum qd olim concedebatur baptismus parvulorum & penitentia morientium rātu de quibus in. c. non est uobis de spōsa.

Item viaticum & penitentia de ceden rib. & in. c. qd intē de pe. & remi/ bodie tamen penitentia est permitta repose in terdicti. etiam sanis. ut in. c. alma mater de sen. ex. li. vi. in prim. c. Item sacramentū confirmationis ut in. c. qm. de sen. ex. li. vi. vbi dicit tex. qd baptismus & confirmatione nouum parvulus sed adultris co ferri possunt. Item crismatis confirmatio

ut ibi. De ordimib' tamen dubitafan possint cōferrī illo tpe Imo. i. d. c. nō est vobis tener qd clericis pmissu est ordina nes recipere. laycis vero nō: ratio diuera stratis qd clerici nō cōsentur interdicti. layci vero sic: sed ista differētia nō procedit cum interdicto loco nō cōsestetur per sonne interdicte ut in. c. si sententia de sen. ex. in prim. ymo abbas: illud indistincte regnet clericos & laicos de loco interdicto posse ordinari etiā in loco interdicto: nā cum permitrat tpe interdicti celebratio diuinorū certo modo & administratio diectorū sacramentorū debet per ordinatos exerceri per cōsequēs videt permittu qd illi possint ordinari ut illa administrarent ar. optimū in dicto. c. qm. de sen. ex restat ergo qd oīa sacramēta tpe predicto poterunt administrari: excepta extrema uincione. Item excepta eucaristiā que si infirmatibus concedi valeat ut in dicto. c. qd in te. & cum cāpanella. & alia cō sueta solenitate ut no. calderinus in tractatu de ecclastico interdicto nō tamē sic erit sanis eis enī conferri nō poterit.

Quero tamen circa celebrationē diuinorum officiorū verum sint permitta tpe interdicti & qualiter. Iuxta hoc dicē dum qd olim missa celebratio nō erat pmissa. sed propter eucaristiā ne ppter infirmos de esset permisum erit qd semel in ebdomada missa celebraret ut in. c. permittim'. de sen. ex. & ex illo tex. colligatur qd eucaristiā debet renouari qua libet septimana. Itē colligit qd debet taliter prouidere sacerdos qd non desit eucaristiā pro infirmis in sacrario pro quo etiā facit tex. i. c. officiū de offi. archip̄b̄teri. vñ nō tm̄ vñā cōsecrā s̄ plures debet ponere in sacrario atēta tamē quātitate parrochie: & multitudine infirmorū ut dicit. io. an. in. d. c. permittim'.

Circa alias nō canonicas horas erat pmissu qd binī simul vel tres clerici sc̄ uerualib' ecclēsīs voce submissa possent suas horas dicere ira ut legere videant̄ potius qd cantare ut est tex. in. c. qd intē de pe. & remi. Bodie tamē est inducrum iure nouo ut missa. & alia dīna. i. officia que prius celebrat̄ celebretur tem-

pore interdicti. Cum hanc tamen obseruatione. s. ianuis clausis nō pulsatis cāpanis interdictis & excommunicatis exclusis: voce tamen sub missa. itaqz extētus audiō nō possit. de quo est tex. in dicto. c. alma mater. s. adicimus de sen. ex. li. vi.

Eduerte tamen Q predicta celebratio non est permitta cum ecclie seminis vel sanguis effusione est poluta pro eo facit no. glo. i. c. tuarū. de preci. ex quo. seq̄tur qd durante tali polutione etiā in illis festivitatibus exceptis nō debet celebrari.

Et in tantu premissa sunt vera vel obseruanda Q si aliqd horum preter miratur violari censetur interdictum ita no. Jo. an. i. d. c. alma i nouella. Ex quo infero valde reprehensibiles esse quosdam in tempore interdicti pulsari faciunt cāpanam cu3 in missa celebratur hostia salutaris. nam illa est pars quedam missae non ergo ad illam debet pulsari campagna ut predictum est sicut nec ad missam quia qd iuris est de toto quo ad totum est de parte Q ad partem. ut in. l. qui de toto. ff. de reuendi. & in. c. pastoralis. s.

Itē cū totū negotiū de offi. dele. Infest etiam violatoris esse interdicti illos qui perforant portas ecclie vel modicū eas aperunt cu corpus xp̄i in missa eleuantur ut ab extra a laycis videatur tēpore interdicti. illi enī sunt violatores interdicti per predicta. quia illa pars quedam est missa pro quo optime facit cle. i. in prim. de sen. ex. Ex quo etiam infestur Q tēpore interdicti pulsari possit cāpana ad aue maria cum illa nō sit te horas canonicis.

Item etiam ad sermonē poterit pulsari ratione predicta. Item etiam cu predictio populo sit interdicto permissa Q est antecedēs ad ipm. s. pulsari campāna. ut in. l. ad legatū. & in. l. ad rez mobilē. ff. de procura. & in. c. in causis de elec. Et hec duo de aue maria. & de sermone tenet calderinus in tractatu de ecclastico interdicto. Predictra tamē que dicta sunt raz circa administrationē sacramētorū qd circa celebrationē diuinorū officiorū tpe interdicti habet locū in cessatione a diuinis si illa sit generalis facit ad hoc. c. nō est uobis de espon. qui

ter. de cessatione loquitur probatur per tex. in cle. i. de sen. ex. Qd dixi tame de celebratiōe diuinorū ut possit fieri cu predicta obseruatione tpe interdicti habent locū si interdictū sit generale qd est quādo locus. vel villa. vel. ciuitas interdicta. vt est tex. in. c. cū in prib' de verbo signif. secus ergo si interdictū sit speciale ut cu3 ipa ecclie est interdicta. Idez si oēs ecclie loci sunt interdicte & hoc ultimus est. no. ita tenet calderinus in tractatu de ecclastico interdicto pro hoc facit tex. i. d. c. alma mater. qd de interdicto generali loquitur. Et qd dico de interdicto speciali pcedit inspeciali cessatione a diuinis cu a iure equiparētur ita not. bāc. s. separationē. Jo. an. i. c. si canonici de offi. or. li. vi. in nouella. facit etiā tex. i. dicta cle. i. de sen. ex. qd loquitur de generalib' cessatiōnibus. Sed circa pmissa dubitaf de questione quotidiana nunq̄ tpe interdicti. vel cessationis generalis possint clerici extra ecclie in camera. s. recitare horas suas cum socio sepe occurrit in sc̄bolarib' clericis. hoc in. c. quod intē de pe. & remi. videtur innuere qd sic dicit enim super verbo in cōuentualib' positio. in illo tex. qd ex illo verbo innuitur non lice re in capella dicere horas cu socio intra ecclie. ergo a contrario sensu in camera poterit eas dicere cu socio. ar. c. nōne de pressum. t. c. qualis. pro. di. Sed salua correptione ego tenere contrariū. nā ut pdictū est olim nō licebat binos clericos dicere horas suas qd apparer nā ad hoc fuit nouū priuilegiū cōcessu3 clericis: ut in ecclēsīs cōuentualibus hoc possent. ut in dicto. c. qd in te. & ibi tenent docto. signanter. Jo. an. & si tu velis dicere qd extra ecclie nō erat probabitū. sed tantū intra ecclie ut sentit hoc hosti. in dicta argumētatione a contrario sensu dicendū est qd hic nō procedit tñ quia nullo iure videtur pmissu vel reperire exp̄ressu. tū etiā qd disponit a ratiōe qd circa celebrazione et maior pmissio extra ecclie. qd i ecclie cu ecclie sit dom' ofonis pmissio cu ad horas dicēdas ille locū sit deputat p quo ē bon' tex. in. c. fi. xii. di. Itē qd pmissa ē celebrazione tpe interdicti

et. qui ergo dicit illud esse permisum debet illud probare. et ex hoc clare paret responsio ad illud motiuū hosti. et hoc forte considerauerunt Jo. an. et fran. qui recitaverunt illud dictum hosti. quantum ad primam partem dicentis quod intra ecclesiam non poterat in capella clericis dicere horas cum socio. illam tamen secundam partem de extra ecclesiam obmiserunt tanquam de ea dubitantes. et forte eam non credentes ex quibus conclude rem quod extra ecclesiam pura in came ra non poterunt duo simul dicere horas sed unus tantum. Altera tamen multum illud quod predictum est quod nec extra ecclesiam in aliqua capella minus. ergo in claustro ecclesie hoc licebit: vel in aliqua claustrī capella ut non nuncquam aliqui faciunt. et male quod probatur. nam ista permisso est in ecclesia. ut in dicto capitulo: quod in te. et in dicto capi. alia claustrī tamen et eius capelle non sunt in ecclesia sed extra. ut est rectus in c. si ciuitas de sen. ex. li. vi. facit etiam quod not. Jo. de ymo. in cle. si dominū de reli. et vne. sancto. In quatuor tamen festiuitatibus scilicet in Ascensione domini. in festo Resurrectionis. Pentecostes. Assumptionis virginis gloriose de quibz in c. alma. si. in festiuitatibus licitum est iamnis apertis. pulsatis campanis: voce alta excommunicatis et interdictis exclusis celebrare diuinam. ut in dicto. si. in festiuitatibus. Idem dicendum hodie in festiuitate corporis christi cum suis ocravis. ut in bulla eugenij continetur. Circa ramen istas solemnitates occurrit dubitatio. an in eis possit corpus christi ministrari sanis ad quod responderetur quod non nam tantum celebatio diuinorum illius diebus est permissa. non tamen sanorum comunicatio. et cum maneat dictis diebus interdictum non debet vterius violari quam reperiatur dispositum. cum ergo hic non reperiatur permisum non erit admittendum ita notat Jo. an. in dicto si. in festiuitatibus in nouella. et colligiti dicto capitulo. quod in te. Subiatur etiam an in predictis festiuitatibus possit concedi ecclesiastica sepultura. et glo.

in cle. i. de sepultu. tenuit quod non. contra rium tener Calderinus in tractatu de ecclasticō interdicto. Sed opinione glo. tenent fran. et Jo. deymola. in dicto cle. i. de sepulturis. Item in dicto. si. in festiuitatibus nec alibi hoc reperiatur permisum. Et quod magis est supposito quod mortuus extra ecclesiam sepeliatur non poterit pro eo dici officium intra ecclesia quia censetur accessoriū ad sepulturaz: cum ergo sepultura sit prohibita ut dictum est ergo. et officium quod est accessoriū ita determinat Jo. de ymo. in dicta cle. i.

Est ergo magna dubitatio an in predictis festiuitatibus potest dici copletorium in scdis vesperis. et glo. in c. alma. tenuit quod non. quia in primis vespis inchoatur officium. et terminatur in scdis.

Sed quidam tenuerunt contrarium. tunciam ista permisso est in ecclesia. ut in dicto capitulo: quod in te. et in dicto capi. alia claustrī tamen et eius capelle non sunt in ecclesia sed extra. ut est rectus in c. si ciuitas de sen. ex. li. vi. facit etiam quod not. Jo. de ymo. in cle. si dominū de reli. et vne. sancto. In quatuor tamen festiuitatibus scilicet in Ascensione domini. in festo Resurrectionis. Pentecostes. Assumptionis virginis gloriose de quibz in c. alma. si. in festiuitatibus licitum est iamnis apertis. pulsatis campanis: voce alta excommunicatis et interdictis exclusis celebrare diuinam. ut in dicto. si. in festiuitatibus. Idem dicendum hodie in festiuitate corporis christi cum suis ocravis. ut in bulla eugenij continetur. Circa ramen istas solemnitates occurrit dubitatio. an in eis possit corpus christi ministrari sanis ad quod responderetur quod non nam tantum celebatio diuinorum illius diebus est permissa. non tamen sanorum communicatio. et cum maneat dictis diebus interdictum non debet vterius violari quam reperiatur dispositum. cum ergo hic non reperiatur permisum non erit admittendum ita notat Jo. an. in dicto si. in festiuitatibus in nouella. et colligiti dicto capitulo. quod in te. Subiatur etiam an in predictis festiuitatibus possit concedi ecclesiastica sepultura. et glo.

Ultra hoc etiam dicendum predictam penam irregularitatis habere locum in epo vel in alio clero qui facit coram se celebrari tanquam auctoritatem prestans ita not. Inno. quem sequitur communis opinio docto. in c. tanta de excess. prela. Vicit etiam abb. ibi unus valde notabile quod si epus vel alius potens inter est celebrazione ille videtur auctoritatem prestare ad quod posset induci id quod no. ipse et probat rex. in c. litteris de excess. prela. et hoc nota quod valet ad multa. Et poteris id est dicere pro ratione in eo qui cum sit suspensus vel excommunicatus maiore excommunicatione facit coram se celebrari vel posito quod non faciat interest celebrari omni et si est epus vel alius potens. Item aut audientes diuinum officium tempore interdicti non incurrint irregularitatem peccant. tamen quia faciunt quod a iure eis vetitum est. ita notat hosti. in dicto. c. ramen. Altera predicta aut violans interdictum modo predicto efficitur irregularis ut in c. i. de postu. prela. Item non potest exercere ea que sunt iurisdictionis nec iudicare nec excommunicare vel interdictere vel collationes beneficiorum facere. ut probat rex. in dicto. c. tanta. Ratione dat ibi abbas quod cum iste ex irregularitate sit suspensus ab officio iurisdictional non potest exercere illud ad quod induco illud quod notatur in c. cum dilectus de consuetu. ubi notatur quod suspensus ab officio non poterit exercere iurisdictionalia cum illa pendeant ab ordine: nam non ordinatus non poterit illa exercere tanquam incapax ut in c. ii. de iudi. Suspensus ergo ab ordine vel ab officio censetur suspensus ab eo quod penderit ab officio.

Ex quibus inservit idem esse equali ratione in omni irregulari et hoc non. Sed supra premissa quero an quemadmodum celebrans in loco interdicto incurrit irregularitatem. ita comunicans in criminis violans interdictum modo predicto sicut idem sit iniquolante cessationem. et loquitur incessatio generali. Inno. i. c. irrefragabili de offi. ordi. tenuit quod sic. idem tenet Jo. an. in c. si canonici de offi. ordi. li. vi. secundum dicit in cessatione speciali diversitatibus. ratio est secundum eu. quod specialis cessatio non equivalent interdicto. secundum in generali per rex. in c. non est uobis de espon. et in cle. i. de sen. excoi archbi. tenet ibi contrarium. et abb. in c. dilectis de appe. per quo facit non irregularitas nunc contrabitur nisi in casibz expressis a iure. Et in c. c. is qui. iste tamē casus non est ex-

pressus in iure nisi tantum interdicte. sed tamen in cessatione. Item hic confirmatur nam non per omnia equiparatur cessatio generalis interdicto. nam cessatio est quod facti per eam tamen suspenduntur organa diuine laudis. hinc est quod appellatio superueniens eam non suspe dit cum sit facta. cuius contrarium contingit interdicto ut probat rex. in dicto. c. is qui. s. si. Sed predictis non obstantibus prima opinio videtur verior. nam cum a iure ista equiparentur ut probatum est. dispositum in alio habebit locum in alio. Et si dicas quod incessatione non reperitur hoc expressum. imo contrarius dicendum est nam cum a iure ista equiparentur. dispositus de uno censemur dispositum in alio. Ad quod oportemefacit nam si in penis dicamus quod illi non debent exercere casum non expressum extenuantur tamen ad ea que de iure sint excepta. ita tenet glo. et sequitur Bar. et docto. in. l. si quis seruo. Et de furtis. et Hal. in autentica quas actiones. Et de sacrosan. presertim quia ubi eadem ratio subsistit expressum in unum censemur expressum in alio. ut not. rex. insti. de legatis in prim. Hec obstat quod per omnia non equiparentur. nam quantus ad celebrationem et modum et obseruantiam eius equiparatur ut est rex. in dicto cle. i. de sen. ex. que multum facit in bac materia quod sufficit etiam si quo ad alia que propositum nostrum non tangunt sine dissimilia. ar. eoz. que no. per abb. in capitulo transacto de consti.

Terius dixi quod percusor incurrat irregularitatem iuxta hoc tamen dicendum quod aut percusio fuit facta citra mortem vel membra detronicationem. et non incurrit percusor irregularitate. Aut fuit factum cum mutilatione membra vel occisione. et tunc incurrit irregularitate. ut est rex. in cle. si furiosus de domi. Et quia fit mentio de membro advertendum quod membrum est quod habet per se officium distinctum. ut manus. et pes. et apertis. et huiusmodi. Digitum autem non est membrum. quia non habet per se officium distinctum. sed pars membra.

Ita notat Bar. in. l. ii. de publi. iu. §. 7 p. hoc et dicit ibi angelus quod cum virilia sint membra amputata alicui virilia dicitur membrum mutilator. et per hoc posset dici quod incurrit irregularitatem. Sed iuxta hoc quero quid si aliquis non amputat alicui membrum sed debilitate et inabilitate reddit an incurrit irregularitatem. Et videtur primo quod sic. quia nibil et inutile equipollent ut in. c. inter corpora humana. et boc. vel electi. Contrarius determinat Franciscus. quem sequitur abb. in. c. i. qui clerici vel votantes. quia nullo iure cauetur boc. Ita quia non per omnia quo ad paria iudicantur membrum debile et mutilatum saltem propter deformitatem. His premissis quero an homicida indistincte incurrit irregularitatem. Et quod dicatur de homicida intelligo per omnia in eo qui mutilat membrum cum ista a iure equiparentur quantum ad irregularitatem contrabendam ut predictum est. Circa hoc considerandum quod homicidium committitur tam facto quam precepto sive consilio. Aut defensione ut dicto rex. in. c. enricus in si. de cleri. pug. in duello. et i. c. si quis viduam. l. di. Aut facto aliquo modo voluntate et in aliquo casu. Si sione voluntate aut percusio quis animatum aut inanimatum. si animatum incurrit quis irregularitatem. et si tuse et merito occidat ut contingit in iudice iuste occidente. ut in. d. cle. si furiosus. Item in occidente sarcacenum vel alium inimicum fidei ut in. c. peritum de domi. quod procedit ne dum si per se occidat voluntate. sed si causam dedit homicidio. ut in capi. de cetero de domi. quod intelligi debet si causa sit propinquus secus si sit remora ut in. l. qui domuz. ff. locati. ita no. glo. in dicto capi. de cetero. Sed huius ob. c. presbyterum de domi. ubi videtur quod supposito quod percusio illa non intulerit in mediata mortem si tamen occasione illius. et ex illa aliam infirmitatem incurrit imputari debet percussori tale homicidium ad eo quod incurrit irregularitatem. et sic causa remota incurrit irre

gularitatem et sic causa remota incurrit irregularitatem. Dicendum quod illa causa non est remota sed coherens. imo causans ipsam causam immediatam. et que religiosis aderent religiosa sunt. ut in. l. q. religiosus. ff. de rey. v. e. ita tenet Jo. an. in dicto. c. de cetero. et hic nota. pro intellectu istius materie. et dicitur causa remota que non est ordinata ad illud quod inde secutum extitit. Et aduertendum quod ista non impuratur ne dum id ante operam rei licite sed etiam rei licite. sed etiam rei illicite. quia remota est ita notata haberis in dicto. c. de cetero ex predictis inferitur ad questionem pone quod ego percussi aliquem illa tamen percussio tamē erat letalis. sed propter incuriam suam vel propter impericiam medicorum ille vulnere defecit an de eo irregularis. Quis de monte lau. mouit questionem in. d. cle. si furiosus. et concludit quod sic ad quod allegatur expressum in. c. exhibita de domi. ubi apparet ex rex. quod mors non fuit secura ex causator tamē percusor ab irregularitate. Primum quia ibi debent doctores si gnanter abb. ille qui egecit lapidem dabant operam rei licite ergo al. imputatur ei homicidium illud quod contingebat non ex vulneris quantitate. sed propter impericiam medicantis et incuriam patris pueri ut dicit ibi rex. Quid tamen si vulnus erat letale. non tamen ex eo fuit secura mors forte. quia aliis occidit nunquid ille prius qui letalitur percussit sit irregularis. Rādef quod illi incurrit irregularitatem pro quo ex rex. no. in c. significasti d. domi. et ita notat ibi glo. et secundum ibi docto. sufficit enim quod ibi interfuit animus. Et si dicas quod ad irregularitatem requiritur actus confitatus. nec sufficit voluntas etiam cum intentio. no. glo. in. c. exhibita de domi. et in. c. sicut dignum de domi. Dicendum quod ibi actus fuit secutus etiam si per alium quod sufficit ut in dicto. c. signifi. et hoc est not. Ebi tamen de se vulnus est letale si tamē mors non esset secura. nec ex vulnere illo. nec ex alio non incurrit irregularitatem ille percusor quia factus est fideatur ad irregularitatem contrabendam nec sufficit animus ut predictū est. Et ex his insertur ad questionem pone quod ego habebam in domo vestrum vel leonum ille occidit aliquem ego in erro irregulariter. Inno. dicit quod non in. c. ad audienciam de domi. quia illa causa est remota que non debet attendi ut predictum est. tamen dicit contrarium si est aliquid quod ei imputetur. et hoc ultimum videtur esse verius si non tenebam illa animalia hagar ut. d. glo. in. l. ii. ff. si. quadru. paule. di. ita tenet Fran. in dicto. ad audienciam. Ex his insertur quod accusator criminalis cause secura morte vel membra mutilatio erit irregularis quia dat causam homicidio. Item index. item aduocatus. item testis. ita not. Inno. in dicto. c. ad audienciam. quia omnes isti prestatunt causam morti. Sed de aduocato quero an indistincte exercens aduocationis officium in causa criminali incurrit irregularitatem. Et in hoc est distinguendum quia aut est aduocatus accusoris et tunc subdividetur quia aut est clericus in sacris constitutus. Et tunc incurrit irregularitatem quia impletus est officio et inter dicto ut in. c. i. de postu. ubi ei prohibetur ergo quod inde sequitur etiam sine culpa sua. imputatur ei pro hoc est op. rex. in ar. in. c. tua in principio de domi. Aut est in minoribus constitutus. aut merus laycus. et tunc defensio illa est ei permissa ut traditur in dicto. c. i. et sic secura morte non incurrit irregularitatem ita not. abb. in. c. sententiam. ne clerici vel mo. Et si dicas contrarium quia ex hoc sequitur mors accusatoris qui debet puniri pena talionis. dicendum quod ad hoc non debet haberi respectus. absit enim ut ea que propter bonum facinus nobis putetur. Et hoc limita si iste in nulla culpa fuit in morte forte quia defendit hic et causam ad eo quod non est ei quid imputetur. alias aut si propter impericiam vel incuriam obmisit licitam offensionem irregularitatem incurrit. ut notat abbas in dicto capitulo. i. de postu. Et ideo utile consilium est quod quis clericus a talibus obstineat vel volens fieri. Et iuxta hoc quero pone quod aliquis quo

operator fuit in homicidio ipsius obctis
ribus. an iste incurret irregularitatem.
Ad hoc dicendum quod si iste venerit ut
occisoribus open ferret si ab alijs impe-
direntur irregularitatem incurrit. ut in
capitulo sicut dignum de boni. s. illi eri-
ant. Idem si cum posset a morte libe-
rare illum in yasum hoc non faceret. ut in
dicto. s. Item prestantes auxiliū in
sarcinis custodiēdis. ut dicit ter. in. s. bīj
quoq; eo. ti. Illi etiam qui fuerūt ar-
mati supposito qd illi non occiderit secu-
to homicidio sūt irregulares. ut in dicto
capi. sicut dignum. s. fi.
Sed hoc limita si bellum est iniustum. si
tamen est iustum pura pro defensione fi-
dei vel patrie iter expectētes vel etiā per
cuentes dūmodo ipi non interficerit nō
incurrunt irregularitatem si sint clerici.
ut probat ter. in. c. perficio de boni. Idem
si inter sint ut defendant alios priuatos
quoscunq; qui inuaduntur dūmodo illi
in maxima necessitate essent positi. Si
tamen tanta necessitas non esset clericus
poccarer extrabendo arma ut aliuz defen-
deret. securo tamen homicidio dūmodo
ipse non occidisset non incurrit irregulari-
tatem pro quo et ibi tenet abb. in. c. penul.
de cleri. p. c. ter. in. c. fi. eo. ti. Quero
pone q; aliquis nō occidit. sed accelerat
mortes. ut si quis fuit sagitta percussus
et alius preueniens mortem extrabit sa-
gittaz propter quod ille citius moritur
an ille erit irregularis speculator mouet
hanc questionem titulo delegatis. s. dis-
pensatio. v. si tamen aliquis & concludit
predicam extrabentem esse irregulararem
idem sequitur abb. in. c. sententiā. ne cleri.
vel mo. / Idem dicendum detransmūra-
te in lecto ipm infirmum ad aliud ut citi-
moziatur ille enī cum preueniat mortes
irregularis est. ita norat speculatorz tiru-
lo delegatis. s. iuxta prepositioēs. v. qd
si aliis infirmum. Predicata proce-
dunt quādo cōstat quia de vulnere quis
mortuus est. Sed pone q; post longū
tempus percussus obij ita q; potest de
hoc probabiliter dubitari. dicendum qd
si munquā conualuit presumitur ex pīo
vulnere decessisse. Si vero eponualuit. et

postmodum recidivavit. et tunc si post oc-
to menses non presumitur ex vulnere de-
cessisse. ut in. c. ii. de cleri. percuſſo. Sed
tamen si ante predictu3 tempus. hoc
tamen relinquendū est arbitrio iudicis
hoc determinat abbas in dicto. c. ii. et hoc
tūcūs credo. qd id qd not. salicetus in. l.
vnica. L. de emen. seruo. vbi tenuit indi-
stincte q; si percussus obij post octo mē-
ses non presumitur in dubio ex priorē
vulnere decessisse siue conualuerit siue nō
per. d. c. ii. de cleri. percu. et hoc videſ ve-
rius de iure. Sed contrarium est: tē
cius percussit inanimatum ut quia de-
dit alicui herbam ne conciperet: vel mas-
culo ne generaret. ille non est irregularis
ut in. c. si aliquis de boni. Idem si fu-
it causa ut mulier pregnas ficeret ab or-
rum dūmodo partus non esset viuificat?
ut in. c. sicut de boni. Si vero quis cō
misit casu homicidium tunc aut dabat
operam rei licite aut illicite. si licite aut
adibuit diligentiam modo predicto. et
tunc non incurrit irregularitatem ut in. c.
significasti. et c. dilectus. et c. ioannes de
boni. Unum tamen est q; si scandaluz
est hoc casu deberet abstinere a celebrati-
one quia nihil est agendum cum scanda-
lo ut in. c. ex litteris. i. de boni. vbi ē ter.
no. de hoc. idem dicit ille ter. si imfamia
sub esset. Unum tamen est q; in predi-
cis duobus casibus est indicenda cer-
purgatio que si faciat cessare scandaluz
poterit iste celebrare alias: nō ita no. io.
an. quē seq̄tur. abb. in. d. c. ex l̄is. Aut
nō adibuit diligentia qd debuit: et tunc
incurrit irregularitatem. primo casu est
ter. in. c. ex litteris. ii. et in. c. significasti. i.
de boni. si enī aliquid proiecibat. et erat
locus quo vulgo iter fieri solebat debu-
it pro clamare. Sed iusta hoc dicit q;
aut ipse dicit tarde. aut quia iam alijs
erat percussus vel fugere non poterat ut
dicit voce sub missa. ita q; ille audire nō
posset. et tunc non sufficit dicere caue.
Et ipse proclamat ita ut ille audiat. et
non tarde: et tunc. sibi non imputatur: ni
si forte ille audire vel intelligere nō pos-
set ut surdus infans vel furiosus debuit
enī diligētio: esse ut illum. premonere

taliter ut intelligeret. ita tenet Dominic
in syduo. l. di. al. si aliquis occidatur ir-
regularis est. ut in. s. item si putatoz fu-
ste. ad. l. acq. q; limito nisi aliquod si
gnum patens esset appositum quod de-
notaret opus fieri ut restis illa que ad te
gulas confabriacatur tectum solet appo-
ni illa enim videretur transeuntes premo-
nere. ita tenet Jo. faber ibi.
Si vero dabat operam rei illicite: tunc
quicquid inde sequitur debet sibi impu-
tari. et si preter intentum suum. ut in. c. di-
lectus de boni. et in. c. cōtinebatur. eo. ti.
etiam cōtra suam prohibitionē: quia de-
buit cogitare id evenire posse. ut in. c. fi.
de boni. l. vi. Dicitur autē operam da-
re rei illicite qui imscit se officio quod
ad eum non expectat. imo est ei probib-
itum. ut si clericus alicui medicinale impē-
dat officium vel cirugiam homicidiū qd
eger incurrit etiam sine culpa ei imputa-
bitur. ut est ter. in. c. tua i. prī. de boni.
et ibi tenet Inno. in alio tamen modico
qui non est probibitū illud officium. tunc
homicidium securum ei non imputabili
dūmodo sit peritus in arte. Item nō
curret infirmo suo capite: sed secunduz
traditiones artis. Item adibeat di-
lentiam quā debet ut est ter. in. c. ad au-
res de era. et quali. Idem dicit in cirugi-
co ut probat ter. in dicto. c. i. de boni.
Item deseruentibus infirmis debent ca-
uere ut non indulgeant eorum aperitui:
sed sequantur mandatum medici. ita nō
abbas et doctores in dicto. c. tua. alias si
sequatur mors ex hoc sunt irregulares.
Idem dico si officium non fuisset sibi
interdictum. non tamen expectaret ad eū
sed ad aliud. ut sacrifia epistente in ecclē-
sia alius pulsaret campana: tunc homicidium
casu contingens sine culpa sua si
bi imputabitur: quia imscit se officio
ad se non pertinente. ut norat abbas in
dicto. c. io. an. de boni. Idem dico si
quis agat rem utilem nec necessariaz. ille
enī dicitur dare operam rei illicite ad
eo quod homicidium. qualitercunq; secu-
tum ei imputabitur. ita determinatur in
capitulo ex litteris. ii. de boni. Item
si faciat rem sibi. prohibitam ut filoca-

tur clericus cum lapco ut est glo. et tenet
abbas in. c. continebatur de boni.
Aduerte tamen circa id quod dictum
est supra q; dans operā rei illicite si nō ad
bibuit diligentiam qd debet incurrit irre-
gularitatem. debet enī hoc intelligi quā
do ille homicida fuit in lata culpa vel le-
ui. Secus autē si fuit in leuissima illa
enī non sufficit ad irregularitatem con-
trabendam ut est singularis ter. in. c. que-
sūtum de peni. et remi. et ibi tenet abbas.
Sed ego limito dupliciter. Primo ut
procedat quando stamus in meritis fini-
bus negligentie si actu vel habitu perpe-
tratur tale homicidium. ita tenet Inno.
quem sequitur Jo. an. in dicto. c. queſitū
Secundo limitarem nisi ille negligēs
baret operam rei illicite: nam tunc culpa
leuissima indistincte imputaretur ei ad
irregularitatem pro quo facit ter. no. in
c. sepe. l. di. ibi ben. dicit opere necessario
et ce. quod etiam confirmatur nam danti
operam rei illicite imputatur quicquid
inde sequitur etiam preter suum intentū
ut predictum est. Ex predictis insertur
ad questionem. clericus illicite exercet
ritam cum alio amicis vel cōsanguineis
interuenientibus alius fuit occisus. nun
quid iste sit irregularis. et in hoc dicendum
q; sic. ad hoc facit ter. in. c. petrus de bo-
ni. nam excusat ut ibi clericus ille cuius
consanguinei suum inimicum occiderunt
quia ille non dedit causam nec occasiōnē
illi inimicicie. Et contrario ergo sensu
secus esset dicendum nisi ille dedisset cau-
sam vel occasiōnē. et etiam ex eo casu quo
clericus non dedit causam rite vel ini-
cicie ad hoc ut homicidium factum per cō-
sanguineos. et amicos sibi non imputare-
tur. oportet q; si ille sciebat illud homicidium
trahari contra suum aduersariū
ipse illud prohibeat ut in d. c. petrus.
Et predicta distinctio procedit vbi ami-
ci vel cōsanguinei clerici interfecissent in-
imicum illius secus si superuenissent ami-
ci illius cum quo clericus discerbat. qd
tunc homicidium per alium cōmissum nō
imputarerur clericu. ita norat abbas in
dicto capitulo. petrus et doctores in ca-
pitulo significasti. ii. de boni.

Sed salua debita correptione mibi vi detur contrarium. Nam cum ille dederit causam huic rite censetur dedisse causas cuius boniūdī qđ fuerit inde secutū siue commissum. cum ergo dederit causas imputandum est sibi ad irregularitatem ad qđ ego allego op. ter. iii. l. multa facinora. Ad legem iu. de ui. pu. v. priva. Ulterius quero pone qđ clericus patitur furtum vel rapinam vel iniuriam accusat malefactorem illum coram iudice Seculari ille iusticia egent mandato iudicis occiditur vel mutilatur: an ille erit irregularis. Dicendum qđ non dummodo iste protestetur qđ in sua accusatione vel querela non intendit ad vindictam sanguinis. tex est in. c. ii. de bomi. li. vi. Nam tamen protestationem sicut exprimit boze: ita debet gerere corde alias sequitur homicidio irregularis effet ita no. Jo. an. in nouella quem sequitur dominicus. qđ procedit etiam si det inter signa latronis vt in. c. tua. §. fi. de bomi. Rñsio. est quia ex ip̄is nō nominatur fur ad hoc ut debeat condēpnari. Quid tamen si ille cuius bona sunt de robato clamat latrones. latrones capite vel aliud buiūmodi an secuto postea homicidio in persona latronis illud debeat sibi imputari ut irregularis efficiatur. dicendum est qđ sic. nam ex negligētia comittitur homicidium vt in. c. quæstum. de. pe. et remi. qđ intellige si ille credebat quomodo inde sequi posse homicidium ita no. hosti. et Fran. in dicto. c. significasti. ii. et ibi abbas. nisi timeret ille qđ latrones eum occidere volebant. ita not. specu. ti. dele. §. dispensatio. Sed pone quatuor erat in domo alius proiecit lapides. et occidit nescitur quis an omnes reputabūtur irregularēs vel quis eorum. bar. brxi. in questione vermilli tenuit tuncus esse oēs abstinere per dictum. c. significasti. ii. Sed hosti. et Jo. an. teent qđ nemo est repellendus ex quo nescitur nec costar. qđ aliquis deliquerat licet dubitetur an occiderit. ita tenent ip̄i in dicto. c. significasti. quem sequitur ibi Antonius qđ procedit etiam quo ad penam criminalem infligendam. ita tenet florianta in. l. item.

mella. §. si plures. ff. ad. l. acq. quo ad penam tamen pecuniariam que pro delito imponitur si necessarium erat unum ex his deliquisse ut si statuto ponit certa pena deferenti gladiis. et quatuor sedentibus in vaco ad pedes eorum reperiatur gladius. tunc enim quilibet eorum in solidum conuenit. sed uno soluente certi liberantur. scdm eum in dicta. l. Sed iuxta questionem principalem de lapide projecto de domo mibi videtur qđ de iure regni nostri si non constaret quis occidit dominus domus quantū ad penas tenetur de homicidio: et est quedam. l. fori li. iii. ri. delos homizillos que incipit todo ome que disponit qđ si in domo alicuius repertus homo mortuus. et nescitur quis occiderit: qđ dominus domus tenetur de homicidio. Ita dicimus si de domo alicuius fuit aliquis occisus. et ne scitur a quo nam effectus productus ex aliqua causa ei attribuitur ut est optimus. tex. in. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. et i. l. dapni. §. sabini. ff. de dap. infec. et hoc ē menti valde tenendum. Ulterius pone qđ plures percusserunt aliquem uniuscū usq; vulnus non sufficit per se ad mortem: s̄z omnia vulnera simul inflicta sufficiunt. an omnes erunt homicide. Inno. in dicto. c. significasti tenet qđ quilibet tenetur de occiso facit. xxii. q. vlti. c. fi. idē tenet bar. in. l. fi. ff. ad. l. corne. de sica. et abbas in dicto. c. significasti. Sed quo ro. an clericus presentiam suam adhibebit cum aliquis occiditur vel mutilatur pector vel incurrit irregularitatem. Dicendum qđ ille grauter peccat: quia contra iuris prohibitionem illud facere qđ attērat ut in. c. sententiam ne cleri. vel mo. ille tamen qui temporalem iurisdictionem habent in loco si affistat cum ex precepito iusticie suspendium vel aliam mortem busimodi patitur quis irregularitatē incurrit pro quo est tex. in. c. ex litteris de exec. prela. et ibi tener abbas. ratio est. quia adhibendo presentiam videtur auctoritatem prestare ex eo. non potest inferri casus in quo sola presentia adhibita non inducat auctoritatem facit ad hoc id quod abbas in. c. tanq. de exec. prela. in

fi. vbi tenet qđ si ep̄s tempore interdicti audiat diuinā: videtur auctoritatem prestare: ita qđ tanq; auctoritās incurrit irregularitatem. Ex quibus potest haberi op. limitatio ad ea que no. abb. i. c. dilectus de arbi. in illa questione an presentiam suaz adhibens in actu videatur auctoritatem prestare. Consequenter quero aliquis scribebat cuidā militi ut alii quem interficeret dedit ille litteras suo capellano ut legeret illis per lectis secum est homicidiū. an ille clericus incurrit irregularitatē: dicendum est qđ sic. qđ dedit misterium morti istius unde supposo qđ nesciret quid in carta continebatur cum accessit ad locū illum debuit super sedere et dicere militi hoc non spectat ad officium meum. ita tenet Jo. an. et hosti. in dicto. c. sententia. Quero an si clericus ministrat alicui arma in bello ipsi pugnatibus incurrit irregularitatem. In hoc est distinguendum qđ aut querimus de bello iusto an de iniusto. Si in iniusto nō est dubium quin incurrit irregularitatem quia prebet misterium morti. Si vero bellum est iustum: bic etiam erit dicendum qđ prestario armorum est immediatum misterium ad mortes. ita determinat Inno. in dicto. c. sententia qđ procedit etiam si ministras arma hoc non intendat. ratio est. debuit cogitare hoc eueniare posse. ut not. abbas in dicto. c. sententia. Si tamē in bello iusto clericus non daret ita operam pro pinquam morti non est irregularis: ut si clericus propositus iusto bello facit emibalistas cum quibus pugnet: non tamē impendat eas pugnantibus ut dictū est ar. de. c. occidentes. xxii. q. v. ita not. speculatori. ti. dele. §. dispensatio. v. qđ si clericus in bello iusto. Quod si clericus supra scribit qđ capiatur aliquis: nō tamē scribit de morte secuta est mors inde. Ester ille erit irregularis. ita no. hosti. in dicto. c. sententia. qđ procedit etiam si ille nō cogitabat vere similiter hoc posse eueniare. quia forte scripsit qđ super causam mere casile caperetur qđ verū intellege si ille fuit in culpa hoc scribēdo: forse quia non expectabat ad officium suaz

sta not. abb. in dicto. c. sententia. qđ no. facit enī ad multa. Signanter ad illā questionem de illo qui indicauit aliquem qui querebatur ut caperetur qui postmodum fuit captus et occisus vel mutilatus. an his qui eum indicauit incurrit irregularitatem. speculator mouet banc questionem. ti. dele. §. dispensatio. v. quid si iudeo: qui concludit qđ si ego scies quod ad mortem queretur indicauit illum irregularitatem incurro securo homicidio. sc̄us si nesciui nec suspicat̄ sum quod ad mortem vel ad penam sanguinis queretur. Quod ego limitarem ut in proxima questione puta nisi hoc nō spectaret ad officium suum. ut si forte erat clericus qui interrogatus fuit a iudice seculari non obligatur ad hoc respondere cum non sit iudeo suus ad hoc faciūt no. per abb. iii. c. i. de testi. cogen. Et predictis oībus excipiuntur quatuor qui etiam si occidant vel mutilent non incurrit irregularitatem. s. furiosus. infans dor- miens vel in se defendendo cū aliter mortem vitare non valens suaz occidit in vasez. pro hoc est tex. in cle. si furiosus de bomi. Circa furiosum tamē quero an idem sit inebrio ut non incurrit irregularitatem propter homicidium et videatur qđ sic. quia ebrius equiparatus est ei et est exemplum si positus est extra rationem. quemadmodum et ille furiosus. Sed certarium est verum quia a principio in culpa fuit se in ebriādo. pro quo facit ter. in. c. inebrauerunt. xv. q. i. ita tenet aluarus in dicta cle. si furiosus. et iodeymo. ibi ad quod facit id quod philosopbus dicit. iii. erbicoz. ybi dicit quod ebrius delinquens duplicitis penas meretur. s. quia se inebriauit. et quia delinq̄ ex quo enī causa. s. ebrietas fuit in eius potestate a principio quicquid ex inde se quitur sibi imputatur. Enī autē delictū iputetur sibi i foro judiciali remitto ad ea que notat abb. in. c. sicut de testi. ybi tenet qđ sic. non tamē punietur ordinaria pena sed minori: de quo vide ibi per eū. Circa infantem etiam quero: an indistincte ille excuserit ab irregularitate. Dicendum quod non simo debet intelligi f. iii

dummodo non sit infans dolis capax. pro-
batur hoc per dicta cle. que illas perso-
nas excusat ab irregularitate proprieatis eis.
quia in eis cessabat oīno voluntas occi-
dendi. t'animus que ratio cessat in istis
infanrib' dolicapacibus. ergo cessabit al-
la dispositio. vt in. l. cu3 pater. s. dulcissi-
mus. ff. dele. ii. istam conclusionem tenet
abbas in. c. i. de delictis puerorum. t' ex
hoc poteris limitare. l. i. L. de falsa mo-
tum dicit qd' eras illa ignorat quid vide-
at. Ulterius etiam iuxta hoc quero. an
maior infante impubes non dolis capax
occidens vel mutilans incurrit irregulari-
tatem hosti. in. c. i. de delict. puer quo
sit quia in. l. promotiones noī voluntas
sed factum attenditur. contrarium deter-
minat glo. in dicta cle. si furiosus ad qd'
allegat illum tex. quasi vclit Q eadez ra-
tione qua excusat infans excusat eri-
am impubes qui noī est dolis capax. t' ista
conclusion seqtur ibi Henricus t' pau-
lus t' Bonifacius. t' Petrus de anbar-
rano. t' Jo. de ymo. t' communiter docto. s.
quidam docto cum repeteret: dicta cle.
tenet opinionem hosti. dicens. Q ad in-
currēdam irregularitatem non sequit
animus dolosus vt patet iniuste occiden-
te qui incurrit irregularitatem. t' ad di-
ctam cle. respōdet qd' intelligenda sit stri-
cte in criminibus vel in casibus in quib' loquitur.
Sed ego tenerem op̄i. glo. qd'
est cōmuniis dīum docto. p' quo facit tex.
in dicta cle. que non vt priuilegiaret ibi
contentos sed illa ratione. quia illi care-
bant voluntate oīno eximit illos ab irregu-
laritate non enim dicitur illos delin-
quere. Ex quo in eis ex toto cessat ani-
mus delinquendi. cum ergo hoc ratio mi-
litet in impubere non dolis capace. milita-
bit etiam eadem iuris dispositio.
Præterea ipubes qui non est dolis capax
est inter duo extrema. s. infantia t' puber-
tatem. debet ergo percipere naturam illi-
us cui magis adberet. Cum ergo iste ma-
gis adberet infantie eius naturam cōmu-
nicabit per. l. queritur. ff. de sta. bomi.
Item confirmatur quia legali pena iste
qui proximus est infantie non pugnatur
pro eo. Q non est dolis capax. Ita probat

tex. in. l. impubere. ff. de furtis. t' est ter-
ti. in capi. i. de delict. puer.
Elo fundamenta constat facilis. respōsio
ad id qd' dicitur Q ad irregularitatē cō-
trabendam non requiritur animus.
Dicendum Q illud est statim requiritur
ut colligitur in. d. cle. nec ob. Q homicidā
quedam casualia impurantur supposi-
to Q in eis cessat animus ex quo culpa il-
la casus fortuit' cōtingit ad quē culpa.
Voluntas t' animus accessit Q sufficit
ad hoc vt qd' inde fuerit securum impute-
tur. ita determinat philosophus. ii. erbi-
corū vbi de voluntario t' in voluntario
agit. t' inde babuerunt ortum multa iu-
ra. tituli vt. c. significasti. i. t' in. c. ioan-
nes. t' ex litteris. i. t' ii. t' c. cōtinebatur.
Ad hoc Q dicebatur de iudice dic Q vbi
adest animus occidendi. supposito Q ille
animus sit iustus efficitur irregularis.
Circa dormientem queritur. an si dormi-
ens occidit aliquem: quem vivens occide-
re cogitabat. an ille incurrit irregulari-
tatem Guille. in dicta cle. si furiosus t' cō-
muniter docto. tenet Q non: ratio est qd'
ille tunc non sentit quid faciat. Circa
se defendentem quero an sit verum indi-
stincte Q ille incurret irregularitatem.
Dicerem ad hoc quod sic dummodo qd'
concurrat aliqua. Primum Q fiat in
continenti. t' noī ex intervallo quia alios
potius esset vlcio qd' defensio. Item qd'
faciat se defendens animo se defendendi
non vlciscendi. Tertius requiritur qd'
fiat cum moderamine in culpate tutelle.
Dicitur etiam moderatum inculpate
seruari: si illud tamē facit quo obmissio
violentia repellere non posset. vt dicit glo.
in dicto. c. significasti. ii. vnde non est ne-
cessē ad hoc vt dictum moderamen obser-
uetur qd' per omnia sunt arma equalia in-
uidentis t' inuasi.

Sed debet in hoc attendi qualitas per-
sonarum t' alie circumstantie quas bo-
nus iudec considerabit pro quo est glo.
no. in. l. i. L. vnde. vi. t' ibi tenet cōmuni-
ter docto. Et ad hoc vt ista defensio licet
reddatur non est necesse primum iecū
iuidentis expectare vt est glosa in. s. s.
ex sacris insti. de iter. t' in. d. l. vnde. vi. L.

Item etiam poterit quis perforamē su-
um occidere in vasorem. ita notat abbas
in dicto. c. significasti. ii. Item t' bene
nota. vnde si minus potens timer magis
potentem poterit illum insidiose vel ve-
neno occidere. vt notat Jo. faber. insti. s.
ius autē de iu. na. Sed intelligo hoc
quantum ad irregularitatē virandam
dumi tamen nequeant aliter mortem euadere.
vt infra dicam. Et in tantum iux-
ta defensio excusat qd' si clericus stas ad
altare missam celebrans inuaditur pore-
rit obmissa celebrationē defensionē insi-
stere: t' si occidat poterit redire ad altare
t' in choro missam cōsumere. ita not.
abbas in. c. clerici. arma. por. de vi. t' bo.
cleri. Sed predica intellige dummodo
iuasus ille aliter mortem vitare nō pos-
set. si ergo posset vitare forte fugiendo dū
modo posset facere talē fugam sine pe-
riculo. t' tunc occidendo incurrit irregu-
laritatem pro quo facit tex. in dicta cle.
si furiosus. t' ibi glo. qd' sequitur Jo. de
ymo. t' docto. Quantum ad penam ta-
men legalem excusat occidens se de-
fendendo. t' eo casu quo posset evadere fu-
giendo. non enim tenetur quis fugere cū
illud sit iniuriosum. vt in. l. item. s. apud
labionem. ff. de iu. ita determinat bar.
in. l. i. L. vnde ui. t' abb. in. c. significasti.
t' in. c. olim. i. de resti. spoli. Pondera
tamen tex. in. d. cle. que dicit mortem vi-
tare non valens. secus ergo si detrimen-
tum rerum velit evitare. nam tunc si pro-
pter hoc occidat incurrit irregularitatem
potius enī debuisset post tunicam relin-
quere palium qd' pro rebus vilibus t' tra-
sitoris adeo acriter in fratres exardescē-
re. vt in. c. suscepimus de bomi. Item qd'
textus in dicta cle. dicit mortem. Quid
si aliter non potest vitare detrunctionē
membrī vel aliam penam corporalem.
In hoc dicendum quod quantum ad pe-
nam que iudiciliter venit imponenda
pro homicidio iste est imunis ex quo qd'
damnum corporalem est irrecuperabile.
ita notat florianus in lege scientia. ff.
ad. l. acqui. Sed quantum ad irregu-
laritatem contrabendam secus crederem
quia textus in dicta cle. dicit mortem.

Item ad hoc facit id quod not. ep̄us
ebulēsis. marbei. v. c. q. cit. vbi dicit ali-
ud fort'. s. qd' si mors inferit alicui viole-
ter. t' ille stat deliberatus taliter Q post
mortem patienter. t' in statu gratie susti-
nere debet ne perdat animaz inua dētis.
Quod etiam confirmari posset per id
quod nicolaus dicit io. xv. sup illud ma-
iorem charitatem nemo t' ceſa. Dicit ex
precepto charitatis obligatur quis po-
nere corpus suum per saluanda anima
proximi. Elo qd' etiam facit qd' scribi
tur Jo. iii. nos debemus pro fratribus
animas ponere exponit ibi. i. corpora
nam vt Augustin' inquit in. i. de doctri-
na xp̄iana quatuor sunt principaliter i
telligenda. Primo de' qui super oia
est. Secunda anima nostra. Tertia aia
proximi. Quarta t' ultimo corpus n̄m.
Ecce quod in dilectione preponitur aia
proximi corpori nostro. Pondero etiā
tex. in. d. cle. que dicit mortē propriam.

Si ergo quis propter saluandam vi-
tam proximi occidat. t' si quantū ad legē
ciuilez a pena sit in munis. vt notat bar.
in. l. si quis in seruitute. ff. de furtis t' ibi
est tex. efficitur tamē irregularis. qd' pro-
cedit etiam si occidat inuidentem premi
vel matrem vel alium cōiunctum ita no.
glo. in dicta cle. si furi. Circa secundū
modum principalem in quo supra dixi
comiti homicidium. s. precepto. adverte-
dum qd' ne dum mādans directi comitti
homicidium. sed etiam mandans aliquē
verbarari vel aliquid in alium cōmitten-
dum modo debuit iste veri similiter cogi-
tare inde seq' posse homicidiū incurrit. ir-
regularitarem. etiam si expresse vertuerit
homicidium comiti vt ē tex. in. c. fi. de bo-
mi. li. vi. tenetur iste mandans siue incō-
tinenti siue post maximū intervalū seq'
tū illud homicidium. ita tenet Inno. in
dicto. c. ad audientiam. notandum etiam
iuxta hoc qd' si quis mādauit homicidiū
comitti ad hoc vt seculo homicidio exca-
serit oportet qd' mandās illud reuocet qd'
reuocatio potest fieri dupl. s. expresse t'
tacite expresse vitando exp̄sse ne exequaf
mandatū ip̄i' tacite. si par ineatetur inter
mādatū t' suū inimicuz vel amicizia sci-

ente eo qui mandatum recepit. ita notat
Inno. in dicto. c. ad audienciam.

Circa. iii. modum principalem quo p
dipi homicidium committi. s. quo aduerte
dum qd aut consules dabat operam rei
licite aut rei illicite. Primo casu aut
directe consulit in mortem aut indirecte.
si directe puta quia dicit occidite vel ex
ponite vos morti ut pro patria vel ali
quo buiusmodi consules irregularis est
seculo homicidio. Pro fide tamē t. l.
potest quis in mortem consulere sine me
tu irregularitatis. si vero nō consulit di
recte in mortem ut si consulit pro defensi
one patrie capiendum esse; tunc non in
currat consulens irregularitatem. Ad
hoc aut ut quis de consilio non teneatur
requiritur qd reuocet illud t contrarius
suadeat eius qd primo consulit. Immo
debet suadere illi in cuius perniciem con
sulit qd sibi caueat. predicta omnia po
nit Inno. in dicto. c. ad audienciam. Juxta
premissa quero clericus interrogat quia
liter debeat aliquis maleficis puniri.

Respondet qd ad mortem vel ad muci
lationem. En secura morre vel muci
latione ille incurrit irregularitatem. Ad
hoc dicendum qd aut casus iminebat de
presenti aut non. Primo casu consu
lens incurrit irregularitatez pro quo est
tex. cum glo. in. c. ex litteris de excess. pla.

Aut non iminebat de presenti t tunc
supposito quod respōdeat. homicida est
taliter puniendus non incurrit irregula
ritatem. vt not. glo. in dicto. c. ex litteris.
t ibi not. docto. qd limita verum si iste re
cte consulit: si tamen non recte: t tunc si
probabiliter fuit dubitatio puta qd co
miseratio magna erat inter docto. ar. eoz
quem notar. Jo. an. in. c. i. de consti. t eoz
quod docto. in. c. finem. de do. t contu. cir
ca materiam expensarum. Si vero nō
erat probabilis error. si iste erat iurisper
itus vel purabatur esse. t iudeo secutus
eius consilium occidit incurrit irregula
ritatem. ita not. specula. in ti. dele. s. dis
pensatio. v. qd si iudeo.

Lauseant ergo predicatores ne cum ali
quis in carcere proxime pro crimine deti
betur in suis predicationibus dicant ali

quid ex quo iudeo moueat ad occiden
dum alioquin incurrit irregularitatē.
secus si ex eorum consilio vel suggestione
iudeo non mouetur. sed alias erat dispo
situs illud facere per ea que notat abb.
in dicto. c. ex litteris de excess. prela. Qd
ego limitarem quando buiusmodi predi
cator directe consuleret vel suggesteret mo
rem. Secus si generaliter t indirecte
suaderet in predicatione dicens malefi
cos debere puniri. t prouinciam deberi
per presides purgari malis hominibus
vel iusticiam deberi per presidem mini
strari. ad hoc induco quod not. Inno. in
dicto. c. ad audienciam qd est notabile.

Circa quartum modum quo committit
ur homicidium. s. defensione de defensio
ne dicendum qd debet intelligi de defen
sione propria nō tamen necessaria vel ali
ena: vt si forte alium defenderet t occidit
quibus casibus iudicatur homicida. t ir
regularis de quo satis dictum est in pre
cedentibus. Potest aliud casus addi
quando committitur homicidium. s. rati
abitione qui casus includitur sub. ii. mē
bro principalis. s. precepta. nā rati abitio
retro trahitur. t mandato comparatur vt
in regula ratibitionem de regulis iuris
libro. vi. ad qd est tex. expressus in. c. cum
quis desen. ex libro. vi. facit etiam tex. in
l. i. s. item sed t si quis. ff. de vi. t. vi. ar.

Ad hoc tamen vt ista rati habbito incur
rit irregularitem requiruntur duo
Primo qd nomine raptum babentis fu
erit illud homicidium perpetratum. h. k. t.
Secundo quod ille raptum babens ra
ptum babeat tanquam gestum nomine
suo forte quia nescit nomine suo factum
vel posito quod sciat. Secus autem si
babeat raptum. sed non tanquam gestu
nomine suo. vt quia dicit qd penitent cum
suo nomine gestum alias aut plurimū si
bi nō impunitabitur. ei illud delictu pro
hoc est glo. valde notanda in dicto. s. sed
t cum quis t ibi sequitur bar.

Et ista ratibabitio quantū ad ecclesiā
militantē qd nō iudicat de occultis debet
epteri patere quātū ad deū t sufficit il
la q corde retinet. de in cor. interrogat. et
nō manū bicepsse tenet in glo. in. c. cū qd.

Ipi etiaz. Ex simonia in or
dine cōmissa cōmittitur irre
gularitas circa qd est scienc
dum qd symoniacus in ordi
ne quātūcunq; occultus est suspensus quo
ad se t quo ad alios vt in. c. verum. xxii.
q. vi. si celebrat incurrit irregularitatem
per ea que not. Inno. in. c. si celebrat de
clericō ex. mi. Si vero simonia fuit cō
missa in beneficio. t tūc si est occultus nō
est suspensus quo ad alios. sed quo ad se
tantum. t si renunciat beneficio potest in
ordine suo ministrare post paratam pe
nitentiam. Si vero est manifestus tūc
est suspensus quo ad se t quo ad alios. I
renunciet beneficio. eget dispensatione si
cū quilibet notori⁹ criminosis. vt in. c.
si. de tpo. ordi. ita notat abbas in. c. accu
satum de simonia. Itaq; sc̄d ea que pre
dipi cu⁹ iste censeatur suspensus propter
infamiam crederem illum effici irregula
rem si celebraret. ita probatur ex bijs q
not. Inno. i. d. c. si celebrat.

Ex vltius quod crimin
sus criminis notorio est ir
regularis pro quo facit tex.
in capitulo finali de tpo. or
di. t capi. ex tenore eodem titulo.
Circa hoc tamē glo. satis extense tracta
uit materia in dicto capi. ex tenore meli
us tamen expeditur materia per quattu
or regulas. Quarum prima est pro
pter nullum crīmē occultum potest quis
iudicialeiter probiberi ne ministret in or
dinibus susceptis vel ascendat ad super
iores pro quo est texus in dicto capitul
lo. ex tenore. Secunda regula est in fo
ro penitentiali talis debet moneri t pro
biberi ante penitentiam sed post non.

Fallit in homicidio t simonia in ordi
ne. t quia ista ponuntur loco exempli.
Idem dicendum in alijs criminib⁹ enor
mibus. Tertia regula ē quod licet no
num crimen vel de quo iudicialeiter con
stat tale quod inducit depositionem vt
sunt illa de quibus exemplum texus in
dicto capitulo finali in principio scilicet
adulterium perjurium. t alia similia im
pediunt ordinis executionem t ne quis
ascendat ad superiores. vt in dicto capi
tulo finali facit etiam ad hoc texus in di
cto capi. ex tenore. Quarta regula est
sacrimentum est leue tale scilicet qd si de ipso
iudicialeiter constaret quis non deponeret
t etiaz quia per ipm non perditur bonū

ordinis qd p
el. bray

De cleri in p. s. dny pmo
ny

179 ad legi nra Sed quero an ordinatus ante etatem legitima recipiat ordines. Ad hoc ut eadem qd sic pro quo facit rex. in. c. vi. no. **d** **edopos. de tpo. ordinari et rex. i. c. subdiaconatus.** lxxvii. di. que iura mandante interdicti executionem ordi. ergo supponitur ordinem realiter fuisse receptu. In tali hoc procedit qd secundum bugui. in. d. c. subdiaconatus etiam puer in canis poterit ordinari. ita etiam tener archi. et ibi gran. in dicto cle. generale. Quero ex quo pmorius ante etatem legitimam recipi at ordinem angaudebit privilegio ordinis skepti. **Juxta** hoc est distin. qd aut priuilegium concernit ordinis executionem aut respicit characterem. Primo casu promorus ante etatem legitimam non con sequeretur illud priuilegium ita debet intelligi glo. in. c. vt bi qui de eta. et qli. que dicit qd promorus ad subdiaconatus ante etatem legitimam non deberet habere vocem in. c. haber eni locus hoc propterea qd illa cle. exigit illud priuilegium secendi ordinatis in subdiaconos ut sim qui vacent diuinis officijs. sic etiam tener intelligi glo. in. c. tunc de preben. li. vi. Si vero priuilegium characterem concernit iste gaudebit tali priuilegio exemplum in priuilegio canonis si quis sicut in priuilegio fori que conceduntur clericis pro eo qd in sortem domini sunt vocati. et sunt res sacrate. Et hoc dici colligitur ex verbis. Jo. an. in. d. cle. bi qui ad qd facit quodlibet qd mouet gran. in. c. qd translacio de tpo. ordi. vbi mouet questionem an promorus ab alio epo sine licetia sui epo gaudeat priuilegio fori et tener qd sic sufficit eni qd characterem recipit. ita ergo erit dicendum in proposito. **I**n etiam qd bigamus est irregularis. Est notandum qd dicit quis bigamus malis modis de quibus glo. in. c. ii. de biga. et quatenus glo. ibi dicit de viro que uxorem suam adulteram cognovit scienter et illi bigamus efficiatur. Debet intelligi idem si ignoranter quia non agitur hic de vicio ordinonoi. sed de defectu sacramenti. ita no. Jo. an. et gran. et communis doctores in dicto. c. ii. et ex hoc

poterit qd valde periculosum est eos qd matrimonium contraherunt mortuis vaporibus a sumi ad ordines. Et aduentendum Q ad contrahendam bigamiam non requiritur iuris effectus ut si binas multipias quis iuridice contrahat sed sufficiat affectus ut si de facto contrahit ut est in clero qui ante sacros ordines duxit viam et post sacrum ordines de facto duxit aliam id est dicit gran. in dicto. c. ii. in eo qui simul cum diabolo eis simul viuetibus. et idem Inno. sed quid si quis contrahit matrimonium cum corrupta a se tpo an incurrit bigamiam glo. in. c. debitam de biga. finaliter tener qd non et eam dem conclusiones sequitur glo. in. c. ii. de cleri. coniu. sed boffi. in. c. tata qui fit. sicut legi. tener eandem conclusionem banc etiam sequitur gran. in. d. c. debitum secundum etiam anto. et abb. in dicto. c. ii. et est eis opinio docto. quia illa non divisit eamnam suaz in plures. Sed quero nunquid bigamus ordinatus recipiat characterem communiter tenetur qd characterem recipit pro hoc rex. in. c. siq; vidua. l. d. Et in bac materia aduentendum qd nunquam copula carnali inducit bigamia ita qd etiam si cum milie mulieribus qd contrahat matrimonium nunquam erit bigam. enim saltem duas cognoscat vel una co ruptam. vt probat rex. in. c. valentino. txxxiii. di. ita tener bugui. ibi et dñicus.

Sed dubitatur nunquid gaudeat priuilegio clericali. tenuis determinat qd non. in. c. viii. de biga. li. vi. imo sub anatemate. verat eis ne deferant habitu clericalem et glo. ibi dicit qd hoc veruus sine fit bigamus vere siue interpretative quia contrahit cum vidua intellige corrupta. vt in. c. debitum in si. de biga. sed gran. tenet contrarium in. c. si. de. biga. dicens banc penam non debere extendi ad casum fictum vel interpretatiuum. de qua tamen materia vide dominicum in. d. c. viii. c.

In etiam Q leprosus est irregularis. illi eni non debet in officio administrare propter scandalum aliorum debet tamen ei coadiutor dari ita probat rex. in. c. de rectordi et in. c. ex pre de clero egro. in. c. cum percussio. vii. q. i.

In etiam Q est irregularis. a reptus a demone occupatus vel morbo caduco grauatus. vt in. c. maritum. et in. c. communiter. txxxiii. d. **Juxta** hoc tamen aduentendum Q aut querimus in nodum promoto aut impromoto an possit ministrare. Primo casu dic Q nullus talis promoueri potest. vt in dicto. c. maritum. sufficit enim Q predictum morbum aliquando habuerit. et iam si semel cum occupauerit. Secundo vero casu Q si frequenter cadunt non debent administrare. vt. vii. q. i. c. i. Si aut raro et emitunt voces suas confusas ministrare poterunt. sed debent babere coadiutorem. vii. q. i. illud et in hoc omnes concordant.

In demoniacis vero est differentia inter bugui. et alios. bugui dicit qd etiam si tales non debeant promoueri. vt in. d. c. maritum. promotum tamen lapso anno postquam sicut curati a morbo ministrare poterunt. Alij tamen dicunt qd isti non quam poterunt ministrare epco. semel a demone extiterunt occupati hec omnia potuit glo. in dicto. c. communiter. et hoc videtur verius. Item seruus irregularis est ne promoueat. pro hoc est rotus titulus de seruis non ordi. Item obligatur ad raciocinia pro hoc rex. in. c. viii. c. obli. ad ratio. Item est irregularis qui cum esset in sacris ordinibus contrahit matrimonium. vt in. c. i. t. ii. eo. ti. li. vi. Item qui extra statuta tempora fuit ordinatus de quibz in. c. de eo de tpo. ordi. et. c. litteras eo. ti. Item non ordinatus ministrans irregularis efficitur. vt in. c. i. t. ii. de cleri. non ordi. vt si non ordinatus dicat eplam quod intellige in apparatu. ita notat abbas in dicto. c. i. et intellige apparatum si babeat manipulum ultra dalmaticam. nam illud insigne principaliter tribuitur in ordinatione subdiaconi. hoc etiam videmus in fratribus mendicantibus qui cum manipulo et alba et dalmatica etiam non ordinati dicunt epistolam. Item qui non habent scientiam competentem pro quo est rex. in. c. cum in cunctis de elec. et in. c. i. t. c. que ipsi. et per totum ti. txxxiii. d. Sed in

tellige hoc non qd de oibus suis in promptu respondeat sed sufficit quod facra re uolutione librorum et habita cum alijs collatione hoc facere possit ita genet Inno. in. c. firmiter de sum. tri. Superi vero epo quanto in maiori dignitate possit sunt tanto eminentius prebita debet babere. Presbyteri debent scire canones penitentiales. Coptum. et lectionarium. et baptisterium. ita quod sciant recitare horas. in. c. que ipsi. txxxviii. vi. Item debent scire articulos fidei explicita. et huic scientie debet principalius vacare. vt not. Inno. in dicto. c. firmiter nisi si propter paupertatem hoc dimisisset. vt tenet ipse. Ipi vero religiosi magis debent vacare contemplationi: unde minor instructio scientie in eis tolleratur. vt dicit rex. in. c. legi. viii. q. i. Archidiaconus nichil iactu si habet iurisdictione tenetur scire iura. Finaliter tamen tenenda est regula generalis que omnia complectitur qd illa est sufficiens scientia que sufficit ad expediendum officium ipi ordinato in iunctum. ita tenet Inno. in dicto. c. cum in cunctis de elec. tenet etiam sanctus Thomas. iii. sententia. p. di. txxxiii. Et quo insertur qd religiosi et alij presbyteri qui non sunt curati satis est qd sciant officium suum: predictis vero casibus supposito qd incurrit quis irregularitatem: si tamen admittat in ordine: an nouam irregularitatem incurrat vel non. recurrentum est ad illa distinctionem qd supra feci post Inno. in. c. si celebrat de clero ex. mi. Ad unum tamen est diligenter attendendum qd ultra irregularitates predictas omnis constitutus in mortaliter peccato quamcum ad se est suspensus itaque nullum sacramentum debet ministrare. alioquin mortaliter peccat. Item nec debet dicere missam: eplam: vel euangelium: nec principaliter in ecclesia officiare dicendo capitula et orationem in choro. ita tenet dñicus in. c. i. de re. iudi. libro. vi. Et generaliter non potest admitti ad ali quod officium reservatum certo ordini: imo peccat mortaliter. Secus si saltre de consuetudine non esset reservatum certo ordinu. vt dicere epistolam siue apparatu g

vel ministrare alteri. ita determinat san
ctus Thomas ubi supra.
Quero an in dubio debemus iudicare
quem irregulariter vel non. Iuxta hoc est
dicendum quod aut querimus in foro iudi
ciali. aut in penitentiali primo casu cum
irregularitas sit de iure positivo in du
bio non debemus iudicare quem irregu
larem. ita not. Inno. in.c. ad audientias
de homi. aut querimus in foro peniten
tiali. et dico forum penitentiale: etiam si
quis non confiteatur: sed alias requirit
remedium anime sue sive consilium salu
tare. et tunc in dubio est iudicandus irre
gularis: quia hec pars est tunc anima.
et probatur hoc per textum in capitulo
significasti. ii. de homi.

Ilo ex quibus causetur ir
regularitas videtur tollendū est qua
liter tollatur. Iuxta quod pri
mo quero nunquid irregu
laritas tollatur per baptismū. et in hoc
est distinguendum: quia aut talis irregu
laritas prouenit ex peccato aut non. si
prouenit ex peccato: quia quod comisit ho
miciudium: vel mutilationem antequā ad
fidem catholicam converteretur: et tunc per
baptismū tollitur: quia sicut tollitur
peccatum. ita et omnis sequela peccati. pro
hoc est tex. in.c. si quis viduam. l. di. op.
tex. in.c. deinde. xvi. di. ita not. Inno. in
c. gaudemus de diuino. Aut irregulari
tas est contracta sine peccato ut in iudi
ce iuste occidente. et talis non tollitur. cu
non accedit alicui peccator: ut ex eius ac
cessione tollatur. ita not. glo. in dicto. c.
deinde et glo. in dicto. c. si quis viduam
hoc idem sequitur. Hinc et Archidia
conus in.c. deinde tenet Jo. an. in dicto
c. gaudemus. sed Jo. an. calderinus et
abbas ibi tenent hoc casu talem irregu
laritatem non durare post baptismū: quod
in veritate a principio non fuit contracta
nam irregularitas est inducta a iure can
onicō. vt. iot. Inno. in.c. nisi cum pri
dem de renunciatione. et in.c. ad audien
tiā de homi. et est tex. in dicto. c. is qui
de sen. ex. li. vi. Jus tamen canonicum
non ligat infidelis. vt in.c. gaudemus de
diuino. in prī. ergo predicti infideles no

incurrunt irregularitatem super vacuu:
est ergo querere an per baptismū tolla
tur irregularitas talis cuz non fuerit co
tracta ut predictum est. Sed ego consi
dero quod bac ratione bigamus ante bap
tismū posset ordinari post baptismū
quod tamen falsum est. vt in.c. accusius.
xvi. di. et in.c. deinde ea. di.
Dicendum ergo videtur quod etiam si bi
gamus vel is qui homi. comisit non cen
serur irregularis ante baptismū per
supradictam rationē: quia tamen quod iu
ste factum est per baptismū non tollit.
vt dicit tex. not. in.c. deinde pura. matri
monia que fuerunt contracta vel homici
dium quod fuit iuste comissum. vt in iudice
iuste iudicāre adueniente fide nouiter ex
illis causatur irregularitas: nam tunc
qualitates ille inducentes irregularito
rem habeant locuz. Quod videtur pro
bari et ad.c. deinde si diligenter inspicia
tur ad quod facit id quod not. Bar. in. l. ex
facto. ss. de vul. et pupi. i illa materia quo
tempore existentia qualitatis considera
tur. Et ideo salua correptione tenerē
contrarium: imo primam opinionē. et ex
bac ratione dices quod nulla irregularitas
proueniens ex defectu absq; delictu tol
litur per baptismū per predicta no. enī
illa que contrahitur per peccatum. vel cu
peccator: quia cum ante baptismū fue
rint contracta per ea que dicta sunt. et po
stea non potuerit contrahiri cum per bap
tismū fuerit sublata illa qualitas ex
qua poterit contrahiri. s. peccatum per co
sequens illa nullo tempore contrahiri po
tent. Illa vero que sine peccato contra
bitur non potest per baptismū cum an
te non fuerat contracta: sed est post facto
contrahitur per subsistentiam illi² qua
litatis que per baptismū non fuit sub
lata: vt predixi quod est valde notandum.
Ulterius quero an per ingressum reli
gionis tollatur irregularitas. Iuxta
hoc. glo. in.c. ti. de apostaticis distinxit:
an sit contracta ex proprio delicto: et tunc
non tollatur aut ex alieno. vt patet in fi
lio clerici qui alieno vitaz laborat: et tunc
per ingressum religionis tollit. pro quo
facit tex. in.c. i. de filiis presby. abbas ta

mē in dicto. c. ii. tenet contrarium: nam
nullus iure predicta regula probatur:
imo dicendum est quod per ingressum reli
gionis tm̄ tollatur irregularitas in casi
bus expressis in iure. Quero an per
penitentiam tollatur irregularitas. di
cendum est ad hoc quod non. licet enī penitē
tia remittat peccatum in pristinuz statu de
pe. di. vi. i. c. quo vult. et xv. q. vi. c. psbr.
ita tenet Hugui. et archbi. et Hinc in.c.
miror. l. di. An irregularitas tollatur
per dispensationem. In hoc dicendum
quod sic. nam cum sit de iure positivo ois
irregularitas poterit tolli per dispensa
tionem. vt tenet Inno. in.c. nisi cum pri
dem de renun. Sed est dubitatio quis
poterit dispensare cum irregulari. Ad
hoc dicendum quod si est irregularis pro eo
quod excommunicatus interdictus vel suspē
sus celebrauit: vel tempore iterdicti pre
ter missa iuris obseruatione ad solū pa
pam expectet dispensatio per tex. in.c. i.
de re. iudi. li. vi.

Item ad hoc facit illa regula genera
lis in materia dispensationis quod in ma
ioribus criminibus adulterio non po
test inferior a papa dispensare. nisi ubi
reperitur expressum. vt est tex. in.c. ac. si
clericis de iudi. in. s. de adulte. i. predictis
tamen casibus nullibi reperitur expres
sum quod inferior dispense. Tamen ta
men est quod cum predictis celebrantibus
legatus dispensat si non in contemptu ce
lebrauerint per supinam ignorantiam
ita no. bo. et Jo. an. in.c. clericis. de cleri
ci. ex. mi. et ita habet stilus curie. dicit ta
men abbas. quod hoc dictum potius obser
vatur de facto quod iure aliquo probetur.

Queritur quis possit dispensare cir
ca irregularitatem quod contrahit per sal
tum promot. dicendum est quod epus hoc
potest. pro hoc est tex. in.c. vni. de cleri
ci. per sal. promo. et ibi tenet communiter do
ctores. Ulterius quero quis possit dis
pensare contra irregularitatem quod contra
hit homicida. Iuxta hoc est dicendum
quod aut est homicida voluntarius. aut ca
sualis. si voluntarius. glo. in.c. sicut di
gnum de homi. dicit quod cuz eo non possit
dispensari etiam per papā. Sed hosti.

et communiter docto. ibi tenent contrariuz
dicentes quod iura dicentia quod cu homicida
voluntario non dispensatur intelligatur
per inferiorem a papa: tamen papa dis
pensare potest si vult. aut est homicida
casualis. Et tunc aut querimus in
sacris ordinibus: et solus papa dispen
sar. vt est tex. in.c. cōtinebatur de homi.
aut in minoribz ordinibus. et possit ep̄s
dispensare. per tex. in.c. ad audientiam
eo. ti. et ibi hosti. quem sequitur abbas.

Quantum ad beneficia vero dic quod
epus cu eo potest dispensare. vt in.c. ben
ricus de clericis pug. inde. quod limita ye
rum in beneficio simplici.
Secus in curato. ita no. hosti. ibi p quo
facit. nam in mā teria stringibili vel exor
bitante a iure appellatione beneficij tm̄
cōprebenditur simplex. vt est tex. in.c. fi
preben. ita tenet abb. in dicto. c. benric.
Et circa irregularitatem vero cōmissaz
per simoniā distinguishingū quod aut simo
nia fuit cōmissa in ordine ipso ordinante
dante pecuniā vel eo sciente tacite vel
expresse. et tunc cōmuniā opinio docto. ē
quod solus papa dispensat ar. c. erga. l. q. i.
et in.c. penultimo de simonia. Aut fu
it cōmissa eo ignorāte: nec ratum habet
et tunc hosti. et calde. distinguunt inter ma
nifestum: et non manifestum delictū in.i.
dispensat solus papa. in. ii. vero ep̄s
Sed abb. in.c. de simonia. eo. ti. ubi tra
ctatur ista materia dicit indistincte dis
pensari cum talibus ratio est: quia mi
sericorditer est agendum cum illis qui a
alieno vicio laborant. pro quo facit tex.
in dicto. c. de simoniā ubi indistincte p
mittitur dispensatio. ergo ep̄s poterit
hoc facere. Item facit tex. in.c. presentū
i. q. v. et c. de regularibus. de simo. Nec
ob. d. c. ex r̄ue. quia ibi ille qui fuit ordi
natus dedit pecuniā. et sic per se ipm cō
misit simonia. Quantum ad benefici
um curatum aut dignitatem que equipa
rantur. vt in.c. de multa de preben. aut
est sciens aut ignorans. si sciens et spon
te renunciat beneficio. potest secum dis
pensari per ep̄m quo ad beneficium sum
plex. et minores ordines quo ad illam ec
clesiam. Quo ad aliam vero ecclesias

dispensari potest cum eo in executione ordinum. Si vero non renunciat sponte si expectauit sententiam: tunc ad hoc quod babeat beneficium. sive in eadē ecclēsia sive in alia solus papa dispensat p̄ quo facit rex. in. c. nobis. eo. ti. Si vero eo ignoranter simonia fuit cōmissa et tunc aut a suis emulis: tunc sibi non nocet. vt in. c. sicut tuis. eo. ti. Sicut ab amicis: tunc si sponte renunciat potest secum dispensari ex magna misericordia scđm Inno. et Hosti. in dicto. c. de simoniace. Sed intellige boc non de eadē vacatione. sed alia vero beneficia potest habere sine dispensatione. exco. simoniā non cōmisit scđz Inno. ibi. Si vero beneficium est simplex et eo ignorantē fuit cōmissa simonia et sponte renunciat: potest ep̄us eriam in illo beneficio dispensare per rex. in. c. penultimo de elec. Si vero non renunciat sponte vel eo ignorantē fuit simonia cōmissa: potest secum ep̄us dispensare per dictū. c. pe. de. elec. Et oībus alijs casib⁹ quibus dictū est ep̄m dispensare posse deber intelligi dūmodo nō fuerit simonia cōmissa forte qđ pecunia fuit ei data pro quo facit glo. in. c. presentiū. i. q. v. predicta ponit abbas in dicto. c. de simoniace in oībus tamen predictis casib⁹ de papa nō potest dubitari quin possit cum simoniaco dispēfare cum sit supra iura positiva que in illis cauerunt omnes simoniacos ad ordines et beneficium vt in. c. proposuit de conce. preben. ad qđ facit qđ not. Inno. in. c. nisi cum pridem de renuntia. s. persone. ibi tenet qđ cum omnis irregularitas sit de iure positivo in omni irregularitate poterit papa dispensare. Sed quero circa irregularitatē prop̄ crimen notoriorum quis possit cum clero irregulari dispēfare. Inno. in. c. i. de corpo. vici. colligit ar. ex illo rex. qđ eriaz in criminē valde graue et notorio dispensat ep̄us. Sed Fran. i. c. fi. de tpo. ordi. dit qđ in mediocrib⁹ dispensant ep̄i nisi reperiatur prohibitus vt in. c. at si clerici. s. de adulteris de iudi. et sic per hoc sentit banc materiam reducendam ad diquum. s. et eius materiā. Ego credo hoc

reducendam ad illas regulas que in materia dispensationis traduntur in dicto. s. de adulteris per abb. Quarum una est qđ in adulterio et minoribus criminib⁹ dispensant ep̄i nisi hoc reperiatur prohibitum. Alia est qđ in maioribus criminib⁹ adulterio no dispensant ep̄i: nisi permisum reperiatur: et dicitur permisum si in genere permittatur. supposito qđ nō expresse caueatur de ep̄o. vt not. Inno. in. c. cum dilectus. de tpo. ordi. et in. c. preterea. eo. ti. et glo. in. c. in qui busdam de penis. et in. c. postulastis. de cleri. et. mi. inferior tamen nequid dispēfare nisi de eo caueatur vt not. Inno. in. c. veniens de eo qui fur. ordi. rece. qđ intellige nisi ille babeat iurisdictionē epis copalē in loco. per glo. in. cle. i. tenet abbas in dicto. s. de adul. permissa tamen dispēfatione etiam inferior ep̄o babens iurisdictionem ordinariam poterit eam facere per glo. in. c. l3 canon de elec. li. vi. Circa irregularitatē vero que contrabitur ex defectu nataliū. Dicendum quātum ad hoc vt ad ordines possit illegitimus promoueri. nō tamen assumi potest ad prela. vt in. c. i. de fi. presby. Papa vero potest dispensare cū eo quo ad oīa ep̄us vero tm̄ quo ad minores et simplex beneficiū. vt in. c. i. de fi. presby. libro. vi. Ex quo infertur qđ etiam ad canonatum in ecclesia cathedrali poterit cuz eo dispensare. quia rex. in dicto. c. i. generaliter loquitur de beneficio simplici. ita tenet archi. quem sequitur Dominicus in dicto. c. i. Aduertendum tamen qđ cuz iste dispensationes sint odiose: et per cose quens restringende vt i dicto. c. i. et. ii. eo. ti. nō ampli' censem in eis cōcessuq; quā est expressum: vnde si dispensatur cū illegitimo ad ordines minores nō potest ad sacros teſta. Et si ad ep̄atum nō ad archiep̄atum. per ea que no. glo. in. c. scriptū de elec. et per rex. in dicto capi. i. de fi. presby. libro. vi. Inno. docro. in. c. litteras eo. ti. binc est qđ si dispēsatur cum layo vt fiat clericus. tantum ad minores ordines poterit promoueri ex hac dispensatione vt dicit glo. no. que aprobaf cōmuniter per doctores in dicto capi. lras. Predicta procedunt quando fit babi

litatio per viam dispensationis: si tamē fiat per modum legitimatis restituendo primo natalibus sacra. simpliciter compleetur omnia ista not. abbas in causa. cōtinueni. de elec. ad quod optime facit qđ not. Bar. in. l. ii. ff. de vul. et pu. et salice. in autētica. Item si quis. L. de natu. li. et abbas in dicto. c. cōtinueni. de elec. ubi dicit qđ legitimato ex toto restituit primis natalibus et pat legittimato oīa iura legittimi. Ista tamen restitutio non potest fieri: nisi quis illegitimus qđ natus ex matrimonio diuina lege prohibetur scđm Jo. an. et docto. in dicto capi. per venerabilem qui filij sunt legi. Item aduertendum qđ per consequens matrimonium legittimatur antea legitimus vt in capi. tanta qui si. sunt legi. quo ad omnia. s. bonores. et ordines qđ procedit dummodo cum illa ex qua fuit habitus filius potuerit esse matrimonium contractum per illuz patrem illegitimum tempore conceptionis vt est rex. in dicto capitulo tanta. tenet abbas in dicto ca. innotuit. de elec. qđ procedit etiam si instrumenta dotalia in tali contractu matrimonij non interueniant. vt in. c. i. qui si. sunt legi. nec etiam requiritur quod ex concubina retenta in domo fuerit genit⁹ vt est rex. iuncta glosa in dicto capi. Innotuit de elec. et ibi tenet abbas. Circa illum vero qui patitur defectum in membris si esset corpore viciatus. quero quis possit dispensare. Dicendum qđ solus papa ita determinat. Inno. in. c. ii. de corpo. vici. ad qđ facit ille textus. tenet franciscus in capi. significavit. eo. ti. Circa illum qui patitur defectū in etate quis possit dispensare. Dicendum qđ quantum ad beneficium solus papa. vt notat glosa in capi. cum dilectus de elec. quantum ad omnes: etiam idem est dicendum vt tenet glosa in cle. generalē de eta. et quali. Circa bigamum vero glosa tangit questionem in. c. ii. de biga. et finaliter videretur concludi qđ papa possit dispensare in minoribus ordinibus et nō in sacris. sed Inno. ibi sentit qđ papa indistincte possit: nam bigamus prohibetur promoueri ex sententia pauli apli. papa

vero in administratione masor est paulo cum sit successor apostoloru3. ita latius tenet ibi franciscus. Episcopus vero cum bigamo eriaz in minoribus ordinibus nequit dispensare. pro quo est rex. et ibi tenet dominus in causa. nō confidat. l. di. Circa irregularitatē vero propter lepram dicendū qđ soli papae est permissa dispensatio cuz alijs hoc non reperiatur permisum. Arrepticius vero vel morbo caduco gravatus per solum papam poterit dispensatione disponi ad ordines. Non tamen per inferiores cum nō reperitur hoc eis permisuz. Sed quero circa irregularitatē que prouenit ex infamia iuris. Dicendum qđ ep̄us non potest in ea dispensare nisi eo casu quo potest infamia eo enim casu poterit nam sublata infamia tollitur irregularitas tanquam eius sequela. Unde considerandum qđ ep̄s directe nō potest tollere infamiam quia est reserua tum principi indirecte: tamen potest in criminibus in quibus potest dispensare ita no. glosa in. s. hinc colligitur. ii. q. iii. et abbas in. c. cū te. ab. e. de re. indicata. Intelligo tamen qđ sic accessorie tollat regularitatē cum infamia incipiendo dispensationes a delicto. nō tamen posset directe et principalem tollere irregularitatē ad quod optime facit qđ notat dominicus in capi. non confidat. l. di. Ut in famis tamen infamia facti promouetur non credo qđ episcopus possit dispensari cum sibi non reperiatur permisum ad qđ facit vt notat dominus in dicto. c. non confidat. Circa illum vero qui cū esset in sacris contrarit matrimoniuq; possit dispensare. Dicendum quod si ille contritus est vel ingressus religionem episcopus cum eo potest dispensare: alias autē nō. ita probatur in capi. i. t. ii. qui cleri. vel youen. et tener glo. et abbas in dicto. c. ii. Ordinatus vero sine licentia episcopi sui ex dispensatione eiusdem poterit in suscepis ordinibus ministrare pro quo. est rex. in. c. lugdunensis. i. p. q. ii. et glo. in. c. significasti. de offici. archi. Circa illuz vero qui cum nō esset ordinatus quero quis possit dispensare.

Dicendum quod circa beneficium episcopale dispensare poterit, et ut minister in suscep-
to, ut tamen ascendam ad maiores digni-
ties solus papa dispensesat, ita probat tex.
et ibi tener abb. in c. ii. de cleri. no or. mi.

Lcirca illum vero qui non habet scien-
tiam coparentem, dicendum quod aut indi-
gnitas est tanta quod non est tollerabilis: et
tunc etiam papa non potest dispensare:
ut quia esset maximum peccatum. Ex
quo etiam sequitur: quod etiam sue dispen-
sationi vel mandato iudex hoc non esset
parendus per ea que not. Jo. an. et abb.
in c. cu a deo. et c. si quādo de rescriptis.
Aut indignitas non est tanta, et tunc pa-
pa indistincte poterit cum supra ius po-
sitionum omnia possit, ut in c. proposuit
de conces. preben. Episcopus tamen
non potest: immo talem ordinans est pu-
niendus, ut in c. quādo epus. xiiii. di.
Misisti effet spes quod iste adisceret, ita not.
hosti. i. c. cum in cunctis de elec. et vincen.
in c. illitteratos. xxvi. di. Ites si effet
alias nimium proficius ecclesie ordina-
ri posset. ar. c. queri. de era, et quali. ita te-
net bo. in dicto. c. cum in cunctis. Previ-
cta procedunt respectu ordinandorum.
Respectu vero ordinatorum dicendum est
quod dispensat episcopus cum ydiora
iam ordinato ut non deponatur sed do-
ceatur, ut in c. placuit. x. q. i. et in c. null.
xviii. di. ita determinat spec. in ti. dele.
nunc de episcoporū. v. cu. Cum ordinatio-
ne vero extra tempora debita: solus pa-
pa dispensesat, ut est tex. in c. litteras de tpo.
ordi. ynum tamen in dispensationibus
huiusmodi est attendendum quod cum reli-
giose favore religionis facilitus dispen-
satur, ut in c. ii. qui clericu. vel yo. et in c.
ii. de apost. ad quod facit op. tex. in c. legi.
xvi. q. i. circa fi. Item est aliud nota-
dum quod illis casibus quibus permitti-
tur episcopo dispensare cum irregulari;
non poterit hoc facere nisi qui cum ordi-
nauit vel beneficium ei contulit cum in
hoc deliquerit, et ex hoc debeat puniri.
ita tenet abbas in c. fi. de pur. cano.
Ad quod posset allegari glo. in c. presen-
tium. i. q. v. quod valet ad multa. Item
est aliud considerandum quod per potesta-

tem datam de absoluendo non poterit cu-
buiusmodi irregularibus dispensari ita
not. Dominicus in c. miroz. l. di. ad quod
facit quod no. Arcbi. et bugui. Item fa-
cit. c. cum illorum de sen. ex. ubi tex. dicit
quod plus se habet dispensatio quod abso-
lutio. Ex quo infertur quod cuz per bas-
indulgentias que a sede apostolica quo-
tidie conferuntur; datum detur potestas
absoluendi non poterit vigore illarum
dispensari cum huiusmodi irregularibz
vel alijs. Et bec no. per que fit finis bu-
ius tractatus. Christus laudetur iteruz
dico laudetur per infinita seculorum se-
cula. Amen.

Tractatus de irregularitate utile ac ne-
cessarium pro clericis per Gundissaluum
de villadiego sacri palacij auditorie edi-
tus feliciter explicit. Impressum Sal-
mantice. vi. idus ianuarij per Leonardum
alemamm; et per fratrem Lupum sanz
de Mauarra socios. Anno domini. ED.
ccc. lxxxvi.